

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
กรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยดา สมบัติวัฒนา
อาจารย์ ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะสังคมศาสตร์)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เมษายน 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณกรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษามูลค่าและรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 20 – 59 ปี จำนวน 423 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 12 คน การศึกษามูลค่าและรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดของมูลค่าทรัพย์สิน และใช้การวิเคราะห์ร้อยละสำหรับรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม การวิเคราะห์ความแตกต่างของสัดส่วนระหว่างกลุ่มและการวิเคราะห์ปัจจัยที่จำแนกกลุ่มการสะสมและไม่สะสมเงินออมเพื่อวัยเกษียณ

ผลการวิจัยพบว่า มูลค่าเฉลี่ยของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณเท่ากับ 3,873,292 บาท โดยมีมูลค่าสูงสุดเท่ากับ 70,500,000 บาท และมูลค่าต่ำสุดเท่ากับ 4,100 บาท รูปแบบทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณเป็นเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาเป็นอสังหาริมทรัพย์และการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกันกับการคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ สรุปได้ว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีมากกว่าเพศหญิง ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 70,000 บาทมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีสูงกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐเป็นผู้ที่มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาเป็นผู้ที่มีการคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน สถานภาพสมรสแตกต่างกันและจำนวนบุตรแตกต่างกัน ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าทรัพย์สินที่คาดว่าจะต้องมีในวันที่เกษียณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกันกับการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณ สรุปได้ว่า บุคคลส่วนใหญ่คาดว่า แหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณจะมาจากทรัพย์สินที่ตนเองสะสมเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มรดก การเลี้ยงดูของบุตรหลานตามลำดับ โดยกลุ่มบุคคลที่มีอายุ 20 – 29 ปี กลุ่มผู้ที่มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า ทรัพย์สินที่สะสมจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มย่อยอื่น กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการและกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มที่มีอายุ 30 –

39 ปี และกลุ่มที่สมรส เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า มรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้ กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กลุ่มผู้ที่สมรส และกลุ่มผู้ที่มีบุตรจำนวน 4 คน เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มอื่น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมกับการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า บุคคลส่วนใหญ่มีการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ โดยกลุ่มผู้ที่มีอายุมาก กลุ่มผู้ที่มีรายได้สูง กลุ่มผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ กลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีสัดส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่อย่างไรก็ตาม เพศที่แตกต่างกัน สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันและจำนวนบุตรที่แตกต่างกันไม่เป็นเหตุให้มีสัดส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมกับลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม พบว่า บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมเกือบทุกประเภทที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน ยกเว้นบุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมกับมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป ผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ ผู้ที่มีสถานภาพสมรสและหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ ผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 หรือ 2 คน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมสูงกว่ากลุ่มอื่น

ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า รายได้เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดในการจำแนกกลุ่ม รองลงมาคือ อายุ จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงาน ระดับการศึกษา และมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้ ณ วันที่เกษียณ ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรจำนวนบุตรเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญกับการจำแนกกลุ่ม

Abstract

The purposes of this study are (1) to study factors that affect financial planning for retirement in terms of anticipated values of assets in possession prior to retirement and sources of funds when retire, (2) to study factors relating to values of current assets and types of assets that the samples have collected for retirement. The research results would be used as a guideline to encourage saving in Thai working-age (20 – 59 years-old) urban residents. The samples of this study are 423 Thai working-age urban residents whose behaviors of financial planning for retirement are collected through questionnaires and 12 persons whose data collected with in-depth interview. Independent sample t-test, One-way analysis of variance, Chi-square and Discriminant analysis are the statistics for hypothesis testing.

Results show that the average value of assets prepared for retirement is 3.8 Million Baht, with the maximum value of 70.5 Million Baht and the minimum value of .004 Million Baht. Savings in Bank is the kind of assets most frequently chosen by the respondents for retirement financial planning.

The analysis of the relationship between the demographics and the anticipated values of assets when retire present that the average values of assets anticipated by the demographic of male, persons whose income are above 70,000 Baht, business owners/freelances, state enterprise officers, and persons of at least undergraduate education are much higher than that anticipated by other demographics.

The analysis of the relationship between the demographics and the anticipated sources of retirement funds indicates that most respondents suppose that their wealth, which has been collected during working period, is the most crucial source, following by provident fund, bequest, and siblings consecutively.

The analysis of the relationship between the demographics and financial management for retirement denotes that most respondents are financially prepared for their retirement. Older persons, persons with higher income, government officers and persons of higher education are the groups of persons who manage their assets much more proportionally than other groups.

The analysis of the relationship between the demographics and the types of collected assets show that the difference in every factor but gender results in different type of collected assets, while the difference in gender do not affect the type of assets collected to accumulate their wealth.

The analysis of the relationship between the demographics and present value of assets present that persons who are older than 40 years-old, persons whose salary are over 50,000 Baht, persons with the education of above aster degree, business owners/freelances, state enterprise officers, married and separated/divorced persons are the groups of persons whose values of assets in possession at the present time are much higher than other groups.

The analysis to discriminate the persons who build up savings for retirement and those who do not find that income is the most important factor which affects this discrimination, while age, remaining working period, education and anticipated value of assets are consecutively lesser determinants.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากเงินงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะสังคมศาสตร์) ประจำปี 2556 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะสังคมศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนทั้งเงินงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ช่วยให้การดำเนินการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลอื่นต่อไป

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอข้อเสนอโครงการ การขออนุมัติโครงการ การเดินเรื่องเพื่อให้กระบวนการต่าง ๆ ในการวิจัยได้บรรลุเป้าหมาย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	1
	ขอบเขตของการวิจัย	2
	นิยามศัพท์เฉพาะ	2
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
	การปลดเกษียณ: ความหมาย	3
	การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	4
	เป้าหมายการเงินวัยเกษียณ	6
	ความผิดพลาดของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	7
	คำแนะนำการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	9
	การแบ่งช่วงวัยทำงาน	9
	ทฤษฎีวิถีจักรชีวิตของการบริโภคและการออม	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
	กรอบแนวคิดการวิจัย	17
	สมมติฐานการวิจัย	18
3	วิธีดำเนินการวิจัย	19
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	19
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	21
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	23
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	23
	การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล	24
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	25
	ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	25
	1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	25
	2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	29
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน	30
4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวสังคมและการ คาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต	30
4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวสังคมกับการ วางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	45
4.3 การวิเคราะห์เชิงทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัย เกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	78
ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	81
1. ข้อมูลกรณีศึกษารายบุคคล	81
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษารายบุคคล	83
3. สรุปผลข้อมูลเชิงคุณภาพ	86
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	109
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	109
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก	113
ประวัติคณะผู้วิจัย	148

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสและจำนวนบุตร	25
2	จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม	26
3	จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต	27
4	จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต	28
5	จำนวนและร้อยละของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	29
6	จำนวนผู้ตอบ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมเพื่อไว้ใช้จ่ายเกษียณ	30
7	การทดสอบค่าความแปรปรวนของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณกับตัวแปรเพศ	31
8	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามเพศ	31
9	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามอายุ	32
10	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามรายได้	32
11	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามรายได้ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	33
12	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามอาชีพ	34
13	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	34
14	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด	35
15	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	35
16	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามสถานภาพสมรส	36

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามจำนวนบุตร	36
18	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	37
19	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	38
20	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	39
21	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	40
22	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	42
23	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	43
24	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ	44
25	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	46
26	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	47
27	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	48
28	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	49
29	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	50
30	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	51
31	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	52
32	ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	53
33	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	54
34	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	56
35	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	58
36	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	60
37	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	61
38	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม	62
39	การทดสอบค่าความแปรปรวนของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันกับตัวแปรเพศ	64
40	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามเพศ	64
41	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอายุ	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
42	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	65
43	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามรายได้	67
44	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามรายได้ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	67
45	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอาชีพ	68
46	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	68
47	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด	70
48	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	70
49	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามสถานภาพการสมรส	71
50	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	71
51	การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามจำนวนบุตร	72
52	การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามจำนวนบุตร โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD	72
53	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1	73
54	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2	74
55	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1	75
56	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2	76
57	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3	77
58	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตามกลุ่มการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	78
59	ผลการทดสอบการทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	79
60	ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่มเส้นตรง	80
61	ผลการจำแนกสมาชิกกลุ่มด้วยวิธี Original/Cross-validated grouped cases	81

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

62 แสดงสรุปลักษณะชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูลกรณีศึกษา

82

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลทั่วไปจะทำงานหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพ สะสมความมั่งคั่งให้กับตนเองในช่วงวัยทำงาน แต่อย่างไรก็ตามมักจะทำได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตเท่านั้น ยามเมื่อสุขภาพไม่เอื้ออำนวยหรืออายุการทำงานในที่ทำงานสิ้นสุดลงตามกำหนดเวลา บุคคลก็จะไม่มีเงินรายได้จากการทำงานอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีพได้หลังจากที่ไม่ได้ทำงานหรือไม่สามารถทำงานได้แล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเก็บสะสมเงินรายได้บางส่วนไว้เพื่อให้เพียงพอกับการใช้จ่ายในยามที่ไม่มีรายได้ดังกล่าว ซึ่งช่วงวัยดังกล่าวเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นช่วงวัยที่ไม่มีรายได้ แต่มีค่าดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้น

การที่บุคคลขาดการวางแผนและจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณไว้อย่างเหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตที่ยากลำบากในยามที่เกษียณจากการทำงานแล้ว ดังนั้น การจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณจึงเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องมีการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว (คาดว่า จะเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2553 และเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัวในปีพ.ศ. 2573) ทั้งนี้ การจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณของคนไทยในปัจจุบันยังเป็นที่น่าศึกษาว่า มีความพร้อมต่อการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทั้งการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณแบบผูกพันและไม่ผูกพัน ซึ่งการดูแลจัดการกับการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณนี้ต้องทำอย่างเชื่อมโยงเป็นองค์รวม (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

เพื่อให้ความเข้าใจต่อการวางแผนและจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณของประชาชนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของประชาชน รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษามูลค่าและรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มประชากรคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มี ความเป็นเขตเมืองเชิงธุรกิจ เพื่อเป็นการศึกษาจำเพาะเจาะจงไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพในภาคเอกชน การค้าและรับจ้าง รวมไปถึงข้าราชการตามสถานที่ราชการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัยเกษียณ หมายถึง ช่วงวัยที่บุคคลหยุดทำงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ เมื่อมีอายุครบกำหนดตามที่แต่ละ หน่วยงานได้กำหนดไว้ หรือหยุดทำงานประจำเพราะปัญหาสุขภาพ หรือหยุดทำงานประจำตามเป้าหมายเวลาที่แต่ละ บุคคลได้กำหนดไว้โดยไม่ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานอยู่

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (Financial Planning for Retirement) หมายถึง กระบวนการ วางแผนและจัดการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในช่วงหลังเกษียณอายุ

การคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต หมายถึง การวางแผนเหตุการณ์ในอนาคตของบุคคลต่อช่วงอายุที่ตน จะหยุดการทำงานประจำ มูลค่าทรัพย์สินที่ตนพึงเตรียมไว้เพื่อใช้หลังหยุดทำงานประจำ (เกษียณ) แหล่งที่มาของ เงินที่ตนจะนำมาใช้จ่ายหลังหยุดทำงานประจำ (เกษียณ)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ กรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อนำข้อมูล ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การปลดเกษียณ: ความหมาย
2. การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
3. เป้าหมายการเงินวัยเกษียณ
4. ความผิดพลาดของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
5. คำแนะนำการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
6. การแบ่งช่วงวัยทำงาน
7. ทฤษฎีวิถีจักรชีวิตของการบริโภคและการออม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย
10. สมมติฐานการวิจัย

การปลดเกษียณ: ความหมาย

การปลดเกษียณ (สุดใจ น้ำผุด. 2545: 233) เป็นภาวะที่บุคคลถอนตัวเองออกจากงานประจำที่ทำอยู่ เมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยหนึ่งแล้ว ซึ่งโดยทั่วไปวาระนี้จะมาถึงเมื่อบุคคลมีอายุระหว่าง 55 ปีถึง 60 ปี หรือกว่านั้น

การปลดเกษียณ เป็นการสิ้นสุดวาระของการทำงานที่เคยให้ผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งนี้ เพราะเมื่อบุคคลถอนตัวออกจากงานประจำที่ทำอยู่ย่อมทำให้รายได้ที่เคยได้รับอย่างเต็มที่ต้องหมดไป

การกำหนดอายุที่จะปลดเกษียณของบุคคลมีต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอาชีพและระเบียบข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน สำหรับผู้ที่รับราชการตามระเบียบข้าราชการพลเรือน กำหนดให้ข้าราชการปลดเกษียณอายุเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเมื่อมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ส่วนในหน่วยงานเอกชนอาจกำหนดให้ทำงานต่อไปอีกก็ได้ ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของคน ๆ นั้น เพราะบุคคลบางคนแม้จะมีอายุมาก แต่เป็นผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ดี จึงยังเป็นที่ต้องการของหน่วยงานนั้นอยู่หรือบางคนที่มีสุขภาพดีแข็งแรงก็ย่อมปฏิบัติงานต่อไปได้

กล่าวโดยสรุป การเกษียณอายุ (รัชนีกร วงศ์จันทร์. 2553: 561) จึงหมายถึง การที่บุคคลหยุดทำงานที่เคยทำอยู่เป็นประจำ เมื่อมีอายุครบกำหนดตามที่แต่ละหน่วยงานได้กำหนดไว้ หรือหยุดทำงานประจำเพราะปัญหาสุขภาพ หรือหยุดทำงานประจำตามเป้าหมายเวลาที่แต่ละบุคคลได้กำหนดไว้โดยไม่ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานอยู่

อย่างไรก็ตาม การปลดเกษียณเป็นภาวะที่ทุกคนจะต้องประสบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหาทางการเงินหรือปัญหาทางจิตใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เมื่อตอนปลดเกษียณ

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (Financial Planning for Retirement) จึงหมายถึง กระบวนการวางแผนและจัดการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในช่วงหลังเกษียณอายุ

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณจะเป็นหลักประกันด้านรายได้ให้แก่ผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับการครองชีพที่เหมาะสม การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ดีมีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคลดังนี้ (รัชนีกร วงศ์จันทร์. 2553: 561)

1. ช่วยให้คุณมีชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีความสุขตามอัตภาพของแต่ละบุคคล เพราะได้มีการเตรียมพร้อมก่อนเกษียณอายุในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเงิน
2. ช่วยให้คุณมีความพร้อมด้านสถานะทางการเงิน ไม่เป็นภาระทางการเงินแก่ครอบครัวหรือลูกหลาน รวมถึงไม่เป็นภาระให้กับสังคมและประเทศชาติ
3. ช่วยให้คุณสามารถดำเนินชีวิตในแบบอย่างที่คุณเองต้องการได้ เพราะการวางแผนเพื่อวัยเกษียณนั้น เป็นการวางแผนแนวทางในการดำเนินชีวิตของคุณ เพื่อทราบว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อเกษียณอายุ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลวัยเกษียณต้องมีการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

1. รายได้ที่ลดลง เป็นปัญหาสำคัญของผู้ที่ต้องใช้ชีวิตหลังวัยเกษียณ (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2553: 17; สูดาร์ตัน พิมลรัตนกานต์. 2555: 163; รัชนีกร วงศ์จันทร์. 2553: 565) เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจมาจากทั้งข้อจำกัดจากกฎระเบียบขององค์กร เช่น อาชีพลูกจ้างหรือข้าราชการ เป็นต้น หรือข้อจำกัดจากลักษณะ

การประกอบอาชีพ เช่น คนงานก่อสร้าง เกษตรกร เป็นต้น หรือข้อจำกัดด้านสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการหารายได้ เช่น แรงงานมีฝีมือด้านการคัดเลือก/แยกอัญมณี เป็นต้น

2. สุขภาพที่เสื่อมถอยลง ในที่นี้หมายถึงทั้งสุขภาพกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามอายุขัยที่ร่างกายและอวัยวะต่างๆ จะมีความเสื่อมลง (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2553: 17; รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553: 565; สุดใจ น้ำผุด. 2545: 235) และสุขภาพจิตใจที่อาจได้รับการกระทบกระเทือนจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ การถูกลดบทบาทหรือคุณค่าจากบุคคลในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงของสมรรถภาพทางกาย (สุธารัตน์ พิมลรัตนกานต์. 2555: 163; สุดใจ น้ำผุด. 2545: 234) ซึ่งสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลดลงเช่นนี้ ย่อมทำให้บุคคลวัยเกษียณจึงมีค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพมากยิ่งขึ้น เป็นภาระทางการเงินที่สำคัญของบุคคลในวัยนี้

3. วิถีชีวิตหรือสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553: 564) ปัจจุบันลักษณะการอยู่อาศัยเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แตกต่างจากในอดีตที่เป็นครอบครัวใหญ่ สมาชิกหลายรุ่นของครอบครัวอยู่ในบ้านเดียวกัน จึงทำให้บุคคลที่อยู่ในวัยเกษียณไม่สามารถคาดหวังให้ลูกหลานมาดูแลเมื่อเข้าสู่วัยชราดังเช่นในอดีต นอกจากนี้ จากการที่ครอบครัวในปัจจุบันมีลูกหลานจำนวนไม่มากและมักแยกย้ายกันออกไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นต่างๆ ดังนั้น มีความเป็นไปได้สูงที่บุคคลวัยเกษียณอาจต้องพักอาศัยอย่างโดดเดี่ยวปราศจากผู้ดูแลและผู้ที่จะมารับภาระทางการเงินสำหรับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูงขึ้น

จากเหตุปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้บุคคลที่ยังไม่อยู่ในวัยเกษียณจำเป็นต้องจัดเตรียมวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณไว้สำหรับตนและคู่สมรสให้เพียงพอและเหมาะสมกับการรักษาระดับมาตรฐานการครองชีพไว้ได้

วัตถุประสงค์ของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

จากที่กล่าวแล้วจึงเห็นได้ว่า การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตช่วงวัยเกษียณ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำก่อนที่จะเข้าสู่วัยเกษียณอย่างแท้จริง ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ เป็นไปเพื่อ (รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553: 564-565)

1. ให้บุคคลมีความเป็นอยู่ของชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีคุณภาพตามที่บุคคลนั้นคาดหวังทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ วิถีชีวิตหรือสังคม และการเงิน
2. ให้บุคคลมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในวัยเกษียณ และอาจมีเหลือเพื่อแบ่งปันให้กับลูกหลานหรือผู้อยู่ในอุปการะ รวมถึงการบริจาคสู่สังคม
3. ไม่ให้บุคคลเป็นภาระให้กับลูกหลาน สังคม และประเทศชาติ
4. ให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าในสังคม

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

การที่บุคคลจะวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณได้มีสิ่งที่จะต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ดังนี้

1. ระยะเวลาแห่งช่วงชีวิต (Longevity) หรืออายุขัย ปัจจุบันช่วงชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้ชายคือ 72 ปี และผู้หญิงคือ 70 ปี (สุตารัตน์ พิมลรัตนกานต์. 2555: 169; Mitchell and Utkus. 2003: 3) ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ประมาณการอายุคาดหมายเฉลี่ยของประชากรไทย (Life expectancy at birth) ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 78 ปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2588 เป็นต้นไป (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2553: 11; อ้างอิงจาก World population prospects: The 2006 Revision, Department of Economic and Social Affairs, United Nations) ซึ่งอายุขัยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อเกษียณอายุ (บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์. 2554: 16)
2. อายุที่คาดว่าจะหยุดทำงานประจำ ถ้าเป็นบุคคลที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานกิจการเอกชนจะอยู่ในช่วง 55-60 ปี แต่ถ้าเป็นคนทำงานประเภทอื่นอาจกำหนดเวลาได้ไม่แน่นอนเช่นนั้น (รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553: 568; บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์. 2554: 16)
3. ระดับเงินเพื่อที่คาดว่าจะจะเป็นในช่วงวัยเกษียณ (รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553: 569; สุตารัตน์ พิมลรัตนกานต์. 2555: 169) เงินเพื่อส่งผลกระทบต่ออำนาจซื้อสินค้าและบริการหรือมูลค่าของเงินในอนาคต ดังนั้น การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณต้องนำอัตราเงินเฟ้อมาปรับกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนหลังหักภาษี เพื่อรักษาอำนาจซื้อในอนาคตให้เท่ากับในปัจจุบันได้

เป้าหมายการเงินวัยเกษียณ

จากข้อมูลโดยทั่วไป จะมีคำแนะนำให้มีการเตรียมเงินไว้สำหรับการใช้จ่ายในอัตราร้อยละ 70 - 75 ของรายได้ก่อนการเกษียณอายุ ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวเรียกว่า Income Replacement Ratio (วีระชาติ กิเลนทอง. 2555; ธีระ ภูตระกูล. 2557; บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์. 2550) เพื่อการดูแลสุขภาพ การดำรงชีพ กิจกรรมและงานอดิเรกต่าง ๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของผู้เกษียณอายุ แต่ถ้าหากพิจารณาเป็นเงินก้อนที่ต้องมีในวันที่เกษียณ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการเกษียณอายุในประเทศสหรัฐอเมริกาแนะนำว่า คนส่วนใหญ่ควรจะต้องมีเงินออมเพื่อการเกษียณไม่น้อยกว่า 22 เท่าของรายได้ต่อปีที่ต้องการใช้จ่ายในวัยเกษียณ (ธีระ ภูตระกูล. 2557) ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการใช้จ่าย 10,000 บาทต่อเดือน หรือ 1.2 แสนบาทต่อปี จะต้องมีเงินออมประมาณ 2.6 ล้านบาท เพื่อสามารถที่จะเกษียณได้โดยไม่ต้องกังวลต่อการครองชีพอย่างกระเป๋ยดกระเสียน

ความผิดพลาดของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

วรวรรณ ธาราภูมิ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บลจ.บัวหลวง (ธิดิเมธ โภคชัย. 2555) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่ผิดพลาดไว้ดังนี้

1. กลัวไม่พอและกลัวจนผิดพลาด เป็นสถานการณ์ที่บุคคลกลัวว่าเงินที่ลงทุนไปจะสูญหาย จึงเก็บเงินไว้ในรูปเงินฝากธนาคารเพียงอย่างเดียว เนื่องจากกลัวที่จะกระจายเงินลงทุนไปในสินทรัพย์ที่ให้อัตราผลตอบแทนสูงกว่าเงินฝากแล้ว ต้องเผชิญความเสี่ยงในการลงทุน หลังเกษียณอาจจะไม่มีเงินเพียงพอที่จะดำรงชีวิต ในขณะที่บางคนก็มีความกลัวจนเกินไปจนเกิดความผิดพลาด ด้วยการนำเงินที่มีไปลงทุนเฉพาะสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงเป็นจำนวนมากในจังหวะที่ไม่เหมาะสม ทำให้สูญเสียดังทุนที่ได้นำไปลงทุนจนลดเงินหลังเกษียณ

ในความเป็นจริงแล้ว ถึงแม้ว่า บุคคลที่นำเงินฝากธนาคารเพียงอย่างเดียวก็เผชิญความเสี่ยงเช่นเดียวกัน เพราะอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับนั้นไม่เพียงพอที่จะชดเชยการลดค่าของเงินที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ และการฝากเงินในธนาคารในปัจจุบันไม่ได้รับการคุ้มครองเงินต้น 100 เปอร์เซ็นต์เหมือนในอดีต หลังจากที่ประเทศไทยได้จัดตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝากและดำเนินการให้มีการกำหนดขอบเขตวงเงินฝากที่คุ้มครองไว้ในจำนวนจำกัด

2. ไม่สนใจเงินเฟ้อ กรณีนี้เป็นสิ่งที่บุคคลมักลืมคิดกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ภาวะเงินเฟ้อจะทำให้ค่าเงินที่มีอยู่ลดลง ส่งผลให้อำนาจซื้อลดลงแม้ว่าจะยังมีเงินจำนวนเท่าเดิมอยู่ เช่น ถ้าเกิดภาวะเงินเฟ้อ 4% หมายความว่า เงินที่ถืออยู่มีค่าลดลง 4% สามารถซื้อข้าวของได้ลดลง 4% ด้วยจำนวนเงินเท่าเดิม หรือต้องใช้เงินเพิ่มขึ้น 4% จึงจะซื้อสินค้าได้จำนวนเท่าเดิม เป็นต้น ซึ่งในกรณีนี้สำหรับบุคคลที่พึ่งพาการฝากเงินในธนาคารเพียงอย่างเดียวเพียงเพราะต้องการรักษาเงินต้นต้องเผชิญความสูญเสียดังทุนในลักษณะนี้เป็นอย่างมาก เพราะอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในปัจจุบันต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้น

3. หวั่นไหวรายวัน ข้อผิดพลาดนี้เกิดจากการไม่ทำตามวัตถุประสงค์ของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณที่วางเอาไว้ นั่นคือ เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะกลับมีความหวั่นไหวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ จึงตัดสินใจเปลี่ยนแผนการลงทุน ซึ่งการเปลี่ยนแผนการลงทุนนั้นควรเกิดขึ้นเมื่อวัยของผู้ลงทุนเพิ่มมากขึ้นก็จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแผนการลงทุนให้เหมาะสมกับอายุและความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แต่ไม่ใช่การเปลี่ยนแผนการลงทุนรายวันหรือรายสัปดาห์อย่างแน่นอน

4. การกระจายการลงทุนมากเกินไป อันที่จริงบุคคลมักได้รับคำแนะนำให้กระจายการลงทุนไปยังสินทรัพย์หลายประเภท แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการกระจายการลงทุนมากและไม่ได้มีระบบการจดบันทึกไว้อย่างดี อาจทำให้เกิดความผิดพลาด เช่น เมื่อถึงเวลาครบกำหนดระยะเวลาไม่ได้ไปดำเนินการไถ่ถอนเงินจากสินทรัพย์หรืออาจหลงลืมว่า นำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ใดบ้าง

5. ไม่คิดเรื่องการถ่ายทอดความมั่งคั่ง กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีการนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ต้องมีการจัดทำบัญชีสินทรัพย์ทั้งหมดเอาไว้ เพราะหากเกิดเหตุการณ์ที่ต้องจากไปอย่างไม่คาดคิด จะทำให้ผู้ที่อยู่ข้างหลังสามารถรับรู้และจัดการกับสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถ้าให้ตีความเขียนเป็นพันธกรรมเอาไว้เลย จะได้ไม่เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในระหว่างทายาท

6. ไม่เผื่อเงินรักษาตัวเอง เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้น ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาสุขภาพก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว การเตรียมเงินไว้สำหรับการรักษาสุขภาพและอาการเจ็บป่วยจึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นลำดับต้น ๆ ของผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณ ซึ่งค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลนั้นก็ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของผู้เกษียณว่า ปรรณการดูแลรักษาแบบใด หากต้องการการดูแลรักษาแบบดีมากคงต้องเตรียมเงินไว้ให้มากสักหน่อย แต่ถ้าประสงค์การรักษาแบบทั่วไป ก็อาจเตรียมเงินทองไว้ในจำนวนน้อยกว่าได้

นอกจากความคิดเห็นของวรวรรณ ธาราภูมิแล้ว ผลการวิจัยของวีระชาติ กิเลนทองและคณะ (2555) และยังพบความผิดพลาดในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณนอกเหนือจากประเด็นข้างต้นอีกดังนี้

7. เริ่มวางแผนช้าเกินไป อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 40 - 60 ปีที่เริ่มต้นวางแผนเพื่อการเกษียณคือ 42 ปี ถือว่าเป็นอายุเริ่มต้นที่ช้ากว่าผลการศึกษาของประเทศอื่น ๆ

8. ความมั่นใจในคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ดี แต่ไม่มีการวางแผนเพื่อการเกษียณ มีสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยวางแผนเพื่อการเกษียณแต่มีความมั่นใจว่าคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ใกล้เคียงหรือดีกว่า ปัจจุบันสูงถึงร้อยละ 71

9. การวางแผนการลงทุนโดยขาดความรู้ความเข้าใจ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถาม คาดว่าจะลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงที่สูงขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

10. การประมาณอายุขัยเฉลี่ยสั้นเกินไป ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง มีการประมาณอายุขัยเฉลี่ยสั้นเกินไปมีสัดส่วนสูงกว่าเพศชาย ส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนี้มีโอกาสที่เงินออมเพื่อวัยเกษียณจะหมดก่อนสิ้นอายุขัย

11. การออมเงินไว้น้อยเกินไป โดยผู้ตอบส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในเกณฑ์เกษียณทุกข์ จากการคำนวณอัตราการใช้จ่ายเงินออม เนื่องจากมีปริมาณเงินส่วนขาด ณ วันเกษียณค่อนข้างมาก เว้นเสียแต่ถ้ารวมอสังหาริมทรัพย์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์เกษียณจึงจะถูกจัดในเกณฑ์เกษียณสุข

12. ความต้องการเกษียณก่อนกำหนด ร้อยละ 28 ของผู้ตอบต้องการเกษียณก่อนกำหนด แต่กลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายหลังเกษียณ

คำแนะนำการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

เพื่อให้การวางแผนการเงินบรรลุเป้าหมายการเงินวัยเกษียณ ธีระ ภู่อรรถกุล (2555) มีคำแนะนำดังนี้

1. จัดสรรเงินออมเงินลงทุนทุก ๆ เดือนด้วยตนเอง และควรเพิ่มอัตราส่วนการออมเงิน
2. เพิ่มผลกำไรจากการลงทุน โดยพิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และศึกษาทางเลือกการลงทุนในปัจจุบันที่มีมากกว่าในอดีตมาก
3. ทำงานให้นานขึ้น เพื่อเพิ่มระยะเวลาในการสะสมเงินออมให้มากขึ้น

นอกจากนี้ ธีระ ภู่อรรถกุล (2555) ยังมีคำแนะนำในการบริหารการเงินเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณดังนี้

1. ควรจำกัดการถอนเงินที่มีให้อยู่ที่ประมาณ 4% ของเงินออมต่อปี จะช่วยให้เงินในบัญชีไม่หมดเร็วจนเกินไป
2. เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางการเงิน ควรจัดการนำเงินปันส่วนนี้ออกมาใช้ให้น้อยครั้งที่ที่สุด อาจจะเป็นเพียงปีละครั้งเดียว
3. เลือกช่องทางการลงทุนที่มีผลทางด้านความปลอดภัยให้มากที่สุด เช่น กองทุนรวม ถึงแม้ว่าจะใช้ชีวิตหลังเกษียณแล้วก็ตาม เนื่องจากการลงทุนบางประเภทแม้ให้ผลตอบแทนสูงแต่ผลตอบแทนที่ได้รับต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราที่แน่นอน เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ เป็นต้น

การแบ่งช่วงวัยทำงาน

การทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จะใช้ความรู้ความสามารถของตนไปพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้มาเป็นเครื่องเลี้ยงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว มนุษย์จึงเริ่มทำงานเมื่อมีความพร้อมทางกายและสติปัญญา จวบจนกระทั่งเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุดการทำงานเพื่อหารายได้ ไปสู่การพักผ่อนหรือทำงานอดิเรกตามกำลังกายของตน โดนัลด์ ซูเปอร์และโรเบิร์ต ฮาวเวิร์ทได้แสดงแนวคิดการแบ่งช่วงวัยทำงานตามระดับความเกี่ยวข้องกับงานของมนุษย์ไว้ดังนี้

โดนัลด์ ซูเปอร์ (Craig, 1996: 522; citing Super, 1957. *The Psychology of Careers*.) แบ่งช่วงพัฒนาการของบุคคลเกี่ยวกับงานออกเป็น 5 ช่วง ซูเปอร์ให้ความสำคัญกับการค้นหาตนเองและการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงดังกล่าว ซูเปอร์ เชื่อว่า ตลอดขั้นตอนการค้นหา บุคคลจะพัฒนาและปรับความคิดของตนเกี่ยวกับงานเสมอ พัฒนาการเกี่ยวกับงานแบ่งออกเป็น 5 ช่วงวัย ประกอบด้วย

ช่วงวัยที่ 1 ช่วงเจริญเติบโต (Growth stage) (แรกเกิดถึงอายุ 14 ปี) เด็กเล็กจะเริ่มค้นพบความคิดเกี่ยวกับตน (Self-concept) ด้วยการทดลองแสดงบทบาทลักษณะต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อที่จะ

ค้นหาให้พบว่า สิ่งใดที่ทำแล้วสนุกและได้รับผลที่ติดอทนกลับมา ความสนใจในบทบาทหรือกิจกรรมนั้นจะพัฒนาไปสู่อาชีพที่สนใจเมื่อเติบโตใหญ่

ช่วงวัยที่ 2 ช่วงค้นหา (Exploration stage) (อายุ 15 ถึง 24 ปี) วัยนี้เรียกได้ว่าเป็นวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ชอบค้นหาและทดลองที่จะตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยมของตนเองในลักษณะต่าง ๆ ตามที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้ บุคคลในวัยนี้จะเริ่มวาดภาพอาชีพที่ตนเองสนใจไว้อย่างคร่าว คร่าวตามประสบการณ์ที่ผ่านมา และเมื่ออย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นมักจะสมารถระบุอาชีพที่ตนเองชอบได้และพร้อมเริ่มทำงานในอาชีพดังกล่าว

ช่วงวัยที่ 3 ช่วงวางรากฐาน (Establishment stage) (อายุ 25 ถึง 44 ปี) การทำงานของบุคคลในช่วงวัยนี้จะเริ่มสร้างความมั่นคงในอาชีพที่ตนเองเลือก แม้ว่าอาจจะมีการเปลี่ยนสายงานบ้างในช่วงต้นของวัย แต่ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือสายงานน้อยมากเมื่อเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของช่วงวัยที่ 3 ดังนั้น ในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่บุคคลจะมีความทุ่มเทต่องานของตนสูงที่สุด

ช่วงวัยที่ 4 ช่วงธำรงรักษา (Maintenance stage) (อายุ 45 ถึง 64 ปี) เป็นช่วงการทำงานที่บุคคลมุ่งทำงานเพื่อให้ตนเองยังคงดำรงอยู่ในสายงานนั้นได้

ช่วงวัยที่ 5 ช่วงถดถอย (Decline stage) (อายุ 65 ปีขึ้นไป) เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยนี้ พลังกำลังทั้งทางกายและทางใจของบุคคลมักจะลดน้อยถอยลงไปเป็นลำดับ ลักษณะงานที่ทำได้จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามความสามารถที่ยังคงมีอยู่ จนในที่สุดกิจกรรมการทำงานก็จะสิ้นสุดลง

โรเบิร์ต ฮาวิเกอร์สท์ (Craig, 1996: 523; citing Havighurst, 1964. *Stages of Vocational Development.*) นำเสนอการแบ่งช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับงาน โดยให้ความสำคัญกับทักษะและทัศนคติที่บุคคลมีต่องานมากกว่าความต้องการและความสามารถของบุคคลคนนั้น ฮาวิเกอร์สท์ จึงแบ่งช่วงวัยทำงานออกเป็น 6 ช่วงวัย ดังนี้

ช่วงวัยที่ 1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (อายุ 5 ถึง 10 ปี) เด็ก ๆ จะรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและลักษณะการทำงานของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว พร้อมกับสร้างความคิดการทำงานเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความคิดที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น จินตนาการว่าตนเองประกอบอาชีพต่าง ๆ

ช่วงวัยที่ 2 เรียนรู้วินัยการทำงานขั้นพื้นฐาน (อายุ 10 ถึง 15 ปี) วัยนี้เป็นวัยเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการจัดการเวลาและความสามารถของตนให้สอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน นอกจากนี้ ในวัยนี้ยังได้เรียนรู้การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมในช่วงวัยของตน เช่น ในบางโอกาส การทำงานต้องมาก่อนการเล่น เป็นต้น

ช่วงวัยที่ 3 เรียนรู้การเป็นผู้ประกอบอาชีพ (อายุ 15 ถึง 25 ปี) เป็นช่วงวัยที่เริ่มเลือกงานที่ตนเองสนใจจะทำและเตรียมตนเองให้มีความพร้อมที่จะทำงานในลักษณะดังกล่าว คนจะเริ่มมีประสบการณ์การทำงานเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ดีขึ้น

ช่วงวัยที่ 4 สร้างผลงาน (อายุ 25 ถึง 40 ปี) ก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว จึงมีทักษะพร้อมสำหรับอาชีพที่ตนเองวาดหวังและเริ่มเข้าสู่อาชีพอย่างจริงจัง

ช่วงวัยที่ 5 ดำรงอยู่ในสังคมตามผลงานที่ผ่านมา (อายุ 40 ถึง 70 ปี) ช่วงนี้เป็นช่วงที่คนมักจะอยู่ในจุดสูงสุดของอาชีพ คนจึงเริ่มหันสู่การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานของตนเอง

ช่วงวัยที่ 6 ดำเนินชีวิตอย่างอิมเมมกับงานที่เคยทำ (อายุ 70 ปีขึ้นไป) เป็นช่วงเวลาที่บุคคลจะหยุดทำงานประจำและหวนระลึกถึงผลงานที่ตนเองได้เคยทำไว้อย่างภาคภูมิใจ

จากการแบ่งช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับงานที่กล่าวไปข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่า บุคคลเริ่มเข้าสู่การทำงานเมื่อมีอายุราว 15 - 25 ปี และเริ่มสร้างความมั่นคงในสาขาอาชีพของตนหลังจากอายุ 25 ปี ไปจนถึงอายุ 40 ปี แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งช่วงพัฒนาการดังกล่าวเป็นการแบ่งตามลักษณะสังคมตะวันตกที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างจากสังคมตะวันออกอย่างประเทศไทย ทำให้บุคคลในสังคมตะวันตกจะมีความเป็นผู้ใหญ่ด้วยอายุน้อยกว่า เช่น สหรัฐอเมริกากำหนดให้บุคคลบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 18 ปี แต่สำหรับไทย กฎหมายกำหนดให้บุคคลบรรลุนิติภาวะหรือเป็นผู้ใหญ่ในทางกฎหมายเมื่ออายุ 20 ปี (ประณต คำฉิม. 2549: 618)

นอกจากการแบ่งช่วงอายุของบุคคลตามพัฒนาการเกี่ยวกับงานแล้ว ในทางจิตวิทยายังมีการแบ่งช่วงวัยของมนุษย์ตามพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ ที่แบ่งเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยชรา สำหรับวัยผู้ใหญ่นั้นก็แบ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 20 - 40 ปี) วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (หรือวัยกลางคน) (อายุ 40 - 60 ปี) ซึ่งในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้เองเป็นวัยที่เริ่มมีการปรับตัวเพื่อรับกับบทบาทใหม่ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างครอบครัว สร้างฐานะความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเอง โดยทั่วไปแล้ว วัยที่มักจะมีเตรียมตัวเพื่อแต่งงานและมีบุตรจะมีอายุโดยประมาณ 20 - 30 ปี (อุบลรัตน์ เฟิงสถิต. 2549) บุคคลในวัยนี้จึงมักมีการวางแผนชีวิตในอนาคตอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างฐานะการเงินก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้กับบุคคล

จากการแบ่งช่วงวัยตามจิตวิทยาพัฒนาการ ร่วมกับการกำหนดอายุการเกษียณจากการทำงานประจำในประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่กำหนดว่า บุคคลจะเกษียณอายุจากการทำงานในวัย 60 ปีบริบูรณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาศึกษาบุคคลที่อยู่ในวัยทำงาน โดยมุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ จึงสนใจศึกษาบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 20 - 59 ปีบริบูรณ์

ทฤษฎีวิวัจรรย์ชีวิตของการบริโภคและการออม

แนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่มักนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและการออมตลอดปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก็คือ ทฤษฎีวิวัจรรย์ชีวิตของการบริโภคและการออม (The life-cycle model of consumption and saving) ของฟรังโก โมดิกลีอานี (Franco Modigliani) และ ริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) และ ทฤษฎีรายได้ถาวรของการบริโภค (The permanent-income theory of consumption) ของมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) (Sachs; & Larrain, 1993: 90-103) ทฤษฎีทั้งสองเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมาเพื่ออธิบายเกี่ยวกับรายได้และการบริโภคเป็นสำคัญ โดยทฤษฎีกล่าวว่า เมื่อใดที่ส่วนต่างระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคเป็นแบบรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย ส่วนต่างนั้นก็คือเงินออมหรือการออม แต่ถ้าหากเมื่อใดรายได้มีน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการบริโภค คือ การที่บุคคลต้องจัดหาเงินเพิ่มอื่น เช่น การก่อหนี้สิน เพื่อให้มีเงินเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค ทฤษฎีที่ถูกนำเสนอขึ้นในระหว่างทศวรรษที่ 1950 - 1960 นี้ได้อธิบายถึง แนวทางการตัดสินใจบริโภคของหน่วยครัวเรือนที่มีเหตุผลเพื่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด โดยกำหนดสมมติฐานหลายประการมาเป็นฐานในการพัฒนาทฤษฎี

ทฤษฎีรายได้ถาวรซึ่งถูกนำเสนอก่อนไม่นานนัก อธิบายไว้ว่า หน่วยครัวเรือนจะรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวาตลอดช่วงชีวิต ดังนั้น หากช่วงเวลาใดที่มีรายได้สูง หน่วยครัวเรือนจะทำการเก็บออมเงิน แต่หากช่วงเวลาใดมีรายได้ลดต่ำลง หน่วยครัวเรือนจะไม่เก็บออมและนำเงินที่เก็บออมไว้ก่อนหน้านั้นมาใช้เพื่อให้สามารถรักษาระดับการบริโภคได้ที่ระดับเดิม ดังนั้น ปริมาณเงินออมจึงขึ้นอยู่กับรายได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดชีวิตของคนๆ หนึ่ง ด้วยเหตุนี้ คนจะต้องทราบรายได้ในปัจจุบันและต้องคาดการณ์รายได้ของตนในอนาคตได้ดี จึงจะสามารถกำหนดระดับการบริโภคที่เหมาะสมได้

จากแนวคิดดังกล่าว ทฤษฎีวิวัจรรย์ชีวิตของการบริโภคและการออมก็ได้ทำการพัฒนาต่อมาว่า ลักษณะรายได้ของครัวเรือนนั้นสัมพันธ์กับอายุเป็นรูปประฆังคว่ำ (bell-shaped) นั่นคือ คนจะมีรายได้น้อยเมื่ออายุน้อย จากนั้นจะมีรายได้มากขึ้นเมื่ออยู่ในวัยกลางคน แล้วจึงมีรายได้ลดน้อยลงเมื่อสูงวัย ฉะนั้น หากคนต้องการรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวาตลอดช่วงชีวิต (ซึ่งมักเป็นระดับที่สูงกว่ารายได้ที่ได้รับเมื่ออายุน้อย) ก็ต้องกู้ยืมเมื่ออายุน้อย เนื่องจากในตอนต้นยังมีรายได้ต่ำกว่าระดับการบริโภคที่เหมาะสมกับตนเอง แต่จะเริ่มมีเงินเก็บออมในวัยกลางคน หลังจากที่จ่ายคืนเงินกู้ยืมแล้ว และในที่สุดจะได้ใช้เงินออมนั้นในบั้นปลาย (Sachs; & Larrain. 1993: 98-103; Thaler. 1990: 195; van de Water IV. 2004.)

ทฤษฎีวิวัจรรย์ชีวิตของการบริโภคและการออมเป็นทฤษฎีที่สำคัญในการอธิบายการออม เพราะมีการระบุปัจจัยที่มีผลกระทบต่อออมอย่างชัดเจนว่า ประกอบด้วยอายุของครัวเรือน ความมั่งคั่ง (Wealth) ตลอดชีวิตของครัวเรือน และ อัตราดอกเบี้ย ทำให้นักวิชาการที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการออมสามารถนำไปใช้ ทั้งในทางทฤษฎี

และในทางประยุกต์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การออมในระดับมหภาค แต่อย่างไรก็ตาม การออมที่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีวิถีการชีวิตของการบริโภคและการออม ต้องเป็นไปตามข้อสมมติฐานที่เป็นฐานของการพัฒนาทฤษฎี ซึ่งมีผู้ที่ได้ตั้งข้อสังเกตถึงความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงในระดับจุลภาคหรือระดับบุคคลตามข้อสมมติฐานเหล่านั้น

ข้อสมมติฐานประการหนึ่งที่รองรับทฤษฎีทั้งสองไว้ คือ คุณสมบัติขั้นพื้นฐานของบุคคลตามทฤษฎีที่กล่าวว่า บุคคลผู้ที่จะสามารถตัดสินใจว่า ณ ช่วงเวลาใดของชีวิต ควรจะกู้ยืมหรือควรจะเก็บออมตามแนวทางของทฤษฎีข้างต้นได้ ต้องมีความสามารถในการคิดคำนวณความมั่งคั่งตลอดชีวิตของตนได้เป็นอย่างดี ด้วยการนำข้อมูลส่วนบุคคลของตน (เช่น อายุขัย รายได้ ระดับการศึกษา ความสามารถ สุขภาพส่วนตัว เป็นต้น) มาเป็นส่วนประกอบในการคิดคำนวณนั้น จึงจะทำให้ตัดสินใจกำหนดระดับการบริโภคและการออมของตนเองเป็นไปอย่างสอดคล้องและเหมาะสมตลอดช่วงชีวิต พร้อมกันนั้น บุคคลก็ต้องมีความสามารถในการควบคุมตัวเองอย่างเข้มงวดให้รักษาระดับการบริโภคให้เป็นไปตามนั้นอยู่เสมอ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดระดับการบริโภคตามทฤษฎีนั้นมีอยู่หลายปัจจัยที่เป็นการคาดการณ์ ซึ่งมีความเป็นไปได้น้อยที่จะทราบได้อย่างแน่ชัด เช่น คาดว่าจะได้รับเงินรายได้ในอนาคตเป็นอย่างไร คาดว่าจะเสียชีวิตเมื่อมีอายุเท่าไร คาดว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเพื่อดูแลสุขภาพมากน้อยเพียงใดในอนาคตจนกว่าจะเสียชีวิต เป็นต้น

จากกรอบข้อสมมติฐานดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า บุคคลต่างๆ มีการคาดการณ์สิ่งเหล่านั้นอย่างไร และลักษณะทางชีวสังคมส่งผลต่อการคาดการณ์ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์และวีระชาติ กิเลนทอง (2557) ศึกษาการเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบช่วงอายุ 25 – 39 ปี ด้วยการสำรวจแบบสัมภาษณ์ตัวต่อตัว และแบบสอบถาม ออนไลน์กับผู้มีงานทำหรือแรงงานในระบบในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขนาดตัวอย่าง 1,105 ราย โดยเป็นการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวร้อยละ 83 และแบบสอบถามร้อยละ 17 พบผลที่น่าสนใจดังนี้ ปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินมี 10 ปัจจัยได้แก่ วัตถุประสงค์การออม อัตราการออม อัตราการใช้เงินออม อายุเริ่มต้นวางแผน ความมั่นใจต่อการวางแผน สัดส่วนการทดแทนรายได้ อายุคาดเฉลี่ย ความรู้ด้านการวางแผน เงินออมส่วนเกินและอายุเกษียณ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุที่เริ่มวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณเฉลี่ย 33 ปี ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 59 มีประสบการณ์การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไม่มีประสบการณ์การวางแผนทางการเงินส่วนใหญ่ (คิดเป็นร้อยละ 74) มีความมั่นใจว่าคุณภาพชีวิตของตนเองหลังเกษียณจะใกล้เคียงหรือดีกว่าปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาจากอัตราการใช้จ่ายเงินออมในการการแบ่งกลุ่มความพร้อมเพื่อเกษียณ (เมื่อรวม อสังหาริมทรัพย์) พบว่า ส่วนใหญ่จัดเป็นกลุ่มที่เกษียณทุกข์ (Underfunded) ถึงร้อยละ 55 ส่วนกลุ่มที่เกษียณสุข (Excess Funding) ร้อยละ 32 และกลุ่มที่เกษียณพอเพียง (Constrained) ร้อยละ 12 แต่ถ้าหากไม่รวม อสังหาริมทรัพย์ กลุ่มที่เกษียณทุกข์จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 62 ในขณะที่กลุ่มที่เกษียณสุขและเกษียณพอเพียงจะ ลดลงเป็นร้อยละ 28 และ 9 ตามลำดับ

วีระชาติ กิเลนทองและคณะ (2555) ศึกษาการเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของกลุ่มแรงงานในระบบ ช่วงอายุ 40 – 60 ปี ด้วยแบบสอบถามออนไลน์และการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว จาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 825 ราย ซึ่งประกอบด้วยพนักงานบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ ข้าราชการ/ พนักงานข้าราชการ พบผลการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้ ผู้ตอบให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การออมเพื่อการเกษียณ เป็นลำดับสองรองจากการออมเพื่อการศึกษาของบุตรและมรดกของบุตรหลาน ผู้ตอบอายุมากที่ใกล้เกษียณมี แนวโน้มให้ความสำคัญกับการออมเพื่อวัยเกษียณมากกว่าผู้ตอบที่อายุน้อย อัตราการออมช่วงก่อนเกษียณของ ผู้ตอบมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 22 และอัตราการใช้จ่ายเงินออมหลังเกษียณมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 5.7 แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัย พบข้อผิดพลาดในการวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณ 7 ประการได้แก่

1. เริ่มวางแผนช้าเกินไป อายุเฉลี่ยที่เริ่มต้นวางแผนเพื่อการเกษียณ คือ 42 ปี มีผู้ตอบเพียงร้อยละ 38 เท่านั้นที่เคยวางแผนเพื่อการเกษียณและสามารถปฏิบัติตามแผนได้อย่างสม่ำเสมอ
2. วางแผนด้วยความมั่นใจเกินไป สัดส่วนของผู้ตอบที่ไม่เคยวางแผนเพื่อการเกษียณ แต่มีความมั่นใจ ว่า คุณภาพชีวิตหลังเกษียณจะใกล้เคียงหรือดีกว่าปัจจุบันสูงถึงร้อยละ 71
3. วางแผนโดยขาดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม ผู้ตอบโดยเฉลี่ยคาดว่า จะลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงด้วย สัดส่วนที่สูงขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น และละเลยผลของเงินเฟ้อที่มีต่อค่าใช้จ่ายในอนาคต
4. ประเมินค่าใช้จ่ายหลังเกษียณน้อยเกินไป จากค่าสัดส่วนการทดแทนรายได้ขั้นต่ำที่นิยมใช้ในการ วางแผนการเงินที่ร้อยละ 70 พบว่า ผู้ตอบมีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 34 เท่านั้น ดังนั้น เมื่อเกษียณ ผู้ตอบอาจไม่ สามารถรักษาคุณภาพชีวิตหลังเกษียณได้ใกล้เคียงกับก่อนเกษียณ
5. ประเมินอายุคาดเฉลี่ยน้อยเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ตอบเพศหญิง ซึ่งผู้ตอบกลุ่มนี้มี โอกาสที่เงินออมเพื่อการเกษียณจะหมดก่อนสิ้นอายุขัย
6. ออมเงินไว้น้อยเกินไป จากการจัดกลุ่มประเภทผู้ตอบพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเกษียณ ทุกข์
7. การเกษียณอายุก่อนกำหนด ร้อยละ 28 ของผู้ตอบต้องการเกษียณก่อนกำหนด ผู้ที่ต้องการเกษียณ ก่อนกำหนดส่วนใหญ่มีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายหลังเกษียณ

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากรกับทิศทางการออมในอนาคต เพื่อเสนอต่อกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากข้าราชการที่เป็นสมาชิก จำนวน 2,691 ราย การดำเนินการวิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 10 เดือน (มิถุนายน 2549 – มีนาคม 2550) การวิจัยนี้มีสมมติฐานสำคัญว่า กลุ่มประชากรต่างรุ่นเกิด 3 กลุ่ม (25 – 34 ปี 35 – 49 ปี และ 50 – 59 ปี) มีภาวะแวดล้อมด้านโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่ต่างกัน น่าจะส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในด้านการบริหารจัดการหรือวางแผนเกี่ยวกับเงินออมและการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับการสร้างหลักประกันอนาคตให้แก่ตนเองและครอบครัวภายหลังการเกษียณอายุ ผลการศึกษาที่น่าสนใจมีดังนี้ ข้าราชการหญิงและผู้สูงวัยมีเงินออมในปัจจุบันและมีการวางแผนเรื่องการจัดสรรเงินออมเพื่อการเกษียณอายุมากกว่ากลุ่มข้าราชการชายและผู้ที่มีอายุน้อย ข้าราชการกลุ่มอายุน้อยวางแผนที่จะทำงานต่อภายหลังการเกษียณอายุ ขณะที่ข้าราชการสูงวัยวางแผนที่จะใช้ชีวิตสบายๆ กับลูกหลานในครอบครัว ท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมสันทนาการและงานอาสาสมัคร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดจะพึ่งพาตนเองโดยเงินออมของตนมากกว่าจะหวังได้รับความช่วยเหลือจากรัฐหรือลูกหลาน ข้าราชการหญิงมักเลือกวิธีการลงทุนทางการเงินที่คาดว่า น่าจะมีความเสี่ยงน้อยกว่า เช่น การฝากประจำ สลากออมสิน ประกันชีวิตและซื้อทองรูปพรรณ ขณะที่ข้าราชการชายจะเลือกลงทุนในรูปแบบการเก็บเงินสด กองทุนหุ้นและอสังหาริมทรัพย์

กิจติพร สิทธิพันธุ์ (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปและพำนักในกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน พบผลการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานะทางการเงินและป้องกันไม่ได้มีภาระหนี้สินที่มากเกินไป กรอบระยะเวลาที่กำหนดในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นระยะกลาง (ระยะเวลามากกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี) มีรูปแบบคือเน้นความมั่นคงทางการเงิน และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล คือตนเอง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานครในด้านกรอบระยะเวลาที่กำหนดและรูปแบบในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล อาชีพมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานครในด้านกรอบระยะเวลาที่กำหนดและรูปแบบในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชน

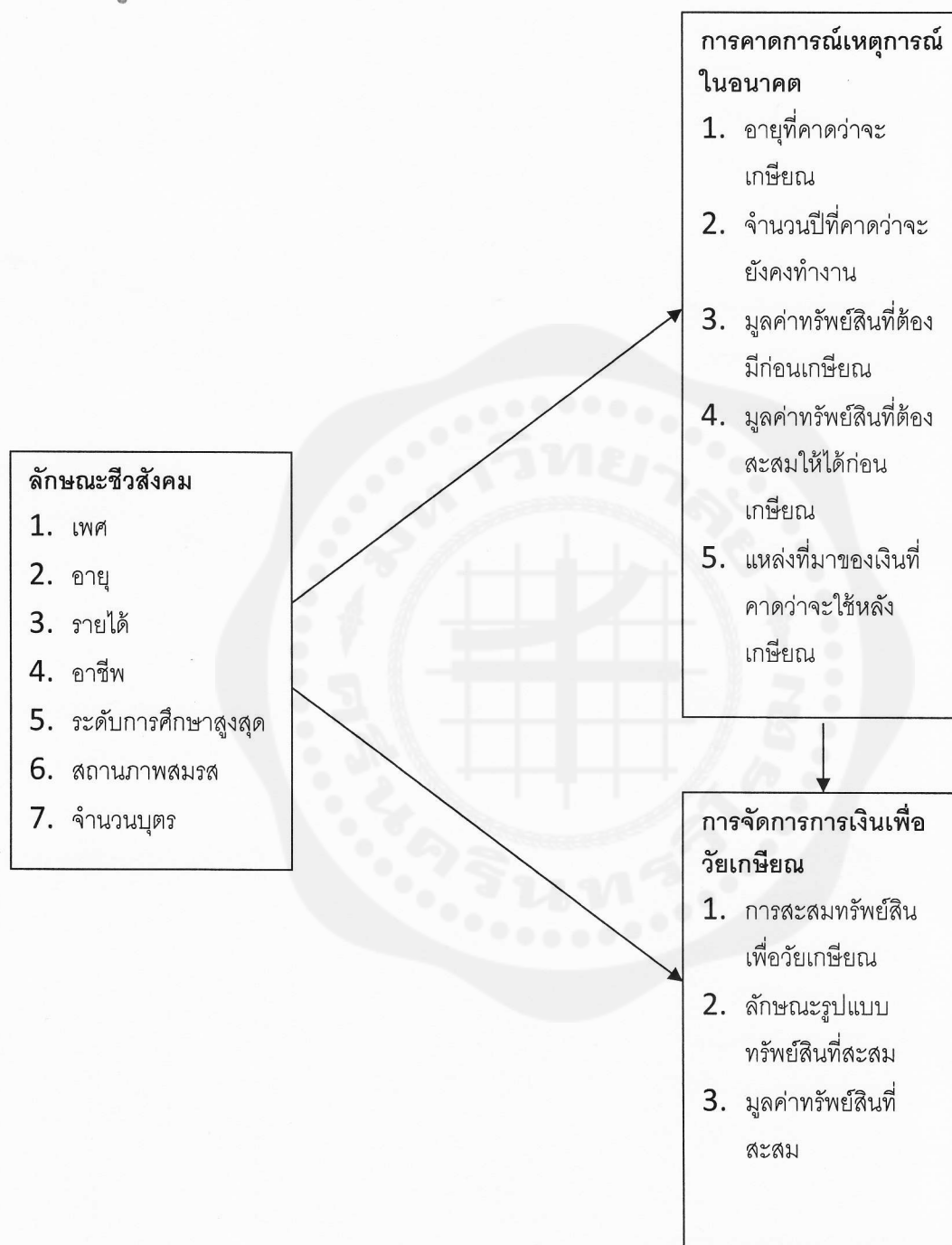
พัฒน์ ทองพึ้ง (2555) ศึกษาเรื่องการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุ: กรณีศึกษาเฉพาะครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 534 ราย ด้วยแบบสอบถาม ผลการวิจัยที่น่าสนใจมีดังนี้ รูปแบบการออมที่สำคัญคือ เงินบำเหน็จบำนาญเลี้ยงชีพข้าราชการ (กบข.) การลงทุนในเงินฝาก

ธนาคาร การลงทุนในหุ้นสหกรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเมื่อยามเกษียณเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ รายได้ประจำ สถานภาพครอบครัว ตำแหน่งหน้าที่การงาน เงินบำเหน็จบำนาญเลี้ยงชีพข้าราชการ และอายุงาน

ศตานนท์ ชันธควร (2554) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมและการทำประกันชีวิต เพื่อการวางแผนชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน พบผลการวิจัยที่น่าสนใจมีดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 67 วางแผนการออมเพื่อเกษียณอายุ ร้อยละ 93 เห็นว่า การวางแผนการออมเพื่อเกษียณอายุมีความจำเป็น แต่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถในการออมเงินได้น้อยกว่า 5,001 บาทต่อเดือน ความสามารถในการออมเงินได้จนเกษียณอายุอยู่ระหว่าง 1,000,001 – 5,000,000 บาท วิธีการออมเงินที่ใช้เป็นประจำคือ การเก็บออมเป็นเงินฝากธนาคารเป็นประจำทุกเดือน โดยส่วนใหญ่เริ่มมีการออมมากกว่า 12 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 27.5 นอกจากนี้ยังมีการเก็บออมในรูปแบบของโลหะมีค่า เช่น ทองคำ ผู้ตอบแบบสอบถามทำประกันชีวิตร้อยละ 72

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด คือ เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุ ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนในสินทรัพย์มากที่สุด คือ เพื่อเก็งกำไรระยะสั้นและเพื่อใช้ในยามเกษียณอายุ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันชีวิตมากที่สุด คือ ให้ความคุ้มครองหลายด้าน และปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเกษียณอายุในปัจจุบันมากที่สุด คือ ภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีก่อนเกษียณ และแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

2. บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมและมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน

3. ลักษณะชีวสังคมประกอบด้วยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตประกอบด้วย จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ ร่วมกันทำนายการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ กรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง ซึ่งเป็นการดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธีวิทยาการวิจัย (Mixed methodology) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

บุคคลวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยระยะที่ 1

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของบุคคลช่วงวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554: 25-26) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 385 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยการกระจายกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพในกลุ่มต่างๆ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น 442 ชุด และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้ว มีจำนวนแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์นำเข้าสู่การวิเคราะห์จำนวน 423 ชุด

การวิจัยระยะที่ 2

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 12 คน (Yin, 2003: 47)

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยคัดเลือกบุคคลที่พักอาศัยในเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครที่เป็นเขตธุรกิจ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจะเป็นผู้ที่มีการประกอบอาชีพประจำในภาคราชการ ภาคเอกชน และการประกอบอาชีพส่วนตัวรวมถึงการรับจ้างทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่ครอบคลุมลักษณะการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยระยะที่ 1

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยพัฒนาข้อคำถามจากผลการวิจัยระยะที่ 1 และการทบทวนวรรณกรรม

เครื่องมือการวิจัยระยะที่ 2

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ดังนั้น เครื่องมือวิจัยระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ซึ่งมีแนวคำถามเพื่อแสวงหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. สถิติพรรณนา

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ส่วนอายุ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต ประกอบด้วย อายุที่คาดว่าจะเกษียณ จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงาน มูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการสะสมก่อนเกษียณ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแหล่งที่มาของเงินค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ใช้การวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ

1.3 วิเคราะห์การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ด้านการเก็บสะสมและลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้สำหรับวัยเกษียณ โดยใช้ความถี่ และร้อยละ ด้านมูลค่าทรัพย์สินที่เตรียมไว้สำหรับวัยเกษียณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเพื่อการอนุมาน

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ ด้วยสถิติ T-test

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ ด้วยสถิติ One-way ANOVA

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ ด้วยสถิติ Chi-Square

2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ด้วยสถิติ Chi-Square

2.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคมด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม ด้วยสถิติ Chi-Square

2.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วยเพศ กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน ด้วยสถิติ T-test

2.7 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน ด้วยสถิติ One-way ANOVA

2.8 วิเคราะห์เชิงทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณด้วยตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตรและตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านจำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ ด้วยสถิติ Discriminant Analysis

การวิจัยระยะที่ 2

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ กรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามูลค่าและรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสื่อความหมายที่ตรงกันในการวิเคราะห์และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ของกลุ่มตัวอย่าง
$S.D.$	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean square)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
$Sig.$	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติจากการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและจำนวนบุตร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต ได้แก่ อายุที่คาดว่าจะเกษียณ จำนวนปีคงเหลือที่คาดว่าจะทำงานประจำ มูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการสะสมก่อนเกษียณ แหล่งที่มาของเงินค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ได้แก่ การเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ รูปแบบทรัพย์สินที่สะสมเมื่อไว้ใช้ยามเกษียณ มูลค่าทรัพย์สินที่สะสมเมื่อไว้ใช้ยามเกษียณ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ และแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรกับการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณ ด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมและมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม

4.3 การวิเคราะห์เชิงทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณด้วยตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตรและตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านจำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลกรณีศึกษารายบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล
3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 423 คน แสดงผลการวิเคราะห์จำแนกตามคุณลักษณะ ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสและจำนวนบุตร

	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	168	39.7
หญิง	253	59.8
ไม่ตอบ	2	0.50
รวม	423	100
2. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,001 บาท	20	4.70
10,001 – 30,000 บาท	163	38.5
30,001 – 50,000 บาท	114	27.0
50,001 – 70,000 บาท	55	13.0
มากกว่า 70,000 บาท	70	16.5
ไม่ตอบ	1	0.20
รวม	423	100
3. อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานราชการ	54	12.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ	105	24.8
พนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน	154	36.4
เจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ	87	20.6
อื่นๆ	23	5.4
รวม	423	100
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	100	23.6
ปริญญาตรี	244	57.7
สูงกว่าปริญญาตรี	76	18.0
ไม่ตอบ	3	0.70
รวม	423	100

ตาราง 1 (ต่อ)		
	จำนวน	ร้อยละ
5. อายุ		
20 – 29 ปี	58	13.7
30 – 39 ปี	89	21.0
40 – 49 ปี	148	35.0
50 – 59 ปี	128	30.3
รวม	423	100
6. สถานภาพสมรส		
โสด	128	30.3
สมรส	264	62.4
หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่	31	7.30
รวม	423	100
7. จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	172	40.7
1 คน	92	21.7
2 คน	134	31.7
3 คน	21	5.00
4 คน	4	0.90
รวม	423	100

จากตาราง 1 พบว่า บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 423 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (คิดเป็นร้อยละ 59.8 ของกลุ่มตัวอย่าง) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 38.5) ประกอบอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของกิจการเอกชน (ร้อยละ 36.4) มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.7) ผู้ตอบมีอายุ 40 – 49 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 35.0) สถานภาพการสมรสเป็นผู้ที่สมรสแล้ว (ร้อยละ 62.4) แต่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีบุตร (ร้อยละ 40.7)

ตาราง 2 จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

	n	M	S.D.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อายุ (ปี)	423	42.88	9.955	59	20

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 42.88 ปี โดยผู้ที่มีอายุสูงสุด 59 ปี และต่ำสุด 20 ปี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุที่คาดว่าจะเกษียณ (หน่วยเป็นปี) จำนวนปีคงเหลือที่คาดว่าจะทำงานประจำ (คำนวณจากอายุที่คาดว่าจะเกษียณหักด้วยอายุปัจจุบัน) มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ (หน่วยเป็นบาท) มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องสะสมให้ได้ก่อนเกษียณ (หน่วยเป็นบาท) (คำนวณจากมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณหักด้วยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องสะสมให้ได้ก่อนเกษียณ) แหล่งที่มาของเงินค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ

ตาราง 3 จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต

	n	M	S.D.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อายุที่คาดว่าจะเกษียณ (ปี)	401	58.47	6.409	90	35
จำนวนปีคงเหลือที่คาดว่าจะทำงานประจำ (ปี)	401	15.47	9.804	50	0
(อายุคาดเกษียณ - อายุจริง)					
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ (บาท)	357	5,948,627.5	9,778,329.69	100,000,000	0.00
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องสะสมให้ได้ก่อนเกษียณ (บาท)	297	3,134,344.4	9,371,139.55	96,730,000	-16,000,000
(มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณหักด้วยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมไว้ ณ ปัจจุบันเพื่อไว้ใช้ยามเกษียณ)					

จากตาราง 3 พบว่า จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 423 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุที่คาดว่าจะเกษียณ และมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำนวน 401 และ 357 คนตามลำดับ จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับอายุที่คาดว่าจะเกษียณ พบว่า โดยเฉลี่ยผู้ตอบแบบสอบถามคาดว่าจะเกษียณจากการทำงานประมาณอายุ 58.47 ปี โดยมีอายุสูงสุด 90 ปี และต่ำสุด 35 ปี จากอายุเฉลี่ยจะใกล้เคียงกับอายุที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่จะให้พนักงานของตนเองหยุดทำงานคืออายุ 60 ปี จำนวนปีเฉลี่ยที่คาดว่าจะยังคงทำงานอยู่คือ 15.47 ปี โดยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 5.9 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องสะสมให้ได้ก่อนเกษียณเพื่อให้มีจำนวนเงินตามที่ต้องการโดยเฉลี่ยคือ 3.1 ล้านบาท

ตาราง 4 จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต

	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งที่มาของเงินค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทรัพย์สินที่สะสมไว้จากรายได้การทำงาน	357	41.51
เงินบำเหน็จ/เงินบำนาญ/เงินกองทุนสำรอง เลี้ยงชีพ	176	20.47
มรดก/ทรัพย์สินที่บิดามารดาหรือญาติมอบให้	140	16.28
การเลี้ยงดูของบุตรหลาน	128	14.88
อื่นๆ เช่น ประกอบธุรกิจค้าขาย เป็นต้น	59	6.86
รวม	860	100

จากตาราง 4 พบว่า แหล่งที่มาของเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดว่าจะมีไว้เพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ มาจากทรัพย์สินที่สะสมไว้จากรายได้การทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.51 รองลงมาคือ เงินบำเหน็จ/บำนาญ/เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และมรดก/ทรัพย์สินที่บิดามารดาหรือญาติมอบให้ ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ รูปแบบทรัพย์สินและมูลค่าของทรัพย์สินที่สะสมไว้เพื่อใช้ยามเกษียณ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

	จำนวน	ร้อยละ
1. เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		
ใช่	336	79.4
ไม่ใช่	87	20.6
รวม	423	100
2. รูปแบบทรัพย์สินที่สะสมเพื่อไว้ใช้ยามเกษียณ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินฝากในธนาคาร	263	29.82
เงินลงทุนในกองทุนรวมต่าง ๆ	83	9.41
เงินลงทุนในตราสารหนี้	38	4.31
เงินลงทุนในตราสารทุน	44	4.99
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข.	117	13.26
บ้าน/คอนโดมิเนียม/ที่ดิน	177	20.07
ประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ	131	14.85
อื่นๆ	29	3.29
รวม	882	100

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เก็บสะสมทรัพย์สินไว้เพื่อใช้ยามเกษียณ (ร้อยละ 79.4) โดยสะสมไว้ในรูปแบบของเงินฝากธนาคารมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 29.82) รองลงมาคือ อสังหาริมทรัพย์ ประเภทบ้าน/คอนโดมิเนียม/ที่ดิน และการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ ตามลำดับ

ตาราง 6 จำนวนผู้ตอบ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุดของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมเพื่อไว้ใช้ ยามเกษียณ

	n	M	S.D.	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
เงินฝากในธนาคาร	200	902,315	1,521,668	12,000,000	3,000
เงินลงทุนในกองทุนรวมต่าง ๆ	63	1,369,417	5,153,751	40,000,000	5,000
เงินลงทุนในตราสารหนี้	25	935,360	1,219,304	5,000,000	20,000
เงินลงทุนในตราสารทุน	34	1,853,412	2,527,607	10,000,000	100,000
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข.	68	1,447,184	1,536,834	6,000,000	500
บ้าน/คอนโดมิเนียม/ที่ดิน	119	3,959,580	4,612,373	30,000,000	100,000
ประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ	86	542,844	819,019	5,000,000	600
อื่นๆ	23	664,939	815,253	4,000,000	30,000
รวมมูลค่าของทรัพย์สิน ทุกประเภท	252	3,873,292	6,499,987	70,500,000	4,100

จากตาราง 6 พบว่า มูลค่าทรัพย์สินที่สะสมไว้เพื่อใช้ยามเกษียณสูงที่สุดคือ อสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน/ คอนโดมิเนียม/ที่ดิน มีค่าเฉลี่ย 3.9 ล้านบาท รองลงมาคือ เงินลงทุนในตราสารทุน และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมและการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ และแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ผู้วิจัยจำแนกการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ออกเป็น 2 ข้อย่อย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการคาดการณ์ในขนาดด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน”

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.1 ดังนี้

1.1.1 บุคคลที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 7 การทดสอบค่าความแปรปรวนของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณกับตัวแปรเพศ

	Levene's test for Equality of Variance	
	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ	5.205	.023

จากตาราง 7 การทดสอบ Levene's test พบว่า มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีค่าความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 8

ตาราง 8 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามเพศ

	t-test for Equality of Means						
	เพศ	N	M	S.D.	t	df	Sig. (2-tailed)
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการ	หญิง	210	49.348	59.995	-1.986	184.23	.048
เตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ	ชาย	145	72.920	133.918			

จากตาราง 8 ผลการทดสอบ t-test แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการจะมีในวันที่เกษียณมากกว่าเพศหญิง

1.1.2 บุคคลที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 9 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามอายุ

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	26,212.59	3	8,737.53	.913	.435
	ภายในกลุ่ม	3,377,707.5	353	9,568.57		
	รวม	3,403,920.0	356			

จากตาราง 9 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.3 บุคคลที่มีรายได้ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 10 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามรายได้

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	426,176.88	4	106,544.2	12.595***	.000
	ภายในกลุ่ม	2,977,743.2	352	8,459.4		
	รวม	3,403,920.0	356			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตาราง 10 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันในกลุ่มใดที่มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามรายได้ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (แสนบาท)	<i>M</i>	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001 ถึง 30,000 บาท	30,001 ถึง 50,000 บาท	50,001 ถึง 70,000 บาท	มากกว่า 70,000 บาท
น้อยกว่า 10,000 บาท	10.2385	-	-28.923 (0.279)	-32.451 (0.235)	-57.961* (0.044)	-117.640*** (0.000)
10,001 ถึง 30,000 บาท	39.1618		-	-3.528 (0.776)	-29.038 (0.057)	-88.717*** (0.000)
30,001 ถึง 50,000 บาท	42.6902			-	-25.509 (0.115)	-85.188*** (0.000)
50,001 ถึง 70,000 บาท	68.2000				-	-59.678** (0.001)
มากกว่า 70,000 บาท	127.8788					-

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณของผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 70,000 บาท มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกลุ่มอื่นทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาทมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ทุกกลุ่ม นอกจากนี้ กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.4 บุคคลที่มีอาชีพต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามอาชีพ

	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีใน วันที่เกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	118,950.95	4	29,737.73	3.187*	.014
	ภายในกลุ่ม	3,284,969.1	352	9,332.29		
	รวม	3,403,920.0	356			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 12 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีอาชีพต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	M	ข้าราชการ/ พนักงาน ราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ/ องค์การรัฐ	พนักงาน กิจการ เอกชน	เจ้าของ กิจการ/ อาชีพอิสระ	อื่นๆ
ข้าราชการ/ พ.ราชการ	42.888	-	-24.018 (0.204)	-6.846 (0.706)	-43.212* (0.028)	32.476 (0.264)
พ.รัฐวิสาหกิจ/ องค์การรัฐ	66.907		-	17.172 (0.183)	-19.194 (0.199)	56.494* (0.031)
พนักงานกิจการ เอกชน	49.735			-	-36.366* (0.010)	39.322 (0.125)
เจ้าของกิจการ/ อาชีพอิสระ	86.101				-	75.688** (0.005)
อื่นๆ	10.412					-

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณของผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการและกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพที่งานวิจัยนี้ไม่ได้จัดกลุ่ม (ตัวเลือกอาชีพเป็น “อื่นๆ”) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่งานวิจัยนี้ไม่ได้กลุ่ม (ตัวเลือกอาชีพเป็น “อื่นๆ”)

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเป็นเจ้าของกิจการมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีแตกต่างจากกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการและกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพพนักงานกิจการเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการและพนักงานกิจการเอกชน

1.1.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	134,093.56	2	67,046.68	7.228**	.001
	ภายในกลุ่ม	3,265,273.7	352	9,276.34		
	รวม	3,399,367.2	354			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 14 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 15

ตาราง 15 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

ระดับการศึกษา	M	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ระดับปริญญาโทขึ้นไป
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	24.922	-	-39.826** (0.002)	-57.720*** (0.000)
ปริญญาตรี	64.748		-	-17.894 (0.179)
ระดับปริญญาโทขึ้นไป	82.642			-

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณของผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณต่ำกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

1.1.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามสถานภาพสมรส

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	1,168.138	2	584.06	0.061	.941
	ภายในกลุ่ม	3,402,751.9	354	9,612.29		
	รวม	3,403,920.0	356			

จากตาราง 16 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจำแนกตามจำนวนบุตร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ	ระหว่างกลุ่ม	17,615.0	2	4,403.77	0.458	.767
	ภายในกลุ่ม	3,386,305.0	354	9,620.18		
	รวม	3,403,920.0	356			

จากตาราง 17 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีบุตรจำนวนต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการคาดการณ์ในขนาดด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.2 ดังนี้

1.2.1 บุคคลที่เพศต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 18 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

เพศ	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่สะสมไว้	บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของบุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว บ้านเช่า
หญิง (n = 253)	209 (82.6%)	106 (41.9%)	83 (32.8%)	75 (29.6%)	35 (13.8%)
ชาย (n = 170)	146 (86.9%)	68 (40.5%)	56 (33.3%)	52 (31.0%)	24 (14.3%)
รวม (n = 421)	355 (84.3%)	174 (41.3%)	139 (33.0%)	127 (30.2%)	59 (14.0%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	1.410	0.084	0.013	0.082	0.017
df	1	1	1	1	1
Asymp. Sig. (2-sided)	0.235	0.772	0.910	0.775	0.896

หมายเหตุ : ตัวเลขร้อยละแสดงสัดส่วนของผู้ที่ตอบว่า มีแหล่งที่มาของเงินประเภทนั้น ๆ เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ตอบทั้งหมดของแต่ละกลุ่มย่อย ยกเว้นกลุ่มรวมแสดงสัดส่วนของผู้ที่ตอบว่า มีแหล่งที่มาของเงินประเภทนั้น ๆ เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ตอบทั้งหมด

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า เพศกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ แหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณไม่แตกต่างกัน ถึงแม้บุคคลจะมีเพศต่างกัน โดยส่วนใหญ่แหล่งที่มาของเงินดังกล่าวจะมาจากทรัพย์สินที่สะสมไว้ รองลงมาคือ เงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และทรัพย์สินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือญาติ (มรดก) ตามลำดับ

1.2.2 บุคคลที่มีอายุต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

เพศ	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำเหน็จ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
20 - 29 ปี (n = 58)	53 (91.4%)	26 (44.8%)	24 (41.4%)	15 (25.9%)	9 (15.5%)
30 - 39 ปี (n = 89)	75 (84.3%)	33 (37.1%)	39 (43.8%)	19 (21.3%)	11 (12.4%)
40 - 49 ปี (n = 148)	130 (87.8%)	57 (38.5%)	40 (27.0%)	48 (32.4%)	21 (14.2%)
50 - 59 ปี (n = 128)	99 (77.3%)	60 (46.9%)	37 (28.9%)	46 (35.9%)	18 (14.1%)
รวม (n = 423)	357 (84.4%)	176 (41.6%)	140 (33.1%)	128 (30.3%)	59 (13.9%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	8.315	3.044	9.896	6.167	0.315
df	3	3	3	3	3
Asymp. Sig. (2-sided)	0.040	0.385	0.019	0.104	0.957

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า อายุกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแหล่งที่มาที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมไว้และทรัพย์สินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือญาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมไว้ พบว่า กลุ่มผู้ที่อายุระหว่าง 20 - 29 ปี คาดว่า ทรัพย์สินที่สะสมไว้จะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี, กลุ่มอายุ 30 - 39 ปี และกลุ่มอายุ 50 - 59 ปี ตามลำดับ

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นทรัพย์สินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือญาติ พบว่า กลุ่มผู้ที่อายุระหว่าง 30 - 39 ปี คาดว่า มรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี, กลุ่มอายุ 50 - 59 ปี และกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี ตามลำดับ

1.2.3 บุคคลที่มีรายได้ต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

รายได้	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำเหน็จ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
น้อยกว่า 10,000 บาท (n = 20)	12 (60.0%)	4 (20.0%)	5 (25.0%)	10 (50.0%)	2 (10.0%)
10,001 – 30,000 บาท (n = 163)	140 (85.9%)	60 (36.8%)	49 (30.1%)	49 (30.1%)	18 (11.0%)
30,001 – 50,000 บาท (n = 114)	92 (80.7%)	52 (45.6%)	43 (37.7%)	34 (29.8%)	19 (16.7%)
50,001 – 70,000 บาท (n = 55)	48 (87.3%)	27 (49.1%)	20 (36.4%)	15 (27.3%)	11 (20.0%)
มากกว่า 70,000 บาท (n = 70)	64 (91.4%)	33 (47.1%)	23 (32.9%)	20 (28.6%)	9 (12.9%)
รวม (n = 422)	356 (84.4%)	176 (41.7%)	140 (33.2%)	128 (30.3%)	59 (14.0%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	13.445	8.284	2.633	4.027	3.848
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	0.009	0.082	0.621	0.402	0.427

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับแหล่งที่มาที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมไว้เท่านั้น กล่าวคือ กลุ่มผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท คาดว่า ทรัพย์สินที่สะสมไว้จะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุด

รองลงมาคือกลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท, กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท, กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาทและกลุ่มผู้มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ตามลำดับ

ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 กับแหล่งที่มาของเงินประเภทอื่นๆ

1.2.4 บุคคลที่มีอาชีพต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 21 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

อาชีพ	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำเหน็จ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
ข้าราชการ/ พ.ราชการ (n = 54)	36 (66.7%)	50 (92.6%)	19 (35.2%)	12 (22.2%)	4 (7.4%)
พ.รัฐวิสาหกิจ/ องค์การของรัฐ (n = 105)	89 (84.8%)	70 (66.7%)	30 (28.6%)	30 (28.6%)	13 (12.4%)
พนักงาน/ลูกจ้าง กิจการเอกชน (n = 154)	136 (88.3%)	50 (32.5%)	56 (36.4%)	40 (26.0%)	29 (18.8%)
เจ้าของกิจการ/ อาชีพอิสระ (n = 87)	80 (92.0%)	5 (5.7%)	28 (32.2%)	35 (40.2%)	11 (12.6%)
อื่นๆ (n = 23)	16 (69.6%)	1 (4.3%)	7 (30.4%)	11 (47.8%)	2 (8.7%)
รวม (n = 423)	357 (84.4%)	176 (41.6%)	140 (33.1%)	128 (30.3%)	59 (13.9%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	22.309	149.402	1.926	10.596	5.851
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	0.000	0.000	0.749	0.031	0.211

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า อาชีพกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับแหล่งที่มาที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมไว้ เงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมไว้ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระ คาดว่า ทรัพย์สินที่สะสมไว้จะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการอาชีพกลุ่มอื่น รองลงมาคือ พนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรของรัฐ ข้าราชการ/พนักงานราชการ และผู้ประกอบการอาชีพที่งานวิจัยนี้ไม่ได้จัดกลุ่ม (ตัวเลือกอาชีพเป็น “อื่นๆ”) ตามลำดับ

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นเงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ คาดว่า เงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการอาชีพกลุ่มอื่น รองลงมาคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรของรัฐ พนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน เจ้าของกิจการหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และผู้ประกอบการอาชีพที่งานวิจัยนี้ไม่ได้จัดกลุ่ม (ตัวเลือกอาชีพเป็น “อื่นๆ”) ตามลำดับ

ส่วนอาชีพกับแหล่งที่มาของเงินประเภทอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 22 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

ระดับการศึกษา	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำเหน็จ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
สูงกว่าปริญญาตรี	79	22	25	41	13
(n = 100)	(79.0%)	(22.0%)	(25.0%)	(41.0%)	(13.0%)
ปริญญาตรี	214	109	86	68	34
(n = 244)	(87.7%)	(44.7%)	(35.2%)	(27.9%)	(13.9%)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	61	44	29	19	12
(n = 76)	(80.3%)	(57.9%)	(38.2%)	(25.0%)	(15.8%)
รวม	354	175	140	128	59
(n = 420)	(84.3%)	(41.7%)	(33.3%)	(30.5%)	(14.0%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	5.192	25.055	4.323	7.086	0.284
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig. (2-sided)	0.075	0.000	0.115	0.029	0.867

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่เป็นเงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่เป็นเงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรี คาดว่า เงินบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า รองลงมาคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่เป็นการเลี้ยงดูของบุตรหลาน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คาดว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า รองลงมา คือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดกับแหล่งที่มาของเงินประเภทอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.6 บุคคลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 23 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

สถานภาพสมรส	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำนาญ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
โสด (n = 128)	114 (89.1%)	54 (42.2%)	44 (34.4%)	16 (12.5%)	21 (16.4%)
สมรส (n = 264)	218 (82.6%)	108 (40.9%)	93 (35.2%)	104 (39.4%)	33 (12.5%)
หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่ (n = 31)	25 (80.6%)	14 (45.2%)	3 (9.7%)	8 (25.8%)	5 (16.1%)
รวม (n = 423)	357 (84.4%)	176 (41.6%)	140 (33.1%)	128 (30.3%)	59 (13.9%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	3.112	.232	8.314	29.859	1.228
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig. (2-sided)	0.211	0.891	0.016	0.000	0.541

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า สถานภาพการสมรสกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่เป็นมรดกและการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นมรดก พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรส คาดว่ามรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสถานภาพการสมรสอื่น รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ และผู้ที่มีสถานภาพโสด ตามลำดับ

เช่นเดียวกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณที่เป็นมรดก พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสมรสก็คาดว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสถานภาพการสมรสอื่น แต่รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ และผู้ที่มีสถานภาพโสด ตามลำดับ

ส่วนสถานภาพการสมรสกับแหล่งที่มาของเงินประเภทอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 24 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ

จำนวนบุตร	แหล่งที่มาของเงิน				
	ทรัพย์สินที่ สะสมไว้	บำนาญ/ บำนาญ/กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	มรดก	การเลี้ยงดูของ บุตรหลาน	อื่นๆ เช่น ธุรกิจ ส่วนตัว บ้านเช่า
ไม่มีบุตร (n = 172)	152 (88.4%)	80 (46.5%)	64 (37.2%)	29 (16.9%)	27 (15.7%)
1 คน (n = 92)	73 (79.3%)	42 (45.7%)	31 (33.7%)	31 (33.7%)	11 (12.0%)
2 คน (n = 134)	112 (83.6%)	46 (34.3%)	40 (29.9%)	58 (43.3%)	18 (13.4%)
3 คน (n = 21)	17 (81.0%)	8 (38.1%)	5 (23.8%)	7 (33.3%)	2 (9.5%)
4 คน (n = 4)	3 (75.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	3 (75.0%)	1 (25.0%)
รวม (n = 423)	357 (84.4%)	176 (41.6%)	140 (33.1%)	128 (30.3%)	59 (13.9%)
Chi Square Test					
Pearson χ^2	4.370	8.201	4.763	29.806	1.522
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	0.358	0.084	0.312	0.000	0.823

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ พบว่า จำนวนบุตรกับแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ

.001 สำหรับแหล่งที่มาของเงินที่เป็นการเลี้ยงดูของบุตรหลาน กล่าวคือ ผู้ที่มีบุตรจำนวน 4 คน คาดว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีบุตรจำนวนน้อยกว่า รองลงมาคือ ผู้ที่มีบุตรจำนวน 3 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 2 คน และผู้ที่ไม่มียุติ ตามลำดับ

ส่วนจำนวนบุตรกับแหล่งที่มาของเงินประเภทอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมและมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน

ผู้วิจัยจำแนกการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ออกเป็น 3 ข้อย่อย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3 บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ แตกต่างกัน”

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2.1 ดังนี้

2.1.1 บุคคลที่เพศต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 25 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

เพศ	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
หญิง	201 (79.4%)	52 (20.6%)	253
ชาย	134 (79.8%)	34 (20.2%)	168
รวม	335 (79.6%)	86 (20.4%)	421

Chi Square Test	
Pearson χ^2	.006
df	1
Asymp. Sig. (2-sided)	.937

จากตาราง 25 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า เพศกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

1.2.2 บุคคลที่มีอายุต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 26 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

อายุ	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
20 - 29 ปี	39 (67.2%)	19 (32.8%)	58
30 - 39 ปี	67 (75.3%)	22 (24.7%)	89
40 - 49 ปี	123 (83.1%)	25 (16.9%)	148
50 - 59 ปี	107 (83.6%)	21 (16.4%)	128
รวม	336 (79.4%)	87 (20.6%)	423

Chi Square Test	
Pearson χ^2	8.796
df	3
Asymp. Sig. (2-sided)	.032

จากตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณพบว่า อายุกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีลำดับลดหลั่นกันลงมาตามระดับอายุจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ถัดไปคือผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 - 29 ปี ตามลำดับ

1.2.3 บุคคลที่มีรายได้ต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 27 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

รายได้	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
น้อยกว่า 10,000 บาท	9 (45.0%)	11 (55.0%)	20
10,001 – 30,000 บาท	115 (70.6%)	48 (29.4%)	163
30,001 – 50,000 บาท	98 (86.0%)	16 (14.0%)	114
50,000 – 70,000 บาท	48 (87.3%)	7 (12.7%)	55
มากกว่า 70,000 บาท	65 (92.9%)	5 (7.1%)	70
รวม	335 (79.4%)	87 (20.6%)	422

Chi Square Test

Pearson χ^2	35.089
df	4
Asymp. Sig. (2-sided)	.000

จากตาราง 27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีลำดับลดหลั่นกันลงมาตามระดับรายได้จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท ผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท ผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท และผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทเป็นลำดับสุดท้าย

1.2.4 บุคคลที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 28 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

อาชีพ	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
ข้าราชการ/ พนักงานราชการ	51 (94.4%)	3 (5.6%)	54
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ องค์การของรัฐ	85 (81.0%)	20 (19.0%)	105
พนักงาน/ลูกจ้าง กิจการเอกชน	117 (76.0%)	37 (24.0%)	154
เจ้าของกิจการ/ อาชีพอิสระ	73 (83.9%)	14 (16.1%)	87
อื่น ๆ	10 (43.5%)	13 (56.5%)	23
รวม	336 (79.4%)	87 (20.6%)	423
Chi Square Test			
Pearson χ^2	27.991		
df	4		
Asymp. Sig. (2-sided)	.000		

จากตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณพบว่า อาชีพกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 กล่าวคือ ผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการหรือประกอบอาชีพอิสระ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ พนักงานกิจการเอกชน และผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่งานวิจัยนี้ไม่ได้จัดกลุ่มไว้ (ตัวเลือกอาชีพเป็น “อื่นๆ”) ตามลำดับ

1.2.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 29 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

ระดับการศึกษา	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	67 (67.0%)	33 (33.0%)	100
ปริญญาตรี	198 (81.1%)	46 (18.9%)	244
สูงกว่าปริญญาตรี	68 (89.5%)	8 (10.5%)	76
รวม	333 (79.3%)	87 (20.7%)	420

Chi Square Test	
Pearson χ^2	14.509
df	2
Asymp. Sig. (2-sided)	.001

จากตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ สัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามระดับการศึกษา โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

1.2.6 บุคคลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 30 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

สถานภาพการสมรส	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
โสด	93 (72.7%)	35 (27.3%)	128
สมรส	219 (83.0%)	45 (17.0%)	264
หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	24 (77.4%)	7 (22.6%)	31
รวม	336 (79.4%)	87 (20.6%)	423

Chi Square Test	
Pearson χ^2	5.679
df	2
Asymp. Sig. (2-sided)	.058

จากตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า สถานภาพการสมรสกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน โดยทุกกลุ่มสถานภาพการสมรสมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเป็นส่วนใหญ่

1.2.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน

ตาราง 31 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

จำนวนบุตร	การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		รวม
	สะสม	ไม่สะสม	
ไม่มีบุตร	127 (73.8%)	45 (26.2%)	172
1 คน	78 (84.8%)	14 (15.2%)	92
2 คน	111 (82.8%)	23 (17.2%)	134
3 คน	17 (81.0%)	4 (19.0%)	21
4 คน	3 (75.0%)	1 (25.0%)	4
รวม	336 (79.4%)	87 (20.6%)	423
Chi Square Test			
Pearson χ^2	5.936		
df	4		
Asymp. Sig. (2-sided)	.204		

จากตาราง 31 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณพบว่า จำนวนบุตรกับการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีสัดส่วนการมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน โดยทุกกลุ่มมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเป็นส่วนใหญ่

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2.2 ดังนี้

2.2.1 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 32 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

เพศ	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
หญิง (n = 253)	153 (60.5%)	43 (17.0%)	24 (9.5%)	25 (9.9%)	69 (27.3%)	108 (42.7%)	79 (31.2%)	19 (7.5%)
ชาย (n = 168)	109 (64.9%)	40 (23.8%)	14 (8.3%)	19 (11.3%)	47 (28.0%)	69 (41.1%)	52 (31.0%)	10 (6.0%)
รวม (n = 421)	262 (62.2%)	83 (19.7%)	38 (9.0%)	44 (10.5%)	226 (27.6%)	177 (42.0%)	131 (31.1%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	0.834	2.961	0.163	0.220	0.025	0.108	0.004	0.382
df	1	1	1	1	1	1	1	1
Asymp. Sig. (2-sided)	.361	.085	.686	.639	.874	.742	.953	.537

จากตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม พบว่าเพศกับลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่มีเพศแตกต่างกันเลือกรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแต่ละประเภทไม่แตกต่างกัน ดังนี้ ทั้งสองเพศมีเลือกสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณในรูปของเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาเป็นอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน และประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ ตามลำดับ

2.2.2 บุคคลที่มีอายุต่างกัน มีลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 33 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

อายุ	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
20 – 29 ปี (n = 58)	36 (62.1%)	8 (13.8%)	0 (0.0%)	4 (6.9%)	10 (17.2%)	12 (20.7%)	18 (31.0%)	4 (6.9%)
30 – 39 ปี (n = 89)	56 (62.9%)	16 (18.0%)	7 (7.9%)	9 (10.1%)	21 (23.6%)	33 (37.1%)	33 (37.1%)	2 (2.2%)
40 – 49 ปี (n = 148)	93 (62.8%)	25 (16.9%)	20 (13.5%)	14 (9.5%)	37 (25.0%)	78 (52.7%)	39 (26.4%)	12 (8.1%)
50 – 59 ปี (n = 128)	78 (60.9%)	34 (26.6%)	11 (8.6%)	17 (13.3%)	49 (38.3%)	54 (42.2%)	41 (32.0%)	11 (8.6%)
รวม (n = 423)	263 (62.2%)	83 (19.6%)	38 (9.0%)	44 (10.4%)	117 (27.7%)	177 (41.8%)	131 (31.0%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	0.132	6.011	9.599	2.052	11.621	18.674	3.098	3.929
df	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig. (2-sided)	.988	.111	.022	.562	.009	.000	.377	.269

จากตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม พบว่า อายุกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการสะสมในรูปตราสารหนี้ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข และอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมประเภทเงินลงทุนในตราสารหนี้ พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณในรูปของเงินลงทุนในตราสารหนี้มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 50 – 59 ปี และกลุ่มผู้ที่มีอายุ 30 – 39 ปี ตามลำดับ โดยกลุ่มผู้ที่มีอายุ 20 – 29 ปี ไม่มีการสะสมสินทรัพย์ไว้ในรูปแบบเงินลงทุนในตราสารหนี้เลย

ส่วนรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุ 50 – 59 ปี มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 40 – 49 ปี และ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 30 – 39 ปี ตามลำดับ

ส่วนรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมในรูปของอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโด ที่ดิน พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุ 40 – 49 ปี มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณในรูปของอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 50 – 59 ปี และ กลุ่มผู้ที่มีอายุ 30 – 39 ปี ตามลำดับ

2.2.3 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 34 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม

รายได้	ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
น้อยกว่า 10,000 บาท (n = 20)	8 (40.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (5.0%)	1 (5.0%)	1 (5.0%)	0 (0.0%)
10,001 – 30,000 บาท (n = 163)	90 (55.2%)	19 (11.7%)	7 (4.3%)	10 (6.1%)	24 (14.7%)	47 (28.8%)	38 (23.3%)	7 (4.3%)
30,001 – 50,000 บาท (n = 114)	78 (68.4%)	17 (14.9%)	13 (11.4%)	8 (7.0%)	35 (30.7%)	56 (49.1%)	42 (36.8%)	12 (10.5%)
50,001 – 70,000 บาท (n = 55)	37 (67.3%)	16 (29.1%)	9 (16.4%)	10 (18.2%)	24 (43.6%)	32 (58.2%)	23 (41.8%)	4 (7.3%)
มากกว่า 70,000 บาท (n = 70)	49 (70.0%)	31 (44.3%)	9 (12.9%)	16 (22.9%)	33 (47.1%)	41 (58.6%)	26 (37.1%)	6 (8.6%)
รวม (n = 422)	262 (62.1%)	83 (19.7%)	38 (9.0%)	44 (10.4%)	117 (27.7%)	177 (41.9%)	130 (30.8%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	11.849	43.091	12.096	22.084	39.528	39.030	16.938	5.876
df	4	4	4	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	.019	.000	.017	.000	.000	.000	.002	.209

จากตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม พบว่า รายได้กับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการสะสมสินทรัพย์ทุกรูปแบบ ยกเว้นการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบที่การวิจัยนี้ไม่ได้จัดกลุ่มไว้ (ตัวเลือกเป็น “อื่นๆ”) โดยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแต่ละรูปแบบเป็นดังนี้

สำหรับการสะสมสินทรัพย์ในรูปเงินฝากธนาคาร พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท มีการสะสมสินทรัพย์ในรูปเงินฝากธนาคารมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีรายได้กลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท และกลุ่มผู้มีรายได้ 30,001 – 50,000 บาท ตามลำดับ

การสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนรวม พบว่า สัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบนี้มีการเรียงลำดับลดหลั่นจากมากไปหาน้อยเรียงตามระดับรายได้ โดยผู้มีรายได้มากมีสัดส่วนการสะสมมาก ผู้มีรายได้น้อยมีสัดส่วนการสะสมน้อย ทั้งนี้ ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ไม่มีการสะสมสินทรัพย์ไว้ในกองทุนรวมเลย

ในขณะที่ การสะสมสินทรัพย์ในรูปตราสารหนี้ พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบนี้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีรายได้กลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 70,001 บาท และกลุ่มผู้มีรายได้ 30,001 – 50,000 บาท ตามลำดับ โดยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ไม่มีการสะสมทรัพย์สินไว้ในรูปตราสารหนี้เลย

การสะสมสินทรัพย์ในรูปตราสารทุน พบว่า สัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบนี้มีการเรียงลำดับลดหลั่นจากมากไปหาน้อยเรียงตามระดับรายได้ โดยผู้มีรายได้มากมีสัดส่วนการสะสมมาก ผู้มีรายได้น้อยมีสัดส่วนการสะสมน้อย และผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ไม่มีการสะสมสินทรัพย์ไว้ในตราสารทุนเลย เป็นเช่นเดียวกันกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนรวม

การสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน พบว่า มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบนี้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเรียงตามระดับรายได้

และการสะสมสินทรัพย์ในรูปการประกันชีวิต/การประกันสุขภาพ พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบนี้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีรายได้กลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท และกลุ่มผู้มีรายได้ 30,001 – 50,000 บาท ตามลำดับ

2.2.4 บุคคลที่มีอาชีพต่างกัน มีลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 35 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

อาชีพ	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข.	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
ข้าราชการ/ พนักงานราชการ (n = 54)	33 (61.1%)	7 (13.0%)	3 (5.6%)	6 (11.1%)	30 (55.6%)	26 (48.1%)	13 (24.1%)	7 (13.0%)
พ.รัฐวิสาหกิจ/ องค์การของรัฐ (n = 105)	59 (56.2%)	29 (27.6%)	11 (10.5%)	18 (17.1%)	54 (51.4%)	42 (40.0%)	54 (51.4%)	8 (7.6%)
พนักงาน/ลูกจ้าง กิจการเอกชน (n = 154)	97 (63.0%)	35 (22.7%)	15 (9.7%)	12 (7.8%)	29 (18.8%)	60 (39.0%)	43 (27.9%)	7 (4.5%)
เจ้าของกิจการ/ อาชีพอิสระ (n = 87)	65 (74.7%)	11 (12.6%)	9 (10.3%)	8 (9.2%)	4 (4.6%)	46 (52.9%)	18 (20.7%)	7 (8.0%)
อื่นๆ (n = 23)	9 (39.1%)	1 (4.3%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	3 (13.0%)	3 (13.0%)	0 (0.0%)
รวม (n = 423)	263 (62.2%)	83 (19.6%)	38 (9.0%)	44 (10.4%)	117 (27.7%)	177 (41.8%)	131 (31.0%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	12.677	12.806	3.637	9.080	88.567	13.744	30.186	6.423
df	4	4	4	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	.013	.012	.457	.059	.000	.008	.000	.170

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม เป็น
ดังนี้

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปเงินฝากธนาคารมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปเงินฝากธนาคารมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพประเภทอื่น รองลงมาคือกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้าง กิจการเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ ตามลำดับ

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนรวมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนรวมมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพประเภทอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ ตามลำดับ

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปตราสารหนี้และตราสารทุนไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ บุคคลไม่ว่าจะประกอบอาชีพประเภทใด ส่วนใหญ่ไม่สะสมสินทรัพย์เพื่อวัยเกษียณในรูปของตราสารหนี้ และตราสารทุน

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบอาชีพกลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐและพนักงานกิจการเอกชน

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดินมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบอาชีพกลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปการประกันภัย/ประกันชีวิต มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปการประกันภัย/ประกันชีวิต มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพกลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานกิจการเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการ

อาชีพกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบอื่นที่งานวิจัยนี้ไม่ได้กำหนด/จัดกลุ่มไว้ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ บุคคลทุกกลุ่มประกอบอาชีพส่วนใหญ่ไม่ลงทุนในสินทรัพย์รูปแบบอื่นที่งานวิจัยนี้ไม่ได้กำหนด/จัดกลุ่มไว้

2.2.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 36 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

ระดับการศึกษา สูงสุด	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 100)	50 (50.0%)	10 (10.0%)	9 (9.0%)	4 (4.0%)	9 (9.0%)	35 (35.0%)	18 (18.0%)	5 (5.0%)
ปริญญาตรี (n = 244)	165 (67.6%)	47 (19.3%)	17 (7.0%)	24 (9.8%)	66 (27.0%)	100 (41.0%)	82 (33.6%)	18 (7.4%)
สูงกว่าปริญญาตรี (n = 76)	45 (59.2%)	26 (34.2%)	12 (15.8%)	16 (21.1%)	42 (55.3%)	41 (53.9%)	31 (40.8%)	6 (7.9%)
รวม (n = 420)	260 (61.9%)	83 (19.8%)	38 (9.0%)	44 (10.5%)	117 (27.9%)	176 (41.9%)	131 (31.2%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	9.627	16.054	5.481	13.643	46.177	6.571	12.033	0.765
df	2	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig. (2-sided)	.008	.000	.065	.001	.000	.037	.002	.682

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับทุกรูปแบบของสินทรัพย์ที่สะสมยกเว้นการสะสมสินทรัพย์ในรูปตราสารหนี้และการสะสมสินทรัพย์ในรูปแบบที่การวิจัยนี้ไม่ได้กำหนด/จัดกลุ่มไว้ (อื่นๆ) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมต่าง ๆ เป็นดังนี้

กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปเงินฝากธนาคารมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับอื่น รองลงมาคือ กลุ่มผู้มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีและกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรี มีสัดส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปกองทุนรวม ตราสารทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ อสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน

การประกันภัย/ประกันชีวิตมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า รองลงมาคือ กลุ่มผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

2.2.6 บุคคลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 37 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

สถานภาพสมรส	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
โสด (n = 128)	76 (59.4%)	23 (18.0%)	6 (4.7%)	10 (7.8%)	33 (25.8%)	34 (26.6%)	48 (37.5%)	10 (7.8%)
สมรส (n = 264)	169 (64.0%)	55 (20.8%)	29 (11.0%)	31 (11.7%)	75 (28.4%)	131 (49.6%)	73 (27.7%)	14 (5.3%)
หย่า/หม้าย/ แยกกันอยู่ (n = 31)	18 (58.1%)	5 (16.1%)	3 (9.7%)	3 (9.7%)	9 (29.0%)	12 (38.7%)	10 (32.3%)	5 (16.1%)
รวม (n = 423)	263 (62.2%)	83 (19.6%)	38 (9.0%)	44 (10.4%)	117 (27.7%)	177 (41.8%)	131 (31.0%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	1.030	0.707	4.201	1.447	.329	18.970	3.937	5.355
df	2	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig. (2-sided)	.598	.702	.122	.485	.848	.000	.140	.069

จากตาราง 37 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม พบว่า สถานภาพการสมรสกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดินเท่านั้น ส่วนการสะสมสินทรัพย์รูปอื่นไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 กับสถานภาพการสมรส

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ พบว่า กลุ่มผู้ที่สมรสแล้วมีส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสถานภาพการสมรสอื่น รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ และผู้ที่มีสถานภาพโสด

2.2.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมแตกต่างกัน

ตาราง 38 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม

จำนวนบุตร	ลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม							
	เงินฝาก ธนาคาร	กองทุน รวม	ตราสาร หนี้	ตราสาร ทุน	สำรอง เลี้ยงชีพ/ กบข.	บ้าน คอนโดฯ ที่ดิน	ประกัน ชีวิต/ สุขภาพ	อื่นๆ
ไม่มีบุตร (n = 172)	105 (61.0%)	31 (18.0%)	12 (7.0%)	15 (8.7%)	52 (30.2%)	58 (33.7%)	65 (37.8%)	10 (5.8%)
1 คน (n = 92)	62 (67.4%)	17 (18.5%)	9 (9.8%)	12 (13.0%)	26 (28.3%)	41 (44.6%)	28 (30.4%)	5 (5.4%)
2 คน (n = 134)	81 (60.4%)	29 (21.6%)	13 (9.7%)	14 (10.4%)	34 (25.4%)	66 (49.3%)	31 (23.1%)	12 (9.0%)
3 คน (n = 21)	12 (57.1%)	6 (28.6%)	3 (14.3%)	3 (14.3%)	5 (23.8%)	9 (42.9%)	6 (28.6%)	1 (4.8%)
4 คน (n = 4)	3 (75.0%)	0 (0.0%)	1 (25.0%)	0 (0.0%)	0 (0.0%)	3 (75.0%)	1 (25.0%)	1 (25.0%)
รวม (n = 423)	263 (62.2%)	83 (19.6%)	38 (9.0%)	44 (10.4%)	117 (27.7%)	177 (41.8%)	131 (31.0%)	29 (6.9%)
Chi Square Test								
Pearson χ^2	1.833	2.745	2.980	2.015	2.621	9.783	7.727	3.715
df	4	4	4	4	4	4	4	4
Asymp. Sig. (2-sided)	.766	.601	.561	.733	.623	.044	.102	.446

จากตาราง 38 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสม พบว่า จำนวนบุตรกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการสะสม

สินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดินเท่านั้น ส่วนการสะสมสินทรัพย์รูปอื่นไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .05 กับจำนวนบุตร

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับลักษณะรูปแบบสินทรัพย์ที่สะสมในรูปอสังหาริมทรัพย์ พบว่ากลุ่มผู้ที่มีบุตรจำนวน 4 คนมีส่วนการสะสมสินทรัพย์ในรูปอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดินมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีบุตรจำนวนน้อยกว่าหรือไม่มีบุตร รองลงมาคือ กลุ่มผู้ที่มีบุตรจำนวน 2 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ที่ไม่มีบุตรตามลำดับ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกัน

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2.3 ดังนี้

2.3.1 บุคคลที่มีเพศต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 39 การทดสอบค่าความแปรปรวนของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันกับตัวแปรเพศ

	Levene's test for Equality of Variance	
	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	2.763	.097

จากตาราง 39 การทดสอบ Levene's test พบว่า มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีค่าความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 40

ตาราง 40 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามเพศ

	t-test for Equality of Means						
	เพศ	N	M	S.D.	t	df	Sig. (2-tailed)
มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการ	หญิง	195	24.446	49.496	-1.691	334	.092
เตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ	ชาย	141	35.394	69.181			

จากตาราง 40 ผลการทดสอบ t-test แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน โดยเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 บุคคลที่มีอายุต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 41 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอายุ

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	81,186.2	3	27,062.0	8.404***	.000
	ภายในกลุ่ม	1,075,477.3	334	3,219.9		
	รวม	1,156,663.6	337			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตาราง 41 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันในกลุ่มใดมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 42

ตาราง 42 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD (หน่วยเป็นแสนบาท)

อายุ	M	20 – 29 ปี	30 – 39 ปี	40 – 49 ปี	50 – 59 ปี
20 – 29 ปี	5.882	-	-5.994 (0.555)	-32.335** (0.001)	-37.793*** (0.000)
30 – 39 ปี	11.877		-	-26.340** (0.002)	-31.798*** (0.000)
40 – 49 ปี	38.218			-	-5.457 (0.487)
50 – 59 ปี	43.675				-

จากตาราง 42 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน ของผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี แตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี และ กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ แต่กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี แตกต่างจากกลุ่มผู้ที่มีอายุ 30 – 39 ปี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี มีค่าน้อยกว่ากลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี และกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี

นอกจากนี้ กลุ่มผู้มีอายุ 30 - 39 ปี มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน แตกต่างจากกลุ่มผู้มีอายุ 40 - 49 ปี และกลุ่มผู้มีอายุ 50 - 59 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ โดยมูลค่าทรัพย์สินที่กลุ่มผู้มีอายุ 30 - 39 ปี สะสม ณ ปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทั้งสองกลุ่ม

2.3.3 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 43 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามรายได้

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	278,178.1	4	69,544.5	26.36***	.000
	ภายในกลุ่ม	878,485.4	333	2638.0		
	รวม	1,156,663.6	337			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตาราง 43 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็น ดังตาราง 44

ตาราง 44 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามรายได้ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	M	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,001 – 30,000 บาท	30,001 – 50,000 บาท	50,001 – 70,000 บาท	มากกว่า 70,000 บาท
น้อยกว่า 10,000 บาท	0.155	-	-7.356 (0.589)	-18.295 (0.190)	-52.940*** (0.000)	-82.943*** (0.000)
10,001 – 30,000 บาท	7.511		-	-10.938 (0.120)	-45.584*** (0.000)	-75.587*** (0.000)
30,001 – 50,000 บาท	18.450			-	-34.645*** (0.000)	-64.648*** (0.000)
50,001 – 70,000 บาท	53.095				-	-30.002** (0.004)
มากกว่า 70,000 บาท	83.098					-

จากตาราง 44 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมมากกว่ากลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าทุกระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขึ้นไป และกลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 – 70,000 บาท มีค่าเฉลี่ยของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมมากกว่ากลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าทุกระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3.4 บุคคลที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 45 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	49,742.0	4	12,435.5	3.741**	.005
	ภายในกลุ่ม	1,106,921.5	333	3,324.0		
	รวม	1,156,663.6	337			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 45 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 46

ตาราง 46 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

อาชีพ	M	ข้าราชการ/ พ.ราชการ	พ. รัฐวิสาหกิจ/ องค์การรัฐ	พนักงาน กิจการ เอกชน	เจ้าของ กิจการ	อื่นๆ
ข้าราชการ/ พ.ราชการ	28.958	-	-9.805 (0.372)	10.863 (0.295)	-15.640 (0.176)	22.408 (0.142)
พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	38.763		-	20.668* (0.011)	-5.835 (0.541)	32.213* (0.020)
พนักงานกิจการ เอกชน	18.095			-	-26.503** (0.003)	11.545 (0.387)
เจ้าของกิจการ/ อาชีพอิสระ	44.599				-	-38.049** (0.008)
อื่นๆ	6.550					-

จากตาราง 46 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ที่ประกอบอาชีพต่างกัน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ และผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้จัดกลุ่มไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการสะสมทรัพย์สินโดยมีมูลค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้จัดกลุ่มไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ)

และผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานกิจการเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ สะสมทรัพย์สินมีมูลค่าโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานกิจการเอกชน

2.3.5 บุคคลที่ระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 47 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	79,495.7	2	39,747.8	12.29***	.000
	ภายในกลุ่ม	1,076,152.4	333	3,231.8		
	รวม		335			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตาราง 47 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่ระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 48

ตาราง 48 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

ระดับการศึกษา	M	ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ระดับปริญญาโทขึ้นไป
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	16.058	-	-8.625 (0.254)	-46.065*** (0.000)
ปริญญาตรี	24.684		-	-37.439*** (0.000)
ระดับปริญญาโทขึ้นไป	62.124			-

จากตาราง 48 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3.6 บุคคลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันที่แตกต่างกัน

ตาราง 49 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามสถานภาพการสมรส

	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	48,109.0	2	24,054.5	7.269**	.001
	ภายในกลุ่ม	1,108,554.6	335	3,309.1		
	รวม	1,156,663.6	337			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 49 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 50

ตาราง 50 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

ระดับการศึกษา	M	โสด	สมรส	หย่า/หม้าย/แยกกัน
โสด	11.110	-	-25.660*** (0.000)	-26.723*** (0.000)
สมรส	36.770		-	-1.063 (0.930)
หย่า/หม้าย/แยกกัน	37.834			-

จากตาราง 50 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพการสมรสเป็นโสดมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพการสมรสเป็นสมรสและหย่า/หม้าย/แยกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรต่างกัน มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันแตกต่างกัน

ตาราง 51 การทดสอบความแตกต่างของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันจำแนกตามจำนวนบุตร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
มูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	52,716.7	4	13,179.1	3.975**	.004
	ภายในกลุ่ม	1,103,946.8	333	3315.1		
	รวม	1,156,663.6	337			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 51 ผลการทดสอบ F-test แสดงว่า ผู้ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 52

ตาราง 52 การเปรียบเทียบมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบัน จำแนกตามจำนวนบุตร โดยเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี LSD

จำนวนบุตร	M	ไม่มีบุตร	1 คน	2 คน	3 คน	4 คน
ไม่มีบุตร	14.882	-	-16.702*	-28.468***	-27.599	-16.117
			(0.045)	(0.000)	(0.063)	(0.581)
1 คน	31.585		-	11.765	-10.896	0.585
				(0.180)	(0.482)	(0.984)
2 คน	43.350			-	0.868	12.350
					(0.954)	(0.674)
3 คน	42.482				-	11.482
						(0.720)
4 คน	31.000					-

จากตาราง 52 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันของผู้ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน พบว่า ผู้ที่ไม่มีบุตรมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสม ณ ปัจจุบันน้อยกว่าผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 และ 2 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .001 ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เป็นดังนี้.

ตาราง 53 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
<p>สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณและแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน</p> <p>สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน</p>	
1.1.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
1.1.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
1.1.3 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
1.1.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
1.1.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
1.1.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
1.1.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ

ตาราง 54 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	
1.2.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
1.2.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นทรัพย์สินที่ สะสมและมรดก
1.2.3 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นทรัพย์สินที่ สะสม
1.2.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นทรัพย์สินที่ สะสมและการเลี้ยงดูของบุตร หลาน
1.2.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นบำเหน็จ/ บำนาญและการเลี้ยงดูของ บุตรหลาน
1.2.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นมรดกและ การเลี้ยงดูของบุตรหลาน
1.2.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีแหล่งที่มาเป็นการเลี้ยงดู ของบุตรหลาน

ตาราง 55 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
<p>สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม และมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน</p> <p>สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน</p>	
2.1.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
2.1.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.1.3 บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.1.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.1.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.1.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
2.1.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน	ปฏิเสธ

ตาราง 56 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	
2.2.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
2.2.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีเป็นตราสารหนี้
2.2.3 บุคคลที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับทุกกรณี ยกเว้นกรณีเป็นตราสารหนี้ และอสังหาริมทรัพย์
2.2.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับทุกกรณี ยกเว้นกรณีเป็นตราสารหนี้ ตราสารทุนและรูปแบบอื่นๆ
2.2.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับทุกกรณี ยกเว้นกรณีเป็นตราสารหนี้ และรูปแบบอื่นๆ
2.2.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีเป็นอสังหาริมทรัพย์
2.2.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ กรณีเป็นอสังหาริมทรัพย์

ตาราง 57 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3 บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	
2.3.1 บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ปฏิเสธ
2.3.2 บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.3.3 บุคคลที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.3.4 บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.3.5 บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.3.6 บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ
2.3.7 บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน	ยอมรับ

4.3 การวิเคราะห์เชิงทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณด้วยตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตรและตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านจำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ตัวแปรลักษณะชีวิตสังคมด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และตัวแปรการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตด้านจำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ ร่วมกันทำนายการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ Discriminant Analysis ด้วยวิธี Stepwise พบผลดังนี้

ตาราง 58 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตามกลุ่มการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	กลุ่มที่ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ
	M (S.D.)	M (S.D.)
อายุ	43.13 (10.04)	39.00 (10.94)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3.19 (1.18)	2.51 (1.05)
ระดับการศึกษา	2.02 (.63)	1.80 (0.62)
จำนวนบุตร	1.05 (0.98)	0.74 (0.96)
จำนวนปีที่ยังคงทำงาน	15.57 (9.94)	17.92 (10.06)
มูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อวันเกษียณ (ล้านบาท)	6.53 (10.64)	3.54 (4.37)

จากตาราง 58 พบว่า กลุ่มผู้ที่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ มีอายุเฉลี่ยมากกว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า ระดับการศึกษาสูงกว่า จำนวนบุตรมากกว่า มูลค่าทรัพย์สินที่คิดว่าควรเตรียมไว้เพื่อวันเกษียณมากกว่า แต่มีจำนวนปีที่ยังคงทำงานน้อยกว่า กลุ่มผู้ที่ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

ตาราง 59 ผลการทดสอบการทำนายการแบ่งกลุ่มการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

ตัวแปรอิสระ	ระดับนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าเฉลี่ย		Discriminant Loadings
	F-ratio	Significant level	
อายุ	8.331	.004	0.531
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	17.095	.000	1.000
ระดับการศึกษา	6.106	.014	0.309
จำนวนบุตร	4.994	.026	0.249
จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงาน	2.820	.094	- 0.455
มูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ	4.710	.031	0.304
Eigenvalue			0.050
% of variance explained			100.0
Canonical correlation			0.218
Wilk's lambda			0.953
Significant level of Wilks' lambda			0.000

จากตาราง 59 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระทั้งสองกลุ่มที่นำมาทดสอบ โดยใช้สถิติทดสอบ F และ Wilk's Lambda เมื่อพิจารณาจากค่า Significant level พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวยกเว้นจำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ค่าร้อยละของการผันแปร (Percentage of Variance) พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้ 100% เนื่องจากเมื่อมีสองกลุ่มจะมีค่าเป็น 100 เสมอ

ค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิคอล (Canonical correlation) ของสมการเท่ากับ 0.218 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แสดงว่า ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจำแนกมีความสัมพันธ์กับความเป็นสมาชิกของแต่ละกลุ่มน้อย

ค่า Wilk's Lambda มีค่า 0.953 แสดงว่า สามารถแบ่งแยกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้ดี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ ค่ากลางของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มมีค่าไม่เท่ากัน ดังนั้น สมการจำแนกกลุ่มนี้สามารถนำไปใช้ในการทำนายการเป็นสมาชิกกลุ่มได้

ค่า Discriminant Loadings จะแสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อสมการแบ่งกลุ่ม จากข้อมูลในตาราง สามารถสรุปว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการจำแนกกลุ่มบุคคลที่มีการ

เก็บสะสมหรือไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ตัวแปรที่มีความสำคัญรองลงมาคือ อายุ จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงาน ระดับการศึกษา และมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้เมื่อวันที่เกษียณตามลำดับ โดยตัวแปรจำนวนบุตรเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญกับสมการจำแนกกลุ่ม (ค่า Discriminant Loadings น้อยกว่า 0.300) (Hair, et al. 2010: 370)

เมื่อมีการนำเข้าตัวแปรตามวิธี Stepwise พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่เป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มสมาชิกการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่มเชิงเส้นตรงเป็นดังนี้

ตาราง 60 ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่มเชิงเส้นตรง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ	
	เก็บสะสม	ไม่เก็บสะสม
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	2.359	1.861
Constant	- 4.456	- 3.034

Fisher's linear discriminant functions

จากตาราง 60 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่มเชิงเส้นตรงของ Fisher ซึ่งประกอบด้วยค่าประมาณการของฟังก์ชันในการแบ่งกลุ่ม สำหรับ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ เป็น $- 4.456 + 2.359$ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน .....สมการที่ 1

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ เป็น $- 3.034 + 1.861$ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ....สมการที่ 2

ผลการทำนายการเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยการจำแนกประเภทที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี Original/Cross-validated grouped cases เป็นดังนี้

ตาราง 61 ผลการจำแนกสมาชิกกลุ่มด้วยวิธี Original/Cross-validated grouped cases

การเก็บสะสม ทรัพย์สินเพื่อ วัยเกษียณที่ เกิดขึ้นจริง	ทำนายการจำแนกเป็นสมาชิกกลุ่ม				จำนวน (คน)
	เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
เก็บสะสม ทรัพย์สิน	211	63.0	124	37.0	335
ไม่เก็บสะสม ทรัพย์สิน	28	32.2	59	67.8	87

64.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดถูกจำแนกการเป็นสมาชิกกลุ่มได้อย่างถูกต้อง

จากตาราง 61 สมการจำแนกกลุ่มสามารถทำนายการเป็นสมาชิกกลุ่มทั้งสองได้อย่างถูกต้องร้อยละ 64.0 โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับผู้ที่มีการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 335 คน จากการทำนายพบว่า อยู่ในกลุ่มที่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 211 คน คิดเป็นสัดส่วนการทำนายที่ถูกต้องร้อยละ 63.0 และอยู่ในกลุ่มที่ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 124 คน คิดเป็นสัดส่วนการทำนายที่ผิดพลาดร้อยละ 37.0

สำหรับผู้ที่ไม่มี การเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 87 คน จากการพยากรณ์พบว่า อยู่ในกลุ่มที่ไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 59 คน คิดเป็นสัดส่วนการทำนายที่ถูกต้องร้อยละ 67.8 และอยู่ในกลุ่มที่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ จำนวน 28 คน คิดเป็นสัดส่วนการทำนายที่ผิดพลาดร้อยละ 32.2

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เมื่อใช้สมการจำแนกกลุ่มเชิงเส้นตรงที่มีตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวแปรทำนายการเป็นสมาชิกกลุ่มเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณและกลุ่มไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ทั้งวิธี Original group cases และวิธี Cross-validated group cases พบว่า สามารถทำนายการเป็นสมาชิกกลุ่มได้อย่างถูกต้องร้อยละ 64.0

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลกรณีศึกษารายบุคคล

ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลรายบุคคลสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นดังตาราง 62

ตาราง 62 แสดงสรุปลักษณะชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูลกรณีศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่	เพศ	อายุ	อาชีพ	สถานภาพสมรส	จำนวนบุตร
1	ชาย	48	ข้าราชการ	สมรส	1
2	หญิง	31	พนักงานราชการ	โสด	0
3	หญิง	53	รับจ้าง	สมรส	2
4	ชาย	33	พนักงานองค์การของรัฐ	สมรส	1
5	หญิง	35	พนักงานราชการ	โสด	0
6	หญิง	50	รับจ้าง	สมรส	2
7	ชาย	50	ค้าขาย	สมรส	0
8	หญิง	47	พนักงานองค์การของรัฐ	สมรส	2
9	หญิง	31	พนักงานกิจการเอกชน	โสด	0
10	หญิง	34	รับจ้าง	สมรส	2
11	ชาย	48	พนักงานกิจการเอกชน	สมรส	2
12	หญิง	51	รับจ้าง	สมรส	2

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษารายบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ อายุ 48 ปี อายุการทำงาน 29 ปี มีครอบครัว มีบุตร 1 คน ภรรยารับราชการ มีที่พักอาศัยเป็นของตนเองที่ต่างจังหวัด

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ เป็นการเก็บออมในรูปกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ การรับเงินบำนาญจากราชการ ที่ดินที่สามารถทำการเกษตรได้

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ควรเริ่มเก็บออมเงินตั้งแต่ทำงานหารายได้ได้ในวันแรก เงินออมที่มีควรนำมาใช้เมื่อจำเป็นและควรนำไปใช้เพื่อช่วยเหลือเจือจานญาติพี่น้องบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ประกอบอาชีพเป็นพนักงานราชการ อายุ 31 ปี อายุการทำงาน 3 ปี เป็นโสด ปัจจุบันพักอาศัยที่คอนโดมิเนียมที่กำลังผ่อนอยู่ โดยเลือกทำเลใกล้รถไฟฟ้าไว้เผื่อขาย

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ ทำประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานราชการ

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน กลุ่มคนที่ยังไม่มีครอบครัวเป็นกลุ่มที่ควรวางแผนการเก็บออมเงินยิ่งกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่สำหรับกลุ่มคนที่มีครอบครัวและมีลูกจะเป็นการลงทุนในการเลี้ยงลูก แต่จะหวังให้ลูกมาเลี้ยงเมื่อตอนแก่ชราก็เป็นไปได้ยาก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างร้านรับถ่ายเอกสารขนาดเล็ก อายุ 53 ปี อายุการทำงาน 10 ปี มีครอบครัว มีบุตร 3 คน บุตรคนหนึ่งมีครอบครัวแล้ว บุตรคนสุดท้องยังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาเข้าบ้านอยู่ในกรุงเทพฯ มีบ้านของตนเองในต่างจังหวัด

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ ประกันสังคม เงินฝากธนาคาร

แผนสำหรับการใช้จ่ายเมื่อเลิกทำงาน การเลี้ยงดูจากบุตรหลาน

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน เมื่อเริ่มทำงานให้เริ่มเก็บออมเงินเลยทันที

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ อายุ 33 ปี อายุการทำงาน 8 ปี มีครอบครัว มีบุตร 1 คน พักอาศัยที่บ้านกับบิดามารดา

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ เงินที่ฝากไว้กับหน่วยงานที่ให้ผลตอบแทนเป็นเงินสมทบจำนวนเท่ากับที่ฝากไว้

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ควรเริ่มเก็บออมเงินเมื่ออายุสี่สิบ คิดว่าคนที่แต่งงานแล้วจำเป็นต้องมีการวางแผนการออมเงินเพื่ออนาคตเพราะต้องเลี้ยงดูครอบครัว และควรเริ่มต้นเก็บออมเงินตั้งแต่เริ่มทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ประกอบอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปของส่วนราชการ อายุ 35 ปี เป็นโสด พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ เงินฝากประจำที่สหกรณ์ออมทรัพย์ ประกันชีวิตแบบประกันสุขภาพและแบบออมทรัพย์ สลากออมสิน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนประกันสังคมและที่ดินในต่างจังหวัดที่บิดามารดาให้มา

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ถ้าตั้งใจเก็บออมเงินให้ได้อย่างแน่นอนควรใช้วิธีตัดจากเงินเดือนออกไปก่อนที่จะนำไปใช้จ่าย การเริ่มต้นเก็บเงินควรทำตั้งแต่เมื่อเริ่มทำงาน การเก็บออมเงินมีความสำคัญมากสำหรับคนที่มีครอบครัว มีลูกเพราะต้องเตรียมเงินไว้สำหรับค่าเล่าเรียน ค่ารักษาพยาบาล และการลงทุนในที่อยู่อาศัยสำหรับลูก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ประกอบอาชีพรับจ้าง แผนกขาย อายุ 50 ปี มีครอบครัว มีบุตร 2 คน ยังอยู่ในวัยเรียน พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตัวเอง

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ เงินฝากในธนาคาร ประกันชีวิต

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน การเก็บออมควรเริ่มตั้งแต่ยังอายุน้อย โดยให้เริ่มหัดเก็บทีละเล็กทีละน้อย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ประกอบอาชีพค้าขาย อายุ 50 ปี มีครอบครัว ไม่มีบุตร พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตัวเองและเช่าอพาร์ทเมนต์

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ เริ่มเก็บออมเงินหลังจากมีครอบครัว (ประมาณ 10 ปี) เก็บเป็นเงินฝาก รทบ บ้าน ประกันชีวิต

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ทุกคนควรทำการเก็บออมเงินเพื่อความจำเป็นต่างๆ ในชีวิต เช่น การเจ็บป่วย เหตุปัจจัยที่จะทำให้เก็บออมเงินได้คือ การมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเก็บออม

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย อายุ 47 ปี มีครอบครัว มีบุตร 2 คน บ้านที่พักอาศัยในกรุงเทพเป็นบ้านเช่า มีบ้านของตัวเองในต่างจังหวัด อายุการทำงานที่ทำอยู่ปัจจุบัน 7 ปี

การเก็บออมเพื่อวัยเกษียณ ฝากเงินไว้กับธนาคาร นำเข้าเป็นรายอาทิตย์ด้วยการเปิดบัญชีร่วมกันกับสามี ต่างคนต่างนำเงินรายได้เข้าบัญชีนี้จำนวนเท่า ๆ กัน เก็บไว้เผื่อลูกมีความจำเป็นต้องใช้จ่าย นอกจากนี้มีเงินสะสมที่หน่วยงานต้นสังกัดนำไปสะสมให้และเมื่อเลิกทำงานก็จะได้เงินจำนวนนี้คืนมา ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดจะให้เงินสมทบด้วยตามอายุงาน และประกันชีวิตที่ทางหน่วยงานต้นสังกัดทำไว้ให้เพื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน หรืองานรักษาความปลอดภัยเมื่อเลิกทำงาน หน่วยงานต้นสังกัดจะไม่มีเงินจ่ายบำเหน็จ บำนาญ ดังนั้น จึงควรเก็บออมเงินตลอดเวลาที่ยังทำงานได้อยู่ การเริ่มต้นเก็บออมควรเริ่มตั้งแต่ยังไม่มีครอบครัว เพราะยังไม่มีภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นมากนัก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท อายุ 31 ปี เป็นโสด พักอาศัยที่อพาร์ทเมนต์ ยังไม่มีบ้านเป็นของตนเอง มีแต่บ้านที่ปลูกสร้างด้วยเงินตนเองที่ต่างจังหวัด อายุการทำงาน 2 ปี 4 เดือน

การเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณ บ้านที่ต่างจังหวัด เงินฝากประจำนำเข้าบัญชีธนาคารทุกเดือน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนประกันสังคม

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ผู้ที่ต้องเอาใจใส่ต่อการเก็บออมเงินคือ คนที่มีครอบครัว มีลูก เพราะต้องเตรียมเงินไว้สำหรับลูก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

ประกอบอาชีพรับจ้าง อายุ 34 ปี มีครอบครัว มีบุตร 2 คน พักอาศัยที่บ้านของตัวเอง และมีบ้านที่ต่างจังหวัดอีกหนึ่งหลัง ทำงานมาเกือบ 20 ปี

การเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณ เงินฝากประจำ ประกันชีวิต กองทุนประกันสังคม เริ่มเก็บออมเงินเมื่อมีลูก

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน อายุที่ควรเริ่มเก็บออมเงินราว 30 ปีขึ้นไป ควรเก็บออมเงินด้วยการซื้อบ้าน ผู้ประกอบอาชีพตามสัญญาจ้าง ไม่เป็นลูกจ้างประจำ ลูกจ้างรายวัน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

ประกอบอาชีพรับจ้าง อายุ 48 ปี มีครอบครัว มีบุตร 2 คน พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง อายุการทำงาน 35 ปี

การเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุน LTF กองทุน RMF ประกันชีวิต

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ผู้ที่ประกอบอาชีพลูกจ้างที่ไม่มีธุรกิจส่วนตัวเป็นกลุ่มคนที่ควรคำนึงถึงการเก็บออมเงินมากที่สุด

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ประกอบอาชีพรับจ้างอิสระ อายุ 51 ปี มีครอบครัว มีบุตร 2 คน พักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง ระยะเวลาในการทำงานนี้สิบกว่าปี

การเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณ เงินฝากออมทรัพย์ บ้านที่สร้างไว้ในต่างจังหวัด

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ควรแบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ไว้สำหรับใช้จ่าย การเก็บออมเพื่อเจ็บป่วย

3. สรุปผลข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลมีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 53 ปี ประกอบอาชีพหลายประเภท ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ พนักงานกิจการเอกชน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรส และมีบุตรอย่างน้อย 1 คน

การเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณ การเก็บออมเงินโดยอิสระส่วนใหญ่จะเก็บไว้ในรูปของเงินฝากในธนาคารเกือบทุกคนมีบ้านเป็นของตนเอง ซึ่งอาจพักอาศัยอยู่ในปัจจุบันหรือปลูกสร้างไว้ในต่างจังหวัดเพื่อไว้พักอาศัยในวัยเกษียณ นอกจากนั้นจะเป็นการเก็บสะสมเงินตามที่หน่วยงานต้นสังกัดได้มีระบบการเก็บออมเงินเพื่อวัยเกษียณให้ เช่น การเก็บสะสมในกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ของข้าราชการ การเก็บสะสมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานราชการหรือพนักงานกิจการเอกชน

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายคนมีการเก็บออมในรูปของการประกันชีวิต ซึ่งทายาทจะได้รับเงินผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย เมื่อผู้ให้ข้อมูลถึงแก่กรรม

คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมเงิน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่ควรให้ความสำคัญกับการเก็บออมเงิน เป็นคนที่ลักษณะเหมือนตนเอง เช่น ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นคนโสด เห็นว่า คนที่ไม่มีครอบครัวเป็นผู้ที่มีความจำเป็นต้อง เก็บออมเงินไว้ เพราะเป็นผู้ที่ต้องดูแลตนเองในบั้นปลายของชีวิต ผู้ให้ข้อมูลที่แต่งงานแล้ว เห็นว่า คนที่แต่งงาน แล้วเป็นผู้ที่มีความจำเป็นต้องเก็บออมเงิน เพราะต้องมีทรัพย์สินที่สะสมเพื่อส่งเสียเลี้ยงดูบุตร ผู้ให้ข้อมูลที่เป็น พนักงานกิจการเอกชน เห็นว่า ผู้ที่ทำงานเป็นลูกจ้างในกิจการเอกชนที่ไม่มีกิจการอื่นเป็นของตนเอง เป็นผู้ที่มีความจำเป็นต้องเก็บออมเงิน เพราะเมื่อหยุดทำงานแล้วจะไม่มีรายได้ใด ๆ อีกเลย

คำแนะนำที่ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านมีความเห็นตรงกันคือ การเก็บออมเงินควรเริ่มตั้งแต่มีรายได้หรือเมื่ออายุ ยังน้อย เพื่อเป็นการป้องกันการเสี่ยงภัยจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น และการเก็บ ออมเงินนับแต่ยังไม่มีความพร้อมที่จะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าเมื่อมีความพร้อมแล้ว

การหวังพึ่งการเลี้ยงดูของบุตรหลานในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ บิบัติในปัจจุบันทำให้การที่บุตรหลานจะสามารถหารายได้มาให้เพียงพอต่อการช่วยเหลือค่าจุนบิดามารดาเป็น สิ่งที่ยากลำบาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ กรณีคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง มีวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษามูลค่าและรูปแบบของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของคนไทยวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง ซึ่งวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ มีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีก่อนเกษียณและแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน
2. บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมและมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน
3. ลักษณะชีวิตสังคมประกอบด้วยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตประกอบด้วย จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ ร่วมกันทำนายการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

บุคคลวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20 - 59 ปี ที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรสำหรับกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนและกำหนดค่าระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 385 คน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์นำเข้าสู่การวิเคราะห์ ข้อมูลจำนวน 423 ชุด

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้มีการกระจายของอาชีพของผู้ให้ข้อมูล และการกระจายของอายุด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่ครอบคลุมการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล ส่วนการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยการสุ่มตามความสะดวก ส่วนการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางชีวสังคม การคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตและการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ และใช้สถิติเพื่อการอนุมาน เพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า มูลค่าโดยเฉลี่ยของทรัพย์สินที่จัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 252 คน เท่ากับ 3,873,292 บาท โดยมีมูลค่าสูงสุดเท่ากับ 70,500,000 บาท และมูลค่าต่ำสุดเท่ากับ 4,100 บาท รูปแบบทรัพย์สินที่ผู้ให้ข้อมูลจัดเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณส่วนใหญ่เป็นเงินฝากในธนาคาร รองลงมาเป็นอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน และประกันชีวิตหรือประกันสุขภาพตามลำดับ

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ประกอบด้วยสมมติฐานการวิจัย 3 ข้อ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานและผลที่เกี่ยวข้องดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 กล่าวว่า “บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณและแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน”

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 “บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน”

ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่าเพศหญิง จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า เนื่องจากในสังคมไทย เพศชายได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำของครอบครัว จึงเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่หลักในการอุปการะดูแลสมาชิกในครอบครัวจึงทำให้เพศชายจึงมีความต้องการเก็บสะสมทรัพย์สินในมูลค่าที่มากกว่าเพศหญิง

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันตั้งแต่อายุ 20 ปีจนถึงอายุ 59 ปี แต่เห็นว่า มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทุกคนอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน จึงคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินในวันที่เกษียณใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่า ระยะเวลาในอนาคตที่บุคคลในแต่ละช่วงอายุจะเกษียณนั้นไม่เท่ากันก็ตาม เพราะสำหรับคนที่มีอายุใกล้เกษียณ เช่น บุคคลที่มีอายุ 50 – 59 ปี อาจคาดการณ์จำนวนเงินได้ง่ายกว่า เพราะระยะเวลาที่จะเกษียณกำลังจะมาถึงในอีกไม่ช้าไม่นานนี้ แต่สำหรับบุคคลที่มีอายุ 20 – 29 ปี การคาดการณ์จำนวนเงินที่จำเป็นต้องมีในวันที่เกษียณคงไม่สามารถทำได้โดยง่าย เพราะยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับระยะเวลาที่เหลือก่อนเกษียณ เช่น อัตราเงินเฟ้อ สถานะของครอบครัว เป็นต้น เป็นสิ่งที่คาดการณ์ได้ยาก บุคคลที่มีอายุน้อย

จึงใช้ข้อมูล ณ ปัจจุบันเป็นเกณฑ์ในการคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ ส่งผลให้มูลค่าทรัพย์สินที่เห็นว่าต้องมียังมีจำนวนที่ไม่แตกต่างจากบุคคลที่มีอายุมากกว่าหลายสิบปี

บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 70,000 บาทมีมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าทุกกลุ่ม และกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 50,001 บาทถึง 70,000 บาทมีมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีรายได้สูงเห็นว่า ตนเองต้องเตรียมทรัพย์สินที่ต้องมีไว้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามความต้องการที่จะรักษาระดับการบริโภคของตนเองไว้ใกล้เคียงกับเมื่อยังมีรายได้อยู่และความสามารถในการสะสมทรัพย์สินตามระดับรายได้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน สะท้อนว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ทางการเงินของคนไทยเป็นไปตามตรรกะที่เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน

บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน โดยผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระมีมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่าผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้จัดประเภทไว้ ข้าราชการ/พนักงานราชการ และพนักงานกิจการเอกชน และผู้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและองค์การของรัฐมีมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่าผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้จัดประเภทไว้ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระส่งผลต่อการคิดเชิงประเมินว่า อาชีพที่ตนเองทำอยู่มีความไม่แน่นอนของรายได้ ความไม่แน่นอนในด้านการดำรงอยู่ของอาชีพ และไม่มีหลักประกันทางการเงินหลังเลิกทำงานประจำ จึงทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีทรัพย์สินในวันที่เกษียณมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ส่วนการที่กลุ่มผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ประจำ ต้องการให้ตนเองมีทรัพย์สินในวันที่เกษียณมีมูลค่ามากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้ อาจเนื่องจากผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐเป็นผู้ที่มีรายได้สูง ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่คือผู้ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน ไม่ได้ทำงานหารายได้ ดังนั้น ความแตกต่างระหว่างมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการของบุคคลสองกลุ่มนี้จึงคาดว่า น่าจะมาจากความสามารถในการหารายได้ที่แตกต่างกันเป็นหลัก

บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณแตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีมูลค่าทรัพย์สินที่คาดว่าจะต้องมีในวันที่เกษียณมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการคิดวางแผนเกี่ยวกับมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นจำนวนเงินสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า อาจเป็นเพราะผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะได้รับความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลทางเศรษฐกิจสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษา

ระดับต่ำกว่า เพราะการศึกษาระดับปริญญา มักมีวิชาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ การคาดการณ์เศรษฐกิจ ความหมายและความสำคัญของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อค่าครองชีพเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญา จึงมีกระบวนการคิดต่อความเพียงพอของมูลค่าทรัพย์สินต่อการดำรงชีพในอนาคตที่ซับซ้อนและมีการคาดการณ์ เพื่อความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจสูง

บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่ เกษียณไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณไม่ ขึ้นอยู่กับสถานภาพสมรสของบุคคล กล่าวได้ว่า สถานะความเป็นครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการคาดการณ์ทาง เศรษฐกิจในประเด็นนี้

บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณไม่ แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณไม่ขึ้นอยู่กับจำนวน บุตรของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ลักษณะชีวสังคมแตกต่างกัน กับการคาดการณ์ มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณ สรุปได้ว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีมากกว่าเพศหญิง ผู้ที่มี รายได้มากกว่า 70,000 บาท ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้สูงสุดในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สิน ที่ต้องมีสูงกว่าผู้มีรายได้ได้น้อยกว่าทุกกลุ่ม ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพ เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐเป็นผู้ที่มีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และมากกว่าผู้ ประกอบอาชีพอื่นบางอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาเป็นผู้ที่มีการคาดการณ์มูลค่า ทรัพย์สินโดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน สถานภาพ สมรสแตกต่างกันและจำนวนบุตรแตกต่างกัน กลับไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติกับมูลค่าทรัพย์สินที่คาดว่าจะต้องมี ในวันที่เกษียณ

จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า เพศ รายได้ ลักษณะอาชีพ และระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่กำหนด ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่คาดว่าจะต้องมีในวันที่เกษียณของ คนไทยวัยทำงานในเขตเมือง ในขณะที่อายุ สถานภาพสมรสและจำนวนบุตรไม่เป็นปัจจัยที่กำหนดตัวแปรที่ เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่คาดว่าจะต้องมีในวันที่เกษียณของคนไทยวัย ทำงานในเขตเมือง

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสและจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน”

สมมติฐานนี้มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวสังคมกับการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ สำหรับงานวิจัยนี้จำแนกประเภทแหล่งที่มาของเงินไว้เป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย ทรัพย์สินที่สะสม บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มรดก การเลี้ยงดูของบุตรหลาน และแหล่งที่มาอื่น ๆ โดยทำการเปรียบเทียบสัดส่วนการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินแต่ละแหล่งระหว่างบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแต่ละประเภทในกลุ่มต่าง ๆ เช่น เปรียบเทียบตามเพศว่า สัดส่วนการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินประเภททรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง จากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบสัดส่วนการคาดการณ์แหล่งที่มาประเภทบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มรดก การเลี้ยงดูของบุตรหลาน และแหล่งที่มาอื่น ๆ ตามลำดับ แล้วจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบสัดส่วนการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินจากแหล่งต่าง ๆ ข้างต้นตามลักษณะชีวสังคมด้านอายุ รายได้ การประกอบอาชีพ สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ พบว่า

บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศของบุคคลไม่เป็นปัจจัยที่กำหนดแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณ โดยพบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงคาดการณ์ว่า ทรัพย์สินที่สะสมไว้จะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณของตนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 รองลงมาคือ บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มรดก การเลี้ยงดูของบุตรหลาน และแหล่งที่มาอื่น ๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว บ้านเช่า โดยเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนการคาดการณ์จากแหล่งที่มาของเงินจากแหล่งต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้บุคคลมีเพศที่แตกต่างกัน แต่ยังคงมีความเห็นตรงกันว่า ทรัพย์สินที่ตนเองสะสมเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีพเมื่อเลิกทำงาน ดังนั้น เมื่อบุคคลยังอยู่ในวัยทำงาน บุคคลจึงให้ความสำคัญกับการสะสมทรัพย์สินไว้ให้เพียงพอสำหรับการดำรงชีพในอนาคต มากกว่าการหวังพึ่งพาจากแหล่งเงินอื่น ๆ

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่สะสมและมรดก โดยบุคคลที่มีอายุ 20 – 29 ปี คาดว่า ทรัพย์สินที่สะสมจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ส่วนบุคคลที่มีอายุ 30 – 39 ปี คาดว่า มรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ส่วนแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณประเภทบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การเลี้ยงดูของบุตรหลาน และแหล่งที่มาอื่น ๆ นั้น บุคคลที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีสัดส่วนการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินจากแหล่งเหล่านี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเพิ่งเริ่มทำงานเช่น กลุ่มที่มีอายุ 20 – 29

ปีนี้ เป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มมีรายได้เป็นของตนเองจึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานสร้างฐานะด้วยตนเองมากกว่าที่จะวางแผนการทางการเงินในอนาคตที่มุ่งหวังพึ่งแหล่งที่มาจากแหล่งอื่น อย่างเช่น บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือมรดก รวมถึงการคาดหวังการเลี้ยงดูของบุตรหลานก็คงยังไม่เป็นสิ่งที่กลุ่มคนเหล่านี้จะคาดการณ์ได้ เนื่องจากอาจยังไม่มีครอบครัวหรือบุตรหลานหากมีก็ยังคงอยู่ในวัยเด็ก ส่วนกลุ่มคนที่มีอายุ 30 - 39 ปี ที่มีการคาดการณ์สัดส่วนแหล่งที่มาของเงินที่มาจากมรดกสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น อาจเนื่องมาจากบุคคลกลุ่มนี้บิดามารดาอาจอยู่ในวัยชราจึงเห็นว่า มีความเป็นไปได้ที่แหล่งที่มาของเงินที่ตนเองจะได้นำมาใช้จ่ายในอนาคตอาจมาจากทรัพย์สินที่บิดามารดาสั่งสมไว้ก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น แต่ก็มีเพียงร้อยละ 43.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มอายุนี้ ที่คาดว่า มรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินในอนาคต

บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่สะสม โดยบุคคลที่มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท คาดว่าแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากทรัพย์สินที่สะสมมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลมีรายได้มาก จึงมีโอกาสคาดหวังว่า การสะสมทรัพย์สินจากรายได้ของตนจะเป็นแหล่งที่มาสำคัญของการใช้จ่ายในอนาคต

บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่สะสม บำเหน็จ/บำนาญและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กรณีเป็นทรัพย์สินที่สะสม พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระ คาดว่าแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากทรัพย์สินที่สะสมมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น กรณีเป็นบำเหน็จ/บำนาญและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ เป็นผู้ที่คาดการณ์ว่าแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณจะมาจากบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพมากที่สุด กรณีเป็นการเลี้ยงดูของบุตรหลาน พบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ คาดว่าแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากการเลี้ยงดูของบุตรหลานมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น รองลงมาคือผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระ และพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรของรัฐ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า อาชีพเป็นตัวแปรที่กำหนดการคาดการณ์แหล่งที่มาได้ระดับหนึ่ง กล่าวคือ ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ มุ่งหวังที่จะพึ่งพาแหล่งเงินจากบำเหน็จ/บำนาญเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ มุ่งหวังที่จะพึ่งพาแหล่งเงินจากทรัพย์สินที่ตนเองสะสมไว้ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะพึ่งพาการเลี้ยงดูของบุตรหลานเป็นสำคัญ

บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กรณีบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า กรณีการเลี้ยงดูของบุตรหลาน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีการคาดการณ์ด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากการเลี้ยงดูของบุตรหลานมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าทั้งสองระดับ จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจะเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ จึงคาดหวังว่าเงินที่คาดว่าจะนำมาใช้จ่ายในอนาคตจึงมาจากบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เพราะแหล่งเงินเหล่านี้เป็นแหล่งเงินที่เกิดขึ้นจากการทำงานในหน่วยงานทั้งส่วนราชการ องค์การของรัฐ หน่วยงานเอกชน ส่วนผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความมุ่งหวังที่จะพึ่งพาการเลี้ยงดูของบุตรหลานเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในกรณีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ

บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นมรดกและการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยพบว่า ผู้ที่สมรสมีการคาดการณ์ด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากมรดกและการเลี้ยงดูของบุตรหลานมากกว่าผู้ที่เป็นโสดและผู้ที่เป็นหม้าย หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่สมรสแล้วย่อมมุ่งหวังว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานน่าจะเป็นแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้จ่ายในอนาคตที่สำคัญแหล่งหนึ่ง แต่สำหรับกรณีของมรดกนั้นคาดการณ์สาเหตุที่บุคคลที่มีครอบครัวเห็นว่า ผู้ที่สมรสแล้วมีการคาดการณ์ที่จะมีแหล่งเงินหลังจากเกษียณที่มาจากมรดกมากกว่ากลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพการสมรสอย่างอื่นได้ยาก อาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มผู้ที่สมรสอาจพิจารณาว่า ตนเองมีภาระการเลี้ยงดูบุตรและครอบครัวด้วย ดังนั้น บิดามารดาจึงน่าจะให้ความช่วยเหลือด้วยการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อช่วยให้ตนเองสามารถดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างราบรื่น

บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการคาดการณ์ในอนาคตด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้เกษียณแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นการเลี้ยงดูของบุตรหลาน โดยผู้ที่มีบุตร 4 คน มีการคาดการณ์ด้านแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณมาจากการเลี้ยงดูของบุตรหลานมากที่สุดเมื่อเทียบกับผู้ที่มีบุตรน้อยกว่า รองลงมาคือผู้ที่มีบุตร 2 คน ผู้ที่มีบุตร 1 คนและผู้ที่มีบุตร 3 คนตามลำดับ ซึ่งผลวิจัยเป็นไปตามที่คาดการณ์ กล่าวคือ ผู้ที่มีบุตรมากย่อมคาดการณ์การดูแลของบุตรหลานเมื่ออยู่ในวัยแก่ชราไม่สามารถทำงานได้ แต่ผลการวิจัยที่น่าสนใจคือ จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีบุตร 2 คน มีการคาดการณ์การเลี้ยงดูของบุตรหลานมากกว่าผู้ที่มีบุตร 1 และ 3 คนถึงเกือบร้อยละ 10 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งที่กล่าวว่า มีบุตรมาก จะเกิดการเกี่ยงกันของบุตรในการดูแลบิดามารดา ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ จะเห็นว่าการมีบุตรน้อยเพียงแค่หนึ่งคนก็อาจไม่ทำให้บิดามารดา คิดหวังพึ่งพาได้ ส่วนการมีบุตรมากถึงสามคนก็อาจนำไปสู่การเกี่ยงกันของบุตรสำหรับการรับผิดชอบดูแลบิดามารดาได้ในความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามก็เป็นได้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมแตกต่างกันกับการคาดการณ์แหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณ สรุปได้ว่า บุคคลส่วนใหญ่คาดว่าแหล่งที่มาของเงินที่จะใช้หลังเกษียณจะมาจากทรัพย์สินที่ตนเองสะสมเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มรดก การเลี้ยงดูของบุตรหลานและแหล่งที่มาอื่น ๆ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ ที่คาดการณ์สัดส่วนแหล่งที่มาของเงินแตกต่างจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะชีวสังคมนั้น ๆ ในกลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามแหล่งที่มาของเงินดังนี้

สำหรับทรัพย์สินที่สะสม กลุ่มบุคคลที่มีอายุ 20 – 29 ปี กลุ่มผู้ที่มีรายได้มากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า ทรัพย์สินที่สะสมจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า และกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ตามลำดับ

ส่วนบำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการและกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่นและกลุ่มการศึกษาที่ต่ำกว่าตามลำดับ

ในขณะที่มรดกนั้น กลุ่มที่มีอายุ 30 – 39 ปีและกลุ่มที่สมรส เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า มรดกจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นและกลุ่มลักษณะสถานภาพสมรสอื่นตามลำดับ

ในส่วนของการเลี้ยงดูของบุตรหลาน กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้ กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กลุ่มผู้ที่สมรส และกลุ่มผู้ที่มีบุตร 4 คน เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการคาดการณ์ว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานจะเป็นแหล่งที่มาของเงินสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพ กลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า กลุ่มผู้ที่มีลักษณะสถานภาพสมรสแบบอื่น และกลุ่มผู้ที่มีบุตรน้อยกว่า ตามลำดับ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 กล่าวว่า “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมและมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน”

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน”

ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การสะสมทรัพย์สินของบุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีเพศต่างกันหรือไม่ ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยบุคคลส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 80 มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีสัดส่วนระหว่างการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเมื่อเปรียบเทียบกับการไม่สะสมเพื่อวัยเกษียณ มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ยิ่งสูงอายุบุคคลก็ยิ่งมีสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นที่เข้าใกล้การเลิกทำงานของบุคคลเหล่านั้น

บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง จะมีสัดส่วนระหว่างการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเมื่อเปรียบเทียบกับการไม่สะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำว่าลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ยิ่งบุคคลมีรายได้สูงเท่าใด ก็ยิ่งมีสัดส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากขึ้นเท่านั้น อาจเป็นเพราะการมีรายได้สูงทำให้มีโอกาสที่จะสะสมทรัพย์สินที่ไว้สำหรับอนาคตมากขึ้นเท่านั้น

บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน โดยผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานราชการมีสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเมื่อเปรียบเทียบกับการไม่สะสมเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการหรืออาชีพอิสระ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือองค์การของรัฐ พนักงานหรือลูกจ้างของกิจการเอกชน ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้มีสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณน้อยที่สุด จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ (เกินร้อยละ 70) มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ มีเพียงผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุในงานวิจัยนี้เท่านั้นที่มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณน้อยกว่าร้อยละ 50

บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเมื่อเทียบกับการไม่สะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า บุคคลยังมีการศึกษาสูงเท่าไร ยังมีการวางแผนสะสมทรัพย์สินมากขึ้นเท่านั้น

บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคนไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะมีสถานภาพสมรสลักษณะใด

บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ถึงแม้บุคคลจะมีจำนวนบุตรไม่เท่ากัน ก็มีการวางแผนจัดการให้ตนเองมีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลไม่ว่าตนเองจะมีบุตรหลานหรือไม่ และไม่ว่าจะมีบุตรหลานมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวสังคมกับการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ สรุปได้ว่า บุคคลส่วนใหญ่มีการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ โดยกลุ่มผู้ที่อายุมากมีส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มผู้ที่อายุน้อยกว่า กลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงมีส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการมีส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น กลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินสูงกว่ากลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า แต่อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีเพศต่างกัน สถานภาพสมรสแตกต่างกันและจำนวนบุตรแตกต่างกัน ไม่เป็นเหตุให้มีสัดส่วนการจัดการให้มีการสะสมทรัพย์สินที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 “บุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้าน ลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน”

การวิจัยนี้จำแนกรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมไว้เป็น 8 รูปแบบ ได้แก่ เงินฝากธนาคาร กองทุนรวม ตราสารหนี้ ตราสารทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. อสังหาริมทรัพย์ การประกันชีวิต/ประกันสุขภาพและรูปแบบอื่น

บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การสะสมทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ ของบุคคลที่มีเพศต่างกัน มีสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินแต่ละรูปแบบนั้นไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า คนส่วนใหญ่สะสมทรัพย์สินไว้ในรูปเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือ อสังหาริมทรัพย์ การประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. กองทุนรวม ตราสารหนี้ และรูปแบบทรัพย์สินแบบอื่นตามลำดับ

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นตราสารหนี้ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกบข. และอสังหาริมทรัพย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กรณีตราสารหนี้ พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีการสะสมทรัพย์สินในรูปตราสารหนี้มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปีตามลำดับ ในขณะที่ผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี ไม่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปตราสารหนี้เลย จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี เป็นผู้ที่มีการสะสมตราสารหนี้มากกว่ากลุ่มอายุอื่น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี ก็มีการสะสมทรัพย์สินในรูปตราสารหนี้เพียงแค่ร้อยละ 13.5 เท่านั้น แสดงว่า การสะสมทรัพย์สินในรูปตราสารหนี้ยังไม่เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป อาจเกิดจากความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารหนี้ยังไม่ทั่วถึงและมีไม่มากพอ รวมถึงการลงทุนในตราสารหนี้ต้องลงทุนโดยมีมูลค่าขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 100,000 บาท ซึ่งเป็นการลงทุนที่มีมูลค่าสูงสำหรับผู้ที่มีรายได้ไม่มากนัก

ส่วนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกบข. พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี เป็นกลุ่มที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกบข. มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มบุคคลยังมีอายุมาก ยังเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานในหน่วยงานของรัฐและเอกชนมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากการสะสมเงินทุนในลักษณะนี้เป็นการเก็บสะสมตามระเบียบข้าราชการและกฎหมายแรงงานที่กำหนดให้ข้าราชการหรือพนักงานสะสมเงินรายได้รายเดือนบางส่วนโดยให้นายจ้างสมทบเงินในจำนวนที่เท่ากัน เพื่อประโยชน์ในการใช้จ่ายเมื่อข้าราชการหรือพนักงานผู้นั้นสิ้นสุดการทำงาน

ในขณะที่อสังหาริมทรัพย์นั้น พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี เป็นกลุ่มที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบของอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปี ผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี และผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปีตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุ 40 – 49 ปี เป็นผู้ที่มีการวางแผนการลงทุนไว้ในอสังหาริมทรัพย์สูงและเมื่อพิจารณาสัดส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มอายุนี้ พบว่ามีการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบอสังหาริมทรัพย์ถึงร้อยละ 52.7 เมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่นที่มีการสะสมอสังหาริมทรัพย์ไม่ถึงร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความพร้อมที่จะลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีการเจริญเติบโตทั้งด้านปริมาณและมูลค่าเป็นอย่างมากในช่วงเวลาที่ผ่านมา

บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน ยกเว้นกรณีเป็นลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่ไม่ได้ระบุไว้ในการวิจัยนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท มีการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบของเงินฝากธนาคาร กองทุนรวม ตราสารทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน มากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การที่มีรายได้สูงทำให้บุคคลสามารถกระจายการลงทุนไปยังทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ ได้มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า

สำหรับตราสารหนี้และการประกันชีวิตประกันสุขภาพ พบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 – 70,000 บาท เป็นผู้ที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปตราสารหนี้และการประกันชีวิตประกันสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 30,000 บาทและผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาทตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการลงทุนของผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,000 – 70,000 บาทว่ามีความสนใจลงทุนในสัญญาทางการเงินที่มีอายุยาวนานทั้งในรูปตราสารหนี้ที่มีอายุไม่น้อยกว่า 3 ปีและการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพที่มักจะมีอายุไม่น้อยกว่า 7 ปี

บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกันในทุกรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม ยกเว้นกรณีเป็นตราสารหนี้ ตราสารทุนและรูปแบบทรัพย์สินอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับเงินฝากธนาคาร พบว่า ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ มีการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบของเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ และผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า การที่ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/

อาชีพอิสระมีการสะสมทรัพย์สินในรูปของเงินฝากธนาคารมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพดังกล่าวมีความไม่แน่นอนของรายได้สูง เก็บสะสมทรัพย์สินไว้ในรูปของเงินฝากธนาคารจึงทำให้บุคคลมีความสะดวกที่จะได้ถอนเงินออกมาใช้จ่ายเมื่อมีความจำเป็น ไม่ว่าจะมีความจำเป็นของส่วนตัว ครอบครัวหรือความจำเป็นอันเนื่องมาจากกิจการของตนเองก็ตาม ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอื่นมีความแน่นอนของรายได้มากกว่าจึงพร้อมที่จะเก็บสะสมทรัพย์สินไว้ในรูปแบบอื่นๆ ที่สภาพคล่องน้อยกว่า

สำหรับกองทุนรวม พบว่า ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐมีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวมมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ และผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) ตามลำดับ การที่ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐมีส่วนการสะสมทรัพย์สินรูปกองทุนรวมมาก อาจเกิดจากเป็นกลุ่มที่มีรายได้ค่อนข้างสูงและมักเป็นผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างดี ซึ่งการลงทุนในกองทุนรวมต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และความเสี่ยงพอสมควร ถึงแม้ว่าไม่ต้องการเงินลงทุนขั้นต้นสูงมากนัก แต่ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อกองทุนรวมเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม

สำหรับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกบข. พบว่า ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกบข.มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ ผู้ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ และผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ว่า กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานของหน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชนย่อมต้องดำเนินการที่ระเบียบปฏิบัติของทางราชการหรือกฎหมายแรงงานในการสะสมเงินรายได้รายเดือนบางส่วนไปเพื่อเตรียมการสำหรับเป็นเงินก้อนเพื่อการใช้จ่ายเมื่อสิ้นสุดการทำงาน

สำหรับอสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้าน คอนโดมิเนียม ที่ดิน พบว่า ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ พนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน และผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) ตามลำดับ ซึ่งการที่มีสัดส่วนการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากคุณลักษณะของผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ มักจะเป็นผู้ยอมรับความเสี่ยงได้มากกว่าผู้ประกอบอาชีพในลักษณะอื่น การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์นั้น มีความผันผวนของราคาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงในการลงทุน รวมถึงเป็นการลงทุนต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเชิงธุรกิจการค้าพอสมควร ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการค้าขายอยู่เป็นทุนเดิมแล้ว จึงอาจมีความสนใจในการลงทุนอสังหาริมทรัพย์มากกว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่น

สำหรับการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ พบว่า ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของการประกันชีวิตประกันสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างกิจการเอกชน ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ ผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ และผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) ตามลำดับ สาเหตุที่ผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐมีการลงทุนกับการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่น อาจเนื่องมาจากพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐเป็นผู้ที่มีรายได้แน่นอนและมีรายได้ค่อนข้างสูง แต่สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพและการจ่ายผลตอบแทนหากการทำงานสิ้นสุดลงอย่างกะทันหันยังไม่ครอบคลุมเพียงพอเมื่อเทียบกับข้าราชการ/พนักงานราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐจึงลงทุนในการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพเพื่อเตรียมการรองรับกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเช่น การเจ็บป่วย เป็นต้น

บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกันในทุกรูปแบบทรัพย์สินที่สะสม ยกเว้นกรณีเป็นตราสารหนี้และรูปแบบทรัพย์สินอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวม ตราสารทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อสังหาริมทรัพย์ และการประกันชีวิตประกันสุขภาพมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ยิ่งมีการศึกษาสูงก็จะมีมีการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบดังกล่าวมากนี้อาจเนื่องมาจากการลงทุนในทรัพย์สินเหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจที่ต่อตัวผลิตภัณฑ์ ความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับอนาคตมาก ดังนั้น ผู้ที่พร้อมจะลงทุนในทรัพย์สินเหล่านี้จึงมักเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับสูง เพื่อจะได้มีความสามารถที่จะเข้าใจกลไกการลงทุนและการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนเหล่านี้ได้

สำหรับเงินฝากธนาคาร กลับพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการสะสมทรัพย์สินในรูปเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นผู้ที่มีความรู้เชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดีรวมถึงเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการหารายได้ดีพอควร แต่อย่างไรก็ตามการลงทุนในรูปแบบอื่นนอกจากการฝากเงินในธนาคารอาจต้องการทักษะความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจึงมีความสนใจที่ลงทุนในรูปของเงินฝากซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ต้องอาศัยความรู้ในระดับที่เพียงพอจะวิเคราะห์และตัดสินใจได้โดยง่ายที่สุด

บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นอสังหาริมทรัพย์ โดยผู้ที่สมรสเป็นผู้ที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่สถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ และผู้ที่มีสถานภาพโสด ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่สมรสเป็นผู้ที่ต้องการสะสมทรัพย์สินที่มีความจำเป็น มั่นคง เป็นรูปธรรม และมีโอกาสในการใช้

งานในอนาคตสำหรับบุตรหลานได้ในอนาคต ซึ่งอสังหาริมทรัพย์เป็นทรัพย์สินที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพย์สินประเภทอื่น

บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านลักษณะรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน เฉพาะกรณีเป็นอสังหาริมทรัพย์ โดยผู้ที่มีบุตรจำนวน 4 คนมีการสะสมทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีบุตรจำนวน 2 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 คน ผู้ที่มีบุตรจำนวน 3 คน และผู้ที่ไม่มียุทธ ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลที่สะท้อนตามความเป็นจริงว่า ยิ่งมีบุตรมาก บุคคลยิ่งประสงค์จะสะสมทรัพย์สินที่สามารถจับต้องเป็นรูปธรรมและสามารถใช้งานได้มากที่สุด เพราะอย่างน้อยถึงแม้ว่าราคาทรัพย์สินอาจมีความผันผวนอย่างไรก็ตาม ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ก็ยังสามารถนำอสังหาริมทรัพย์มาใช้งานได้ กล่าวคือ ถ้าเป็นบ้านหรือคอนโดก็ได้อยู่อาศัย ถ้าเป็นที่ดินก็สามารถใช้สร้างบ้านเพื่อพักอาศัยได้ จึงเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับบุตรหลานได้ในอนาคต

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมกับรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมเพื่อวัยเกษียณของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ สรุปได้ว่า บุคคลส่วนใหญ่เก็บสะสมทรัพย์สินไว้ในรูปเงินฝากธนาคารเป็นลำดับแรก รองลงมาคืออสังหาริมทรัพย์ การประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. กองทุนรวม ตราสารทุน ตราสารหนี้และรูปแบบทรัพย์สินอื่นที่ไม่ได้มีการจัดประเภทไว้ในการวิจัยนี้ โดยมีรายละเอียดกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ ที่สะสมทรัพย์สินในรูปแบบในสัดส่วนที่แตกต่างจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะชีวิตสังคมนั้น ๆ ในกลุ่มย่อยอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามรูปแบบของทรัพย์สินดังนี้

การสะสมทรัพย์สินในรูปของเงินฝากธนาคาร พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของเงินฝากธนาคารตามระดับรายได้ การประกอบอาชีพและระดับการศึกษาเท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของเงินฝากธนาคารระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ และกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของเงินฝากธนาคารมากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของอสังหาริมทรัพย์ พบว่า สัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของอสังหาริมทรัพย์ตามอายุ ระดับรายได้ การประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสและจำนวนบุตรเมื่อเปรียบเทียบกับภายในลักษณะชีวิตสังคมแล้วพบว่ามีความแตกต่างกันในระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ กลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มผู้ที่สมรส และกลุ่มผู้ที่มีบุตรจำนวน 4 คน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของอสังหาริมทรัพย์มากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพตามระดับรายได้ การประกอบอาชีพและระดับการศึกษาเท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 - 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ และกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของการประกันชีวิต/ประกันสุขภาพมากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามอายุ ระดับรายได้ การประกอบอาชีพและระดับการศึกษาเท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ และกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ/กบข. มากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวม พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวมตามระดับรายได้ การประกอบอาชีพและระดับการศึกษาเท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวมระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท กลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ และกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของกองทุนรวมมากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารทุน พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารทุนตามระดับรายได้และระดับการศึกษาเท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารทุนระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาท และกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารทุนมากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

การสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารหนี้ พบว่า มีเฉพาะการเปรียบเทียบสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารหนี้ตามอายุและระดับรายได้เท่านั้นที่พบความแตกต่างของสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารหนี้ระหว่างกลุ่มย่อย กล่าวคือ กลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี และกลุ่มผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 - 70,000 บาท เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการสะสมทรัพย์สินในรูปของตราสารหนี้มากกว่ากลุ่มย่อยอื่น

จากผลการวิจัยข้างต้นยังพบว่า สัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน และสัดส่วนการสะสมทรัพย์สินในรูปของทรัพย์สินในลักษณะอื่นที่ไม่ได้จำแนกประเภทในงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่างในการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มย่อยตามลักษณะชีวิตสังคมทุกประเภท

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3 “บุคคลที่มีลักษณะชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสและจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน”

บุคคลที่มีเพศแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ความสามารถในการสะสมทรัพย์สินของบุคคลไม่สามารถจำแนกตามเพศได้ ถึงแม้ว่า จากค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมจะพบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมสูงกว่าเพศหญิง แต่ระดับความแตกต่างนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุระหว่าง 50 – 59 ปีและผู้ที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีจำนวนมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมมากกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปีและผู้ที่มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปีอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปมีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งมีความเป็นไปได้จากการที่บุคคลในวัย 40 ปีขึ้นไปเริ่มมีความมั่นคงในหน้าที่การงานและเริ่มเข้าสู่การทำงานในระดับผู้บริหาร รวมถึงภาระความจำเป็นของครอบครัวก็มีความชัดเจนแน่นอนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวมีการวางแผนเก็บสะสมทรัพย์สินได้อย่างเป็นแก่นสาร จริงจังกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า

บุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 70,000 บาทมีการสะสมทรัพย์สินในมูลค่าที่มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,001 – 70,000 บาทมีการสะสมทรัพย์สินในมูลค่าที่มากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงย่อมมีความสามารถในการสะสมทรัพย์สินได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมาย

บุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและผู้ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรของรัฐ มีมูลค่าทรัพย์สินมากกว่าผู้ประกอบอาชีพพนักงานกิจการเอกชนและผู้ประกอบอาชีพที่ไม่ได้จัดกลุ่มไว้ในงานวิจัยนี้ (อื่นๆ) จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การที่ผู้ประกอบการอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์กรของรัฐมีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมไว้มากกว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่นบางอาชีพ อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ มักมีรายได้ค่อนข้างสูงจึงทำให้มีโอกาสสะสมทรัพย์สินในมูลค่าที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และในกรณีของผู้ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระ อาจต้องการความมั่นคงในชีวิตจึงมีการสะสมทรัพย์สินในระดับสูง

บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทขึ้นไปมีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การที่มีระดับการศึกษาสูงทำให้บุคคลมีโอกาสสะสมทรัพย์สินได้มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

บุคคลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพสมรสและผู้ที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพโสด จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การสมรสหรือเคยผ่านการสมรสมาก่อนอาจเป็นเหตุให้บุคคลเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการสะสมทรัพย์สินมากกว่าผู้ที่ยังเป็นโสดเพราะเป็นผู้ที่ไม่มีภาระรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นมากนัก

บุคคลที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการจัดการการเงินเพื่อวัยเกษียณด้านมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมแตกต่างกัน โดยผู้ที่ไม่มีบุตรมีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมน้อยกว่าผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 และ 2 คน จากผลการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า ผู้ที่ไม่มีบุตรเป็นผู้ที่ยังมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสะสมทรัพย์สินน้อยกว่าผู้ที่มีบุตรแล้ว เนื่องเพราะการเล็งเห็นถึงความสำคัญจำเป็นต่อการใช้จ่ายจากทรัพย์สินที่สะสมเพื่อบุคคลอื่นยังไม่ชัดเจนนัก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมของบุคคลกับมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป ผู้ที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/อาชีพอิสระและพนักงานรัฐวิสาหกิจ/องค์การของรัฐ ผู้ที่มีสถานภาพสมรสและหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ ผู้ที่มีบุตรจำนวน 1 หรือ 2 คน เป็นกลุ่มคนที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่สะสมไว้สูงกว่ากลุ่มย่อยอื่นบางกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า มูลค่าทรัพย์สินที่บุคคลสะสมได้นั้นขึ้นอยู่กับอายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสและจำนวนบุตร

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 กล่าวว่า “ลักษณะชีวสังคมประกอบด้วยอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวนบุตร และการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตประกอบด้วย จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงานและมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการเตรียมไว้เพื่อใช้หลังเกษียณ ร่วมกันทำนายการเก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณของบุคคลวัยทำงานที่พักอาศัยในเขตเมือง”

ผลการวิจัยพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการจำแนกกลุ่มบุคคลที่มีการเก็บสะสมหรือไม่เก็บสะสมทรัพย์สินเพื่อวัยเกษียณ ตัวแปรที่มีความสำคัญรองลงมาคือ อายุ จำนวนปีที่คาดว่าจะยังคงทำงาน ระดับการศึกษา และมูลค่าทรัพย์สินที่ควรเตรียมไว้ ณ วันที่เกษียณตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรจำนวนบุตรเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญกับการจำแนกกลุ่ม จากผลการวิจัยเป็นไปตามทฤษฎีรายได้ถาวรของการบริโภคและทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออมที่กล่าวว่า รายได้เป็นปัจจัยที่กำหนดการออม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายได้เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายการจัดกลุ่มในงานวิจัยนี้ได้อย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

นอกจากผลการวิจัยเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยแล้ว ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า การเก็บสะสมเงินออมของบุคคลต่างวัยต่างอาชีพยังคงมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ ออมไว้ในรูปเงินฝากประจำ มีบ้านที่พักอาศัยเป็นของตนเอง และการเก็บสะสมตามกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการจ้างงาน เช่น การเป็นสมาชิกของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งจากผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า บุคคลโดยทั่วไปยังคงมีการกระจายการลงทุนไปยังทรัพย์สินต่าง ๆ น้อย โดยเฉพาะอย่างการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่ต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลตอบแทนและความเสี่ยงมากกว่าเงินฝากธนาคาร อสังหาริมทรัพย์

นอกจากผลการวิจัยที่แสดงถึงลักษณะทรัพย์สินที่สะสมแล้ว คำแนะนำเกี่ยวกับการออมที่สำคัญคือ การเริ่มต้นเก็บออมตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าเป็นไปได้ให้เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเริ่มมีรายได้ ซึ่งประเด็นนี้เป็นรายละเอียดที่ควรเพิ่มเติมในแนวคิดทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออมที่กล่าวไว้ว่า เพื่อให้บุคคลรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวาตลอดชีวิต กอปรกับรายได้ผันแปรตามอายุ กล่าวคือ เมื่ออายุยังน้อยรายได้ก็มักจะน้อย ต่อเมื่ออายุมากขึ้นรายได้จึงจะเพิ่มขึ้น ดังนั้น ตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า เมื่ออายุยังน้อย บุคคลจึงควรกู้ยืมเพื่อบรรลุเป้าประสงค์การรักษาระดับการบริโภค แต่อย่างไรก็ตามจากคำแนะนำของผู้ให้ข้อมูล อาจนำไปสู่การเพิ่มรายละเอียดในแนวคิดดังกล่าวได้ว่า แม้บุคคลยังมีอายุน้อย และอาจมีความจำเป็นต้องสะสมทรัพย์สินเพื่อความเพียงพอของการรักษาระดับการบริโภคตลอดชีวิตด้วยการกู้ยืม แต่ในขณะเดียวกัน บุคคลที่มีอายุน้อยเหล่านั้นควรฝึกฝนตนเองให้เริ่มเก็บออมเงินที่ละเล็กละน้อยตามกำลังไปพร้อมกันด้วย โดยไม่ต้องรอให้มีรายได้มากขึ้นหรือมีความจำเป็นเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวมาเป็นสิ่งกำหนดให้เกิดการออม ซึ่งควรเป็นการออมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษียณของตนเองเป็นสำคัญ มิใช่การออมเพื่อการศึกษาของบุตรเพียงเท่านั้น ดังที่ฐิติเมธ โภคชัย (2550) ระบุว่า สิ่งผิดพลาดประการหนึ่งของการวางแผนเพื่อเกษียณอายุ คือการให้ความสำคัญกับ

การศึกษาของบุตรจนไม่คิดถึงเรื่องเกษียณของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเลิศ จิตรมณีโรจน์และวีระชาติ กิเลนทอง (2557) ที่พบว่า การออมเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณมีความสำคัญน้อยกว่าเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อการศึกษาของบุตร เพื่อชำระหนี้สิน เพื่อการสมรสและเพื่อซื้อรถยนต์ ตามค่านิยมของคนไทยที่จะส่งเสียลูกหลานจนเรียนจบปริญญาตรีหรือชั้นการศึกษาที่สูงกว่านั้น และบางครั้งจนบุตรมีเหย้ามีเรือนก็ยังคงส่งเสียหรือสะสมทรัพย์สินไว้เพื่อลูกหลาน แต่ในที่สุดแล้วด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน การหวังพึ่งพาการเลี้ยงดูจากลูกหลานในบั้นปลายชีวิตอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ไม่ถนัดนัก ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกหลายคนที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณในงานวิจัยนี้ ซึ่งพบว่า การเลี้ยงดูของบุตรหลานเป็นแหล่งที่มาของเงินที่คาดว่าจะใช้หลังเกษียณในลำดับที่สำคัญน้อยกว่าทรัพย์สินที่ตนเองสะสม และที่น่าสนใจกว่านั้น คือ มรดกกลับกลายเป็นแหล่งที่มาของเงินที่มีลำดับความสำคัญก่อนการเลี้ยงดูของบุตรหลาน ซึ่งหมายความว่า เมื่อเกษียณ บุคคลหวังพึ่งทรัพย์สินของตนเองเป็นลำดับต้น มรดกซึ่งเป็นทรัพย์สินที่บุพการีสั่งสมมาเป็นลำดับรอง ส่วนการเลี้ยงดูของบุตรหลานนั้นเป็นลำดับท้าย แต่ในขณะที่สะสมทรัพย์สินขณะที่ยังทำงานอยู่ กลับมุ่งเป้าเพื่อใช้ในการศึกษาแก่บุตรหลานจนถึงที่สุดก่อนการสะสมเพื่อการใช้ชีวิตในวัยเกษียณของตนเอง ถึงแม้การทำเช่นนั้นจะเป็นสิ่งดี แต่รัฐติเมธ โภคชัยได้ให้ข้อคิดในประเด็นนี้ไว้ว่า “ทุนช่วยเหลือเรื่องการศึกษา มีคนสนับสนุนให้เสมอ แต่ทุนช่วยเหลือสำหรับการเกษียณไม่มีใครให้คุณได้นอกจากตัวคุณเอง”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า แหล่งที่มาของเงินที่จะใช้จ่ายในวัยเกษียณคาดว่าจะมาจากทรัพย์สินที่สะสมไว้ และเมื่อนำข้อมูลพิจารณาร่วมกับรูปแบบทรัพย์สินที่สะสมในปัจจุบัน จะมีสัดส่วนการสะสมเป็นบัญชีเงินฝากธนาคารมากที่สุด รองลงมาเป็นอสังหาริมทรัพย์ การประกันชีวิต/ประกันสุขภาพ บำเหน็จ/บำนาญ/กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวม ตราสารทุน ตราสารหนี้ ตามลำดับนั้น จะเห็นได้ว่า การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินยังได้รับความสนใจจากผู้มีเงินได้ในสัดส่วนที่น้อย (น้อยกว่าร้อยละ 20 ของผู้ตอบแบบสอบถามในบางกลุ่มย่อยของลักษณะชีวิตสังคมประเภทต่าง ๆ) การส่งเสริมการวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณควรเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินประเภทกองทุนรวม ตราสารทุน ตราสารหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้มีเงินได้กระจายการลงทุนมากขึ้น เพราะการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินเหล่านี้แม้จะมีความเสี่ยงแต่เป็นการเพิ่มโอกาสในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่สะสมได้ในระยะยาว

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีการคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินที่ต้องมีในวันที่เกษียณจากการทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่น เป็นผลการวิจัยที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่า ผู้ที่มีอายุต่างกันเกือบ 40 ปีมีการคาดการณ์มูลค่าทรัพย์สินดังกล่าวไม่แตกต่างกันนั้น เห็นว่า ควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของอำนาจซื้อที่ลดลงของเงินเมื่อระยะเวลาไกลออกไป ซึ่งในกรณีของบุคคลที่มีอายุน้อยน่าจะมีมูลค่าทรัพย์สินที่ต้องการมากกว่าบุคคลที่มีอายุมาก เนื่องด้วยบุคคลอายุน้อยยังเหลือเวลาอีกนานกว่าที่จะเกษียณเมื่อเทียบกับบุคคลที่มีอายุมาก หากกำหนดอายุที่จะเกษียณเป็นเวลาใกล้เคียงกัน เช่น 60 ปี

3. การปรับวิธีคิดของบุคคลในการจัดลำดับความสำคัญวัตถุประสงค์การออมใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตคนเมืองรุ่นใหม่ที่ควรให้ความสำคัญกับการออมเพื่อวัยเกษียณให้เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่าการสร้าง ความมั่งคั่งให้กับตนเองในอสังหาริมทรัพย์และการศึกษาของบุตร เนื่องด้วยการเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวมากขึ้นของสังคมเมืองในอนาคต บุคคลเหล่านั้นมีความจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพย์สินที่สะสมไว้เพื่อการเกษียณยิ่งกว่าแหล่งที่มาอื่นของเงิน และการโอบอุ้มเลี้ยงดูบุตรหลานที่ยาวนานเกินไปในสังคมไทยได้สร้างภาวะความอ่อนแอทางเศรษฐกิจทั้งต่อบุตรหลานและตัวเองในอนาคต กล่าวคือ บุตรหลานเติบโตมาโดยมุ่งมองว่าตนเองจะดำเนินชีวิตอยู่ได้ก็ด้วยทรัพย์สินและเงินมรดกที่บิดามารดาหาไว้ แต่เมื่อถึงเวลาที่ตนเองเป็นผู้สูงอายุอาจจะไม่สามารถพึ่งพาการเลี้ยงดูของบุตรหลานได้ เท่ากับว่า การพึ่งพากันทางเศรษฐกิจระหว่างบุคคลในช่วงวัยต่าง ๆ ตามความคิดของคนวัยทำงานที่พ่อก้าวในเขตเมืองในปัจจุบันนี้มีลักษณะเป็นแบบผู้สูงอายุเลี้ยงดูคนหนุ่มสาว ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่น่าเป็นกังวลเพราะถึงแม้ว่า ในอนาคตจะมีการคาดการณ์ว่า จะมีผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุเหล่านั้นจะเป็นผู้ที่มีรายได้ลดน้อยลงและมีอายุยืนยาวขึ้น การใช้จ่ายในวัยหลังเกษียณต้องพึ่งพาทรัพย์สินของตนเองที่สะสมไว้เมื่ออยู่ในวัยทำงานเป็นหลักและทรัพย์สินเหล่านั้นอาจไม่เหลือมากพอที่จะเป็นมรดกมอบหรือส่ง

ต่อให้แก่ลูกหลานได้ จึงอาจส่งผลให้สถานการณ์ผู้สูงอายุเลี้ยงดูคนหนุ่มสาวนั้นไม่อาจเป็นจริงได้ ในที่สุดก็จะนำไปสู่ความล้มเหลวทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพึ่งพากันของคนในสังคม ซึ่งเป็นความล้มเหลวที่เกิดจากค่านิยมและวิถีคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรหลานและการเตรียมทรัพย์สินเพื่อการเกษียณของตนเองในสังคมไทย ดังนั้น การปรับวิถีคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญวัตถุประสงค์การออม โดยให้การออมเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณมีลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ นับตั้งแต่บุคคลยังมีอายุน้อย จึงจะเป็นสิ่งจำเป็นให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเมื่อปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตอีกไม่ช้านานนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้เกิดการปรับวิถีคิดการจัดลำดับความสำคัญของการออมเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณมีความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ สำหรับบุคคลในทุกช่วงวัย จึงควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม และค้นหาวิธีการในการปรับวิถีคิดดังกล่าวในกลุ่มบุคคลที่เติบโตและใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในสังคมเมือง
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการออมเพื่อการใช้ชีวิตหลังหยุดทำงานของบุคคลในสังคมชนบท ควรทำการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการออมในกลุ่มคนดังกล่าว จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมของคนไทยในภาพรวมได้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2554. สถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติพร สิทธิพันธุ์. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาเฉพาะบุคคล. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฐิติเมธ โภคชัย. 2555. ข้อผิดพลาด: วิธีแก้ไขการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ. *Money and Wealth*. 9: 107(57-61).
- ธีระ ภูตระกูล. 2557. เป้าหมายการเงินวัยเกษียณ ชนิดกินไม่ได้ คายไม่ออก. *Money and Wealth*. 11: 131(91).
- นวพร เรืองสกุล. 2544. หาเงินไว้ใช้...เพื่อวัยเกษียณ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชื่นอุษา ชลศึกษ์, ผู้เรียบเรียง. กรุงเทพฯ: มปท.
- บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์. 2555. การเงินเชิงพฤติกรรม: เกษียณเกษมสุข...ด้วยการวางแผนทางการเงิน. *นิตยสารเศรษฐกิจและธุรกิจรายเดือน*. 8: 3(16 - 18).
- บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์ และ วีระชาติ กิเลนทอง. 2557. การเตรียมความพร้อมสำหรับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบช่วงอายุ 25 - 39 ปี. สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ประณต คำฉิม. 2549. จิตวิทยาพัฒนาการ. เอกสารคำสอน ภาควิชาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัฒน์ ทองพิ่ง. 2555. การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุ: กรณีศึกษาเฉพาะครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. บทคัดย่อ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. 2553. การบริหารการเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550. การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากรกับทิศทางการออมในอนาคต. เสนอต่อกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

- วีระชาติ กิเลนทอง และคณะ. 2555. การเตรียมความพร้อมสำหรับการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบช่วงอายุ 40 – 60 ปี. เอกสารงานวิจัยฉบับที่ 5/2555. สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศदानนท์ ชันธควร. 2554. พฤติกรรมการออมและการทำประกันชีวิต เพื่อการวางแผนชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัยวิชา 751409. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภย์ส่งเสริมการพัฒนาคความรู้ตลาดทุน. 2553. หลักสูตรวางแผนการเงิน ชุดวิชาที่ 4 การวางแผน สำหรับวัยเกษียณ. กรุงเทพฯ: สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. 2555. การเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุขใจ น้ำผุด. 2545. กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพพตา ปิยะเกตุ. 2546. การเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการ บัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ ฟองเพชร. 2550. การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ. วารสารแม่โจ้ปริทัศน์. 8: 6(63-68.)
- อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิต. 2529. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: กิ่งจันทร์การพิมพ์.
- Craig, Grace J. 1996. *Human Development*. 7th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Dvorak, Tomas and Hanley, Henry. 2010. Financial Literacy and the Design of Retirement Plans. *The Journal of Socio-Economics*. 39(2010): 645-652.
- Mitchell, Olivia and Utkus, Stephen. 2003. *Lessons from Behavioral Finance for Retirement Plan Design*. Pension Research Council Working Paper: PRC WP 2003-6. PA: Pension Research Council of the Wharton School of the University of Pennsylvania.
- Papke, Leslie E. 2003. Individual Financial Decisions in Retirement Saving Plans: The Role of Participant-direction. *Journal of Public Economics*. 88(2003): 39-61.
- Yin, Robert K. 2003. *Case Study Research: Design and Methods*. 3rd ed. CA: Sage Publications, Inc.

ภาคผนวก

ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

ถาม	ข้อมูลส่วนตัว
ถาม	กระผมขณะ ทำงานอยู่มศวประสานมิตรขณะ ตำแหน่งบุคลากรชั้นกลางนะครับ ก็ทำงานที่นี้ มาแล้วก็ 19 ปี ก่อนที่จะมาทำงานที่นี้ก็เป็นข้าราชการทหารนะครับ เป็นทหารเรือประมาณ 10 ปี ซึ่งตอนนั้นมองถึงแผนอนาคตชีวิตตั้งแต่เข้าทำงานแล้ว แต่เรื่องการเงินเนี่ย ทางแม่บ้านจะเป็นผู้ดูแลเสียส่วนใหญ่ เรื่องเงินเนี่ยก็ต้องให้ผู้หญิงเขาดูแล แต่ในเรื่องส่วนตัวของเราเองเราก็ดูแลเรื่องเงินของเรา เพราะการเป็นข้าราชการ แน่แน่นอนว่าก็รับบำนาญอยู่แล้ว ก็จะมีเงินเกษียณอยู่แล้วนะครับ วิธีการเกษียณให้ได้เงินเยอะ ก็คือก็ต้องเก็บออมด้วย แล้วก็พยายามทำผลงานอะไรให้มีหน้าที่การงานที่มากขึ้น เงินเดือนก็จะสูงขึ้น บำนาญก็จะมาก บั้นปลายชีวิตก็จะไม่ลำบากมากนักนะครับ และเกี่ยวกับเรื่องการมีครอบครัว ก็ต้องเลี้ยงลูก เรื่องการศึกษานั้นก็ต้องแบ่งปันเงินเอาไว้ก่อนที่จะมีเนี่ย ก่อนจะมีอะไรก็ต้องเตรียมเรื่องนี้ เตรียมบ้าน เตรียมรถ เตรียมอะไรทุกอย่าง
ถาม	แสดงว่ามีสมบัติบ้านก่อนที่จะแต่งงานเสียอีก?
ตอบ	มันอาจจะเป็นผลดีเรื่องภรรยาเป็นคนมีฐานะ ก็รับราชการมาตั้งแต่อายุ 20 ก็ไม่ต้องเดือดร้อนเรื่องที่พักเช่าไร แล้วที่พักที่บ้านแม่ก็ใหญ่โต อยู่เมืองกาญจน์ ก็ไม่ลำบากในเรื่องการเงินเพราะว่าไม่เป็นคนที่ใช้เงินสุรุ่ยสุร่าย
ถาม	อายุ?
ตอบ	ตอนนี้ 48 ย่าง 49 เหลือเวลาทำงานก็อีก 11 ปีนะ
ถาม	รับราชการมาทั้งสิ้นประมาณ 29 ปี?
ตอบ	ประมาณครับ ประมาณ 29 ปี ก็คิดว่าจะอยู่จนเกษียณ ถ้าเขาไม่ไล่ออก ก็คงไม่
ถาม	การวางแผนการเงินนอกจากที่ เนื่องจากว่าเป็นข้าราชการ มีเงินบำนาญอยู่แล้ว บ้านมีของตัวเองอยู่แล้ว นอกจากอสังหาริมทรัพย์ แล้วก็เงินบำนาญเหล่านั้นเนี่ย มีทรัพย์สินอย่างอื่นที่สนใจลงทุนไว้เพื่อการใช้จ่ายตอนเกษียณไหมคะ
ตอบ	ก็มี ตอนนี้ ไม่ มัน คิดนะ แต่ว่ามันไม่สามารถที่จะดำเนินไปตรงนั้นได้ เคยประกอบธุรกิจส่วนตัวด้วย ทำอินเตอร์เน็ต ทำไปได้สักพักหนึ่งก็ล้ม เจ๊งนะครับ ก็รู้สึกว่าการทำตรงนั้นก็ยากเหมือนกัน เพราะว่าเรารับราชการกันสองคนเลยนะครับ คิดที่จะทำ ตอนเกษียณมีเรื่องของโครงการทำเรื่องของบ่อปลา เลี้ยงปลา หรือว่าทำเศรษฐกิจพอเพียง คิดอยู่เหมือนกันว่า เพราะเรามีที่อยู่ ที่ดินว่างเปล่าอยู่ประมาณ 10 กว่าไร่ นะครับ ถ้าเป็นไปได้ก็จะปลูกพืชเกษตร เลี้ยงปลาอะไรอย่างนี้นะครับ แล้วก็พืชสวนครัว อาจจะเป็น อยู่ของเรา สองฝั่งเมียนะครับ ลูกเขาก็ตอนนี้ลูกก็เข้ามาหาลัยละ ก็ ก็ไม่ ไม่น่าลำบากเท่าไร เพราะว่ามีลูกคนเดียว คิดๆนะ เพราะว่าทางของแม่บ้านเขามีที่ดินเยอะ มีทรัพย์สินที่จะต้องดูแล แต่ก็ไม่ว่าเขาจะให้เราไปดูแลหรือเปล่า ต้องบอกว่า มันไม่เกี่ยวกับเราหรอก แต่ว่าตอนหนุ่มๆก็ไปช่วยพ่อเขา (หมายถึงพ่อภรรยา) ดูเรื่องที่ดินบ้าง สวนเงาะทุเรียนอะไรที่จันทน์นะครับ ที่เพชรก็มีเรื่องที่ดินสักอะไรตรงนี้นะครับ ตอนนี้น่าจะสูงใหญ่ไปพอควร แต่ตรงนั้นเราคงไม่คิดอะไรไป

ถาม	เพราะสิ่งเหล่านั้นก็คือวางแผนไว้ก่อนว่าเมื่อเราเกษียณแล้วเราอาจจะ
ตอบ	อาจจะต้องไปดูช่วยตรงนั้น เพราะว่าทางแม่บ้านเอง พี่น้องเขาแค่สามคน น้องคนเล็กเขาก็ทำธุรกิจส่วนตัวร่ำรวย พี่ชายคนโตก็รับราชการกรมที่ดินก็พอมือ พอเพียง
ถาม	เรียกว่ามีฐานะมั่นคง ดูแลตัวเองได้
ตอบ	ครับ ส่วนตัวภรรยาที่รับราชการอยู่รัฐสภา ตำแหน่งก็ผู้อำนวยการ ก็สูงพอควร ระดับแปด กำลังทำเก้าอยู่ น่าจะไม่ลำบากนัก
ถาม	เงินหลัก ๆ ก็เป็นเรื่องของเงินบำนาญนะคะ ที่นี้มีความคิดเห็นอย่างไรคะ ในการที่ลูกหลานจะมาเลี้ยงดูเรา เมื่อเราไม่ได้ทำงานแล้วอย่างนี้
ตอบ	คงไม่คิดในเรื่องนั้น คิดอย่างเดียวว่า ให้ความรู้เขาเพื่อที่พึ่งตัวเองได้ ไม่ต้องมาดูแลฉันหรอก เพราะว่าฉันเตรียมพร้อมในส่วนของฉันอยู่แล้ว ก็คือดูแลกันสองคน ในส่วนของครอบครัวนะ ของคนอื่นผมไม่ทราบว่าเขาอาจจะมีปัญหาตรงนั้นหรือเปล่า ลูกสิบคน ของผมนี้ แม่มีลูกสิบเอ็ดคน บางคนก็รับราชการ ก็ดูแลแล้ว มองดูแล้ว ในส่วนของเขาก็มีปัญหาบ้าง แต่ก็แก้ไขกันไปได้
ถาม	คือที่ถามเพราะเป็นทัศนคติของคนไทยว่า ลูกหลานจะดูแล
ตอบ	อ้อ ในส่วนของครอบครัวไม่ได้คิดอย่างนี้ คือมีลูกหลาน ก็ดูแลเขาจนเขาสามารถจะเลี้ยงดูตัวเองได้แล้วก็...ก็คงจะไม่...ทางพ่อก็จะสอนมาว่า ดูแลตัวเองไป อันนี้ในครอบครัวนะ
ถาม	ที่นี้เรียนถามอีกนิดนึงคะ คิดว่าการเตรียมเงินหรือว่าเตรียมทรัพย์สินเพื่อใช้ตอนเกษียณหรือว่าเลิกทำงานประจำ ถ้าสมมติว่าให้คำแนะนำนี้ คิดว่าควรจะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	น่าจะเริ่มต้นตั้งแต่ทำงานวันแรกเลยนะครับ เริ่มมีรายได้ก็ควรจะคิดแล้ว น่าจะคิดตั้งแต่เรียนด้วย เรียนเนี่ยไม่ต้องเรียนสูงละ เพื่อที่ว่าจะได้มีเงินเดือนที่สูงแล้วก่อนาคความเจริญเป็นไปได้ เพราะนั้นมีลูกสอนลูก มีหลานสอนหลาน ให้เขาขยันศึกษา การศึกษาก็สำคัญ เพราะเมื่อเขาได้มีการศึกษาที่ดี เขาก็อยู่ในสังคมที่ดี แล้วก็ในอนาคตที่แจ่มใสได้ และก็ไม่ไปมั่วเรื่องอบายมุขอื่น เสพยาอะไรนี่ก็คงจะไม่มี คิดว่าอย่างนั้น เพราะว่า แม่ก็สอนให้เราเรียนนะ ผมนะให้ลูกเรียนตั้งแต่สองขวบสามขวบก็เรียนแล้วนะ ตอนนั้น แม่ย้ายก็ดูแลลูกให้ จนห้าขวบก็มาเข้าสาธิต เขาก็อยู่สาธิตมาจนจบม.6 ปีนี้แหละ ก็เอ็นทรานส์เข้ามาแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วงอะไรเขา
ถาม	ถ้าจะมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการเงิน คิดว่ามีคำแนะนำใด ๆ เพิ่มเติมจากที่ได้เล่าให้ฟังแล้ว
ตอบ	เอาเป็นอย่างตัวผมละกัน เพราะว่าผมเองมีการแบ่งปันกันเงินเอาไว้ ในส่วนของการออม การเก็บเอาไว้ใช้ในส่วนตัว แล้วก็แบ่งให้ญาติพี่น้องที่ลำบาก ก็คือการออมนั่นเป็นสิ่งสำคัญ คือจะเก็บไว้สามส่วน ส่วนหนึ่งเก็บไว้ใช้ส่วนตัว ส่วนสองก็ออม แล้วก็แบ่งปันคนอื่น เพื่ออนาคตเพื่อจะพึ่งพาอาศัยกัน
ถาม	ก็เป็นการดูแลคนใกล้ชิดที่จำเป็น
ตอบ	ก็เป็นวัฒนธรรมที่ดีนะ เราอยู่ในสังคม เราก็น่าจะดูแลซึ่งกันและกัน จะได้เป็นจิตสำนึกต่อกันมานะ ผมเองก็ทำอย่างนี้มาตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว ณ ตอนนี้ก็ยังคงทำอยู่

ถาม	เป็นคำแนะนำที่ดีมากเลยคะ ขอบคุณมากเลยคะสำหรับคำแนะนำ
ตอบ	ผมมองว่า คนที่มีครอบครัวเยอะแล้วมีปัญหา ตัวเองก็มีปัญหาตั้งแต่เริ่ม ถ้าสร้างปัญหาตั้งแต่เริ่มมันก็พอกพูนนะ สอนลูกสอนหลานให้เขาเป็นคนดี มีการศึกษา ดีที่สุด
ถาม	คะเห็นด้วยคะ ขอบคุณที่สละเวลาให้ข้อมูลคะ
ตอบ	ครับ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ถาม	รบกวนช่วยแนะนำตัวค่ะ
ตอบ	เป็นพนักงานราชการนะคะ ตำแหน่งอาจารย์ค่ะ ตอนนี้อายุ 31 ปีค่ะ ทำงานมา 3 ปี แล้วค่ะ
ถาม	ค่ะ ขออนุญาตเรียนถามว่า มีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเตรียมทรัพย์สินไว้เพื่อตอนที่เราไม่ทำงานประจำแล้ว
ตอบ	ก็คิดว่าจะเป็นส่วนของสังหาฯ ก็อย่างเช่น ตอนนี้ก็วางแผนว่าจะซื้อคอนโดใกล้ ๆ มหาวิทยาลัยค่ะ ก็คิดว่า ตอนนี้อาจจะแพงอยู่ ก็ใช้เวลาผ่อนอีกหลายสิบปี แต่พอเราเกษียณแล้ว เราอยากจะมีเงินไว้ เราอยากจะมีเงินไปอยู่ต่างจังหวัดเนี่ย ถ้าขายตรงส่วนที่ทำเลดี ๆ ที่อยู่ใกล้ที่ดิน ใกล้รถไฟฟ้าได้เนี่ยก็จะทำให้มันเหมือนเป็นการเซฟเงินก้อนเอาไว้ ตอนเกษียณอยู่เหมือนกันค่ะ
ถาม	ตอนนี้เริ่มลงทุนหรือยังคะ หรือว่า หาที่อยู่
ตอบ	ก็เริ่มแล้วค่ะ เริ่มคิดจะเป็นหนี้แล้วค่ะ
ถาม	นี่เรียนถามนิดนึงค่ะ ตอนนี้ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจซื้อ
ตอบ	ซื้อแล้วค่ะ แต่ยังไม่ได้อะไร
ถาม	นอกจากอสังหาริมทรัพย์แล้ว คิดว่า มีทรัพย์สินส่วนอื่นที่คิดว่าได้เตรียมไว้สำหรับการนี้ไหมคะ
ตอบ	ก็ยังไม่ได้เข้ากบข. นะคะ แต่ว่าจะเป็นลักษณะของเบี้ยประกันของธนาคารค่ะ ที่เป็นส่งเงินปีละกี่หมื่นๆ สิบปีแล้วหลังจากนั้นเขาก็จะคืนเงินให้พร้อมกับดอกเบี้ยค่ะ ตัวนั้นก็ทำไว้เยอะหน่อย เพราะว่า มันหักภาษีด้วย
ถาม	มีส่วนที่เราเก็บไว้แล้ว เราคิดว่า อีกนานเราถึงจะเริ่มใช้ไหมคะ
ตอบ	ใช่ค่ะ มันเหมือนเป็นการ save เงินเพื่อสิบปีข้างหน้า
ถาม	ก็คือมีอสังหาริมทรัพย์และเป็นประกันชีวิต มีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ตอนนี้ก็ยังไม่ซื้อค่ะ ก็ยังตัดสินใจไม่ได้สักทีว่า จะเข้ากบข. ไหม ก็จะมีอีกสักพักนึงดู เพราะตอนนี้เพิ่งจะปรับเงินเดือนพนักงานข้าราชการใช้ไหมคะ ตกเบิกก็ยังค้างคาอยู่อีกหลายปี ก็คิดว่า ถ้าตกเบิกอันนั้นได้เนี่ย ตัวเงินนั้นก็จะเป็นเรื่องอีกเรื่องนึง จะเอาไปลงทุนอะไรหรือว่าจะเซฟยังไงคะ ก็คือมันต้องเทียบก่อนนะค่ะว่า ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนมันจะมีเงินเหลือเก็บเท่าไร ต้องแบ่งไว้ เพื่อ emergency เหมือนกับว่า ทำวิจัยโครงการ ต้องสำรองจ่ายไปก่อน อันนี้ก็ทีละเยอะ ๆ เหมือนกัน ะไรอย่างนี้ค่ะ ก็บางทีตัวที่จะเซฟไว้นาน ๆ บางทีก็แบบต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วยค่ะ
ถาม	ในแต่ละช่วงของเราก็ต้องสำรองเงินไว้ตลอด ทั้งเรื่องชีวิตตัวเองและเรื่องการทำงาน
ตอบ	แล้วก็ยังอาศัยผู้ปกครองอยู่ค่ะ
ถาม	ทุกวันนี้ยังอยู่กับคุณพ่อคุณแม่หรือว่า
ตอบ	ไม่ไม่ไม่ค่ะ แต่ก็มีกลับไปเสาร์อาทิตย์ ยังมีสนับสนุนยามยากจากผู้ปกครอง
ถาม	ขอโทษ อันนี้ยังโสดอยู่ถูกต้องไหมคะ
ตอบ	ยังโสดค่ะ ค่าใช้จ่ายในกรุงเทพนี่ค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับเงินเดือนนะค่ะ

ถาม	จากที่ฟังนี้ คิดว่า จำเป็นไหมคะ การวางแผนสำหรับเมื่อเราจะเลิกทำงาน
ตอบ	คิดว่าสำคัญนะคะ แต่ถ้ามันเกิดอะไรขึ้นอย่างนี้ค่ะ หกสิบ เกษียณแล้วก็ยังจะหางานอย่างอื่นทำต่อค่ะ เพราะว่ากลัวเหงา เพราะเดี๋ยวนี้ ก็มีจ้างต่อใช้ไหมคะ เดี่ยวนี้เกษียณแล้วก็ยังมีจ้างต่อ หรือว่า เห็นอาจารย์ที่เขาเกษียณแล้วก็ไปทำงานให้พวกสสวท. พวกองค์กรรัฐอื่นๆ เขาก็จะยังยุ่งๆ กับที่ยังทำงานอยู่
ถาม	ก็คิดว่า ตรงนี้ ถึงแม้ว่า อายุราชการจะหกสิบ คิดว่าจะอยู่จนถึงหกสิบ นั่นคือ ข้อที่หนึ่ง และข้อที่สองหลังหกสิบก็ยังคงคิดว่า จะทำงานได้ต่ออีก
ตอบ	ใช่ค่ะ แต่ที่นี้ช่องโหว่ที่ยังมีอยู่ จะเป็นเรื่องประกันสุขภาพค่ะ เพราะว่า ของพนักงานข้าราชการนี้มันจะเบิกได้น้อย แล้วก็เรื่องประกันชีวิตก็ไม่ได้เบิกเยอะในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ส่วนมากก็จะเป็นแบบว่าเสียชีวิตไปซะก่อนที่จะได้เบิก ประกันสังคมก็จะคล้าย ๆ กัน ของพนักงาน ก็คิดว่า ถ้ามีโอกาสอีกสักพัก อาจจะเริ่มทำประกันสุขภาพที่เขาบอกว่า ถ้าเกิดเจ็บป่วยอันนี้จะจ่ายเท่าไร เพราะว่า เหมือนกับว่าตอนนี้อายุยังไม่เยอะมาก ยังคิดว่า ตรงนี้ยังเสี่ยงน้อยอยู่แต่ว่าสักพักนึง อีกสักปีสองปีมันจะ มันคงจะมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น
ถาม	หรือว่าพอเราอายุมากขึ้น สุขภาพอาจจะต้องการการดูแล
ตอบ	ใช่ค่ะ คือเดี๋ยวนี้ก็คือจะเดินทางไปกลับต่างจังหวัดที่บ้าน บางทีก็รู้สึกว่ามันมีความเสี่ยงในการเดินทางหรือว่าอะไรต่าง ๆ นานา อย่างนี้ค่ะ
ถาม	ก็คือกลัวอุบัติเหตุอย่างนั้นใช่ไหมคะ
ตอบ	ก็จะต้องหาประกันสุขภาพที่มันครบวงจร ที่มันเดินทางอุบัติเหตุอะไรอย่างนี้ด้วยค่ะ
ถาม	ถ้าเราป่วยไม่สบาย ก็จะมีคนมาดูแลเรา หมายถึงว่า ค่าใช้จ่ายตรงนี้มีมารองรับเรา
ตอบ	ใช่ค่ะ เพราะกลัวว่า ของพ่อแม่จะมีเป็นข้าราชการ คือตรงนี้ไม่ต้องห่วง แต่ว่าของตัวเองนี้แต่ก่อนนี้เขาจะเบิกให้เรา แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ใช่แล้ว จะเป็นห่วงตัวเองเพราะเรื่องนี้ค่ะ เพราะว่า เป็นรูโหว่ที่ใหญ่มากของการวางแผนอนาคตค่ะ
ถาม	ค่ะ ทีนี้ขอถามว่า คิดว่าการวางแผนการเงินของตัวเองเพื่ออนาคตจำเป็นสำหรับคนรุ่นไหนมากที่สุด หรือว่า ถ้าคิดว่าจะแนะนำได้ จะแนะนำกลุ่มไหนมากที่สุด
ตอบ	แนะนำกลุ่มที่ควรต้องบริหารการเงินใช้ไหมคะ
ถาม	ใช่ค่ะ คืออยากจะแนะนำกลุ่มไหนมากที่สุด และก็จะแนะนำอะไร
ตอบ	ก็คงจะเป็นเรื่องกลุ่มคนโสดนี่ละค่ะ เพราะว่า เป็นกลุ่มใหญ่ในปัจจุบัน เพื่อน ๆ ทุกคนก็จะมีสถานะเช่นนี้นะคะ สมัยก่อนนี่จะเป็นทรัพย์สินส่วนรวมใช้ไหมคะ แล้วก็ช่วยกัน แต่คราวนี้พอเราเป็นคนโสดนี้ มันก็จะทำให้ภาระมากขึ้นก็คือ รายได้หรือว่าบ้านอย่างนี้เราก็ต้องหาเองใช้ไหมคะ แล้วก็เรื่องของถ้าพ่อแม่เจ็บป่วยนี้ เราจะต้องแบ่งเวลายังไง เพราะว่า จะไม่มีครอบครัวเราอีกคนหนึ่งที่สามารไปแทนเราได้ ยิ่งเดี๋ยวนี้ เรามีพี่น้องเรามีแค่ไม่กี่คน ใช้ไหมคะ ถ้าเกิดว่า มันเกิดอะไรขึ้นมาที่ทำให้เราไม่สามารถทำงานได้เป็นปกติ หรือว่าเราต้องไปดูแลใครนี่ ก็เป็นเรื่องใหญ่เลยละค่ะ คนโสดอะเนาะ คือบางทีถ้าเราไม่ไปดูแลได้ นี่คือเราต้องมีเงินเก็บที่แบบว่า จะต้องจ้างคนที่มาดูแลแทนเรา อะไรอย่างนี้ค่ะ

ถาม	ซึ่งก็หมายความว่า เราต้องมีเงินเตรียมรอไว้สำหรับการจ้างตรงนั้นด้วย
ตอบ	ใช่ค่ะ ก็คือ ถ้าคิดจะโสดนี้ต้องอยู่ด้วยตัวเองได้ อีกอย่างเดี๋ยวนี้ เราจะเสียเงินไปกับสิ่งที่ไม่สามารถไปลงทุนอนาคตได้อย่างพวกโทรศัพท์มือถืออย่างนี้ มันเป็นเรื่องจำเป็นนะคะ แต่ว่าถามว่าลงทุนไปแล้วนี้ มันมีอะไรเอาไปขายต่อได้เหมือนพวกอสังหาไหม มันก็ไม่ได้ แต่มันเป็นการลงทุนเพื่อความสะดวกสบายในปัจจุบันก็คือเงินที่มันควรจะเก็บออมไว้ในอนาคตนี้ เดี่ยวนี้เราต้องเอามาใช้ในปัจจุบันค่อนข้างเยอะ ค่าโทรศัพท์ ค่าเดินทาง ค่าอะไรอย่างนี้ค่ะ มันก็บวกๆ มา เพราะฉะนั้น เงินในแต่ละเดือนนี้ มันเอาไปเซฟนี่ ถ้าเทียบกับสมัยพ่อแม่ที่บอกว่า เก็บเงินซื้อบ้านซื้อรถอะไรอย่างนี้ ของเรานี้มันเซฟได้น้อยมาก มันจะกลายเป็นเงินหมุนไปหมดเลย
ถาม	ประมาณว่ามีสิ่งจำเป็นในชีวิตที่ต้องมีนี้มากขึ้นแล้วก็เป็ค่าใช้จ่าย
ตอบ	ใช่ค่ะ อย่างตอนนี้ก็เลือกบ้านก่อนรถ อย่างนี้ค่ะ เพราะว่า รถก็ยังอยู่ในกรุงเทพ เดี่ยวนี้ใช้ BTS ใช้ MRT มีรถนี้ถ้าไม่ใช้บ่อย ๆ หรือว่าใช้กับครอบครัวนี้มันก็ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอะไรอย่างนี้ค่ะ ก็ตัดสินใจเลือกบ้านก่อน
ถาม	คิดว่ามีคนวัยเดียวกันคิดแบบนี้เยอะไหมคะ ระหว่างเลือกรถกับเลือกบ้าน
ตอบ	ก็คือบางคนนี้จะเลือกรถก่อนถ้าว่าเขามีบ้านที่เป็นของครอบครัวแล้วก็อาจจะอยู่ไกลจากกรุงเทพนิดนึง อยู่แถว ๆ นนทบุรีอย่างนี้ค่ะ จะขับรถมาทำงานเขาก็จะเลือกรถก่อน แต่ถ้าเกิดคนที่ถือว่าบ้านตัวเองถิ่นนี้อยู่ไกลไปอีกจังหวัดนึงเลย ส่วนมากในนี้เขาก็เลือกบ้านก่อนค่ะ แล้วก็หาที่ที่แบบว่าไม่ต้องนั่งรถเมล์หลายต่อหรือว่าใกล้ BTS อย่างนี้
ถาม	อย่างของอาจารย์นี่ ก็คือเลือกเน้นเป็นคอนโด ฟังดูว่า ลึก ๆ ในอนาคตจะขายมันในราคาทีพอจะมีรายได้ให้เรากลับมา ส่วนใหญ่เขาคิดอย่างนี้กันไหมคะ คือคิดว่า จะขายหรือว่าจะอยู่มันไปตลอดอย่างนี้
ตอบ	คิดว่า ไม่มีใครคิดจะซื้อแล้วจะอยู่ตลอดหรอกนะคะ เพราะว่าอย่างที่อยู๋ อย่างคอนโดนี้มันก็จะไม่ได้กว้างขวางมากใช้ไหมคะ ก็คือเหมาะสำหรับตัวคนเดียว อยู่ใกล้ที่ทำงาน ก็คือว่า ไม่สามารถเอาญาติพี่น้องหรือว่าเอาใครมาอยู่ได้ ก็คือ จุดหลักของเราที่ยังอยู่ที่บ้านพ่อแม่หรือว่าบ้านต่างจังหวัดของเรา มากกว่า แต่ตรงนี้มันเป็นส่วนที่แบบว่า ทำงาน สะดวกกับที่ทำงาน
ถาม	เพราะฉะนั้นเมื่อเราเลิกทำงาน เราก็จะปล่อยมันออกไป ไม่ได้คิดว่าจะถือมันไปยาว
ตอบ	แต่ก็อนาคตก็ไม่แน่มันอนนะคะ บางคน เพื่อน ๆ ก็เคยบอกว่า จริง ๆ แล้วขายคอนโดไปเนี่ย ตอนแรกนี่อาจจะไม่ได้ซื้อบ้านเดี่ยวนะคะ อาจจะไปลงทุนกับบ้านพักคนชราอยู่ด้วยกันมากกว่า เพราะว่าถ้าซื้อบ้านเดี่ยวมันก็อยู่คนเดียว มีคนเขาบอกว่า คนรุ่นยุคสมัยเรา ๆ ถ้ายังอยู่โสดกันไปเรื่อย ๆ มันอาจจะเป็นลักษณะของเป็นอยู่บ้านเดี่ยวด้วยกัน มีพยาบาลมีอะไรดูแลอะไรอย่างนี้ อันนี้เป็นความคิดการลงทุนอสังหาของเพื่อนๆ ในกลุ่มเดียวกัน เขาก็คิดว่า พอแก่ๆ ไป ก็อยากจะได้อากาศ อยากจะได้ที่แบบสวนอะไร ให้ได้เดินเล่นบ้าง ไม่ได้อยากจะอยู่คนเดียว อาจจะเป็นกลุ่มว่า ทำกิจกรรมด้วยกัน
ถาม	ก็น่าจะได้ข้อมูลพอสมควร ขอคุณนะคะที่ให้ข้อมูลเป็นประโยชน์มากเลย สรุปก็คือ คนโสดนี้คือกลุ่มคนที่ต้องใส่ใจกับการวางแผนการเงินในอนาคตมากที่สุด

ตอบ	คนไม่โสดนี้การลงทุนเพื่ออนาคตก็สำคัญนะคะ เขาก็จะลงทุนเลี้ยงลูกนะคะ แตกต่างจากคนโสดนะคะ
ถาม	อ้อ งั้นขอถามนิดนึงค่ะ สำหรับคนรุ่นใหม่ี่ ความคิดที่ว่า ลูกจะดูแลเราในอนาคต อันนี้อาจารย์มีความเห็นอย่างไรคะ
ตอบ	เดี๋ยวนี้นคงจะยากค่ะ เพราะว่า คนเราเดี๋ยวนี้อยู่ในสถานะที่จะต้องพึ่งพิง อยู่ในมหาวิทยาลัย เรียนโทอะไรอย่างนี้ค่ะ เด็กเรียนโทอย่างนี้ก็ต้องพึ่งพิงพ่อแม่อยู่ ค่อนข้างเยอะอะนะคะ แต่ว่าการวางแผนเขาเนี่ยจะไม่เหมือนเราตรงที่ว่า เขาจะต้องคิดว่า ลูกจะต้องอยู่บ้านเดียวกับเรามีบ้าน อยู่ใกล้โรงเรียนลูกหรือว่า เหมือนว่า ของเขาจะซับซ้อนมากกว่า แล้วมันก็จะมีความไม่แน่นอนเข้ามาในแผนค่อนข้างเยอะค่ะ ก็คือว่า แผนที่แม่น ๆ เนี่ย คนโสดจะวางแผนได้แม่นกว่าเป๊ะกว่า
ถาม	เพราะฉะนั้น ในแง่ของการที่เราอยู่ในวัยที่เรามีลูกได้ แล้วเราคิดว่า ลูกจะเลี้ยงดูเราในอนาคตนี้ คนในวัยอาจารย์นี้เริ่มมีความไม่แน่นอนสูง คือแทนที่ลูกจะเลี้ยงเรา กลับกลายเป็นว่า เราอาจจะต้องเลี้ยงลูกไปจนกระทั่งถึงบ.โทไปด้วยซ้ำ
ตอบ	ใช่ค่ะ ก็คิดว่า บ้านที่ลูกเลี้ยงพ่อแม่มันก็ความผูกพันในระดับหนึ่ง แต่ว่าการที่พ่อแม่สามารถดูแลตัวเองได้ และก็ไม่ได้เป็นภาระมากกับลูก มันก็เป็นความสุขอีกแบบนึงนะคะ
ถาม	ค่ะ ขอบคุณมากนะคะ ขอบคุณค่ะ
ตอบ	ค่ะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ถาม	รบกวนขอให้ข้อมูลส่วนตัวนะคะ พี่เป็นเจ้าของกิจการนี้ไหมคะ
ตอบ	ไม่ใช่ค่ะ
ถาม	พี่เป็นลูกจ้างหรือคะ
ตอบ	ค่ะ
ถาม	พี่ได้รายได้เป็นรายวัน รายเดือนหรือว่าอย่างไรคะ
ตอบ	รายเดือนค่ะ
ถาม	ขึ้นอยู่กับปริมาณงานด้วยไหมคะ
ตอบ	ใช่ ๆ
ถาม	ขออนุญาตเรียนถามค่ะ ว่าตอนนี้พี่อายุเท่าไรคะ
ตอบ	อย่างห้าสิบสามค่ะ
ถาม	พี่ทำงานตรงนี้นานแค่ไหนแล้วคะ
ตอบ	ตั้งแต่ 47 พ.ศ. 47
ถาม	ก็เกือบสิบปีแล้วสิคะ พี่นี้เรียนถามว่า พี่มีครอบครัวไหมคะ
ตอบ	มีลูกสามคน
ถาม	โต ๆ กันหมดแล้ว เรียนจบแล้ว
ตอบ	สองคนจบแล้ว เหลืออีกคน เหลือคนเล็ก
ถาม	พี่นี้อยากจะเรียนถาม คืองานวิจัยที่ทำการศึกษาที่ ศึกษาเรื่องการวางแผนการเงินของตัวเรา ก็อยากจะเรียนถามว่า คิดจะทำงานตรงนี้ไปอีกนานแค่ไหนคะ
ตอบ	งานนี้ก็จะเป็นไปเรื่อยๆ จนกว่าเราจะทำไม่ได้ เพราะลูกคนเล็กยังเรียนอยู่
ถาม	อีกนานไหมคะ กว่าเขาจะเรียนจบ
ตอบ	ปีนี้ขึ้นม. 5
ถาม	ก็อีกสัก 6 ปี
ตอบ	ค่ะ
ถาม	พี่มีการเตรียมการหรือวางแผนทรัพย์สินสำหรับตอนที่เราคิดว่า เราจะไม่ทำงานแล้ว พี่ได้วางแผนอะไรไว้ไหมคะ ได้เตรียมอะไรไว้ไหมคะ
ตอบ	ก็คือเงินเก็บเรา ยามเราแก่ ทำงานไม่ได้ อีกอันหนึ่งก็คือประกันสังคม พออายุ 55 เราก็ไปเอาเงินคืนได้
ถาม	ทุกวันนี้พี่ทำประกันสังคมอยู่ ก็คือมีเงินประกันสังคมและเงินฝากธนาคารใช้ไหมคะ
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	แล้วเงินฝากธนาคารนี้ พี่ฝากเป็นออมทรัพย์หรือประจำหรืออะไรคะ มีใครแนะนำพี่ทำอะไรไหมคะ
ตอบ	ก็ฝากออมทรัพย์ค่ะ

ถาม	แล้วบ้านที่อยู่อาศัย พี่เตรียมไว้ไหมคะ
ตอบ	บ้านอยู่ต่างจังหวัดมีแล้ว เป็นของตัวเอง แต่กรุงเทพฯ เราเช่าอยู่ เพราะว่าเราจะไม่อยู่นี่ไง เพราะว่า พอทำงานไม่ได้ปั๊บ เราก็จะไปอยู่ต่างจังหวัด
ถาม	แล้วถ้าไปอยู่ต่างจังหวัดนี้วางแผนยังไงคะ จะประกอบอาชีพ หรือทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือว่าตั้งใจจะทำยังไงคะ
ตอบ	ก็ทำเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ทำงานก็คงไม่ไหวแล้ว ก็ทำนาก็คงไม่ไหวแล้ว เพราะอายุเยอะแล้ว ก็ทำอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ปลูกผักสวนครัวอย่างนี้
ถาม	เรียนถามว่า ลูกแต่ละคนมีครอบครัวแล้วยังคะ
ตอบ	คนโตยังไม่มีค่ะ แต่คนที่สองมีแล้ว
ถาม	อยากทราบว่า ความคิดเห็นของพี่เกี่ยวกับว่า แก่แล้วลูกจะเลี้ยงดูเรา พี่เห็นว้างังไรคะ
ตอบ	เขาก็บอกว่าจะเลี้ยงเราอยู่นะ ก็คิดว่า เขาคงดูแลเรานะ ตอนนี้อยู่ด้วยกัน คนโตอยู่ด้วยกัน คนเล็กก็อยู่กับพี่
ถาม	แล้วถ้าพี่ไปอยู่ต่างจังหวัดแล้ว จะมีใครไปอยู่กับพี่ไหมคะ
ตอบ	ก็คนที่สองค่ะ เขาแต่งงานแล้ว แต่เขาอยู่ต่างจังหวัด แฟนเขาเป็นคนหมู่บ้านใกล้เคียงกัน
ถาม	พี่คิดว่า การวางแผนทรัพย์สินหรือการเงินเมื่อเราเลิกทำงานแล้ว จำเป็นแค่ไหนคะ
ตอบ	จำเป็นค่ะ จำเป็นมาก (เน้นเสียงลากยาว) เพราะเราไม่มีเงินละ
ถาม	คิดว่าควรเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	ก็ควรเริ่มตั้งแต่ทำงาน คือเราต้องเก็บไว้วันหนึ่ง ที่เหลือก็ส่งลูกเรียน ตอนนี้อยู่คนเดียว สองคนเราก็ไม่ได้ส่งเขาแล้ว มีแต่เขาส่งเรา
ถาม	แสดงว่า ทุกวันนี้ ลูกๆ ก็ให้ตั้งพี่อยู่ด้วย
ตอบ	ใช่ค่ะ ให้ใช้ ให้อะไรอย่างนี้
ถาม	ก็คือว่า เขาก็ดูแลเราอยู่ละ ตอนนี้อยู่ เพราะฉะนั้น การเริ่มเก็บเงินเพื่อตอนเกษียณ ก็ควรเริ่มตั้งแต่เมื่อเราเริ่มทำงาน ถ้าพี่จะแนะนำคนเพื่อจะให้เขาเก็บเงินเพื่อเกษียณ พี่คิดว่าคนกลุ่มไหนควรได้รับคำแนะนำนี้มากที่สุดคะ
ตอบ	คนช่วงทำงาน เริ่มทำงานอย่างนี้ ต้องเก็บแล้ว เก็บนิดหน่อยก็ยังดี ดีกว่าเราไม่เก็บ
ถาม	เราควรเตรียมเงินไว้แค่ไหน
ตอบ	ตลอดชีวิตนะคะ
ถาม	มีคำแนะนำเพิ่มเติมอะไรไหมคะ
ตอบ	ไม่มีค่ะ
ถาม	ขอบคุณมากค่ะ พี่

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ถาม	ช่วยแนะนำตัวนิดนึงค่ะ
ตอบ	เป็นลูกจ้างประจำ อายุ 33
ถาม	ทำงานที่นี้มานานแค่ไหนแล้วคะ
ตอบ	8 ปีครับ
ถาม	ทางหน่วยงานมีสวัสดิการอะไรที่ให้กับพนักงานหรือลูกจ้างประจำบ้างคะ
ตอบ	โบนัส วันพักร้อน สามารถเบิกค่าใช้จ่าย ค่าการศึกษาของลูก ค่ารักษาพยาบาลของภรรยา ของลูก ของพ่อแม่
ถาม	อ้อ เขาให้เฉพาะวงรอบชดกันตรงนี้ แล้วเขามีเงินอะไรที่เขาจะให้เราตอนเกษียณไหมคะ
ตอบ	มีเป็นบำเหน็จครับ
ถาม	ที่นี้เกษียณอายุเท่าไรคะ
ตอบ	60 ครับ
ถาม	อยากทราบว่า มีการเตรียมเงินหลังเกษียณไหมคะ ได้วางแผนไหมคะ
ตอบ	ยังไม่ได้วางแผนอะไรเลย
ถาม	ทุกวันนี้มีการจัดสรรหรือลงทุนไว้ในอะไรบ้างไหมคะ
ตอบ	ยังไม่ได้ลงทุนอะไรเลยครับ
ถาม	มีแต่เงินฝากธนาคารหรือคะ
ตอบ	ฝากธนาคารก็ไม่มีครับ
ถาม	จริงหรือ พูดจริงหรือคะ
ตอบ	ก็มีเป็นเงินฝากของทางหน่วยงาน ก็จะมีเป็นดอกเท่านี้ สมมติว่า ฝากพันนึงต่อเดือน เขาก็จะให้พันนึงอย่างนั้นครับ
ถาม	แล้วมีวางแผนว่าจะทำยังไงหลังเลิกทำงานไหมคะ
ตอบ	ยังเลยครับ
ถาม	ขอโทษ ขออนุญาตสอบถามนิดนึง มีครอบครัวหรือยังคะ
ตอบ	มีแล้วครับ
ถาม	มีลูกหรือยังคะ
ตอบ	เพิ่งมี
ถาม	ขอโทษที่บ้านทำงานไหมคะ
ตอบ	ทำครับ
ถาม	ที่พักทุกวันนี้เป็นของตัวเองหรือว่าเช่าอยู่คะ
ตอบ	อาศัยอยู่กับพ่อแม่ครับ
ถาม	แต่ที่เราสามารถดูแลตัวเองได้ ไม่ได้ขอจากคุณพ่อคุณแม่แล้ว ที่นี้ถ้าคิดว่า เราจะเริ่มวางแผนเงินหรือเตรียมทรัพย์สินไว้สำหรับตอนเราเลิกทำงานหรือเกษียณ คิดว่าน่าจะเริ่มสักตอนอายุเท่าไรคะ

ตอบ	ก็คิดว่า น่าจะประมาณสักสี่สิบล้าน
ถาม	แล้วถ้าจะเริ่มวางแผนเพื่อเกษียณ คิดว่าเราจะเอาเงินนั้นไปไว้ในทรัพย์สินแบบใด
ตอบ	ก็อยากจะไปลงทุนในอะไรซักอย่างหนึ่งนะครับ
ถาม	อย่างนี้ต้องปรึกษาหารือกับคนที่บ้านด้วยไหมคะ
ตอบ	ต้องสิครับ
ถาม	เคยคุยกันไหมคะ
ตอบ	เคยครับ
ถาม	ลูกยังเล็กอยู่
ตอบ	ขบกว่า ๆ
ถาม	ตอนนี้ก็มีแต่ภาระจ่ายให้เขาอย่างเดียวเนาะ
ตอบ	ใช่ครับ
ถาม	คิดว่าการวางแผนหรือเตรียมการเกษียณนี้จำเป็นไหมคะ
ตอบ	จำเป็นครับ (เสียงหนักแน่น)
ถาม	อย่างไร ขอขยายความนิดนึงได้ไหมคะ
ตอบ	เพราะเราต้องเก็บเงินเอาไว้ตอนเกษียณนะครับ เพราะพอเราเกษียณ เราไม่มีเงินเดือน เราก็ต้องเอาเงินตรงนั้นมาใช้แหละครับ ต้องทำอะไรไว้ซักก้อนนึง
ถาม	ถ้าสมมติว่า จะให้คำแนะนำกับใคร ๆ ได้ เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการเงิน หรือการวางแผนเตรียมการเกษียณนะ คิดว่าอยากจะแนะนำใคร ใครคือคนที่ควรเตรียมเงินไว้สำหรับการเกษียณมากที่สุด กลุ่มคนกลุ่มไหน และก็ควรเตรียมอย่างไร
ตอบ	อันนี้ไม่ทราบ
ถาม	เอางี้ ถ้าให้เปรียบเทียบระหว่างคนโสดกับคนที่แต่งงานแล้ว ใครควรเตรียมเงินสำหรับการเกษียณมากกว่ากัน
ตอบ	คนที่แต่งงานแล้วครับ
ถาม	เพราะอะไรคะ
ตอบ	เพราะมีภาระเยอะครับ มีลูกมีภรรยา มีคนที่เราต้องเลี้ยงดูเขา
ถาม	การเตรียมอย่างนั้น ควรจะเริ่มต้นเมื่อไร
ตอบ	ก็ควรเตรียมตั้งแต่ตอนนี้
ถาม	ตอนนี้หมายความว่ายังไงคะ ดึงออกจากตัวนะคะ ยังเรียน เป็นเด็ก
ตอบ	ทำงาน เริ่มทำงาน เมื่อเริ่มมีเงินเป็นของตัวเองอย่างนี้ครับ ต้องเริ่มจัดการ เริ่มวางแผน
ถาม	พอดีมีลูกแล้ว ก็จะมีคำถามอีกคำถามนึง ก็คือ ในสังคมปัจจุบันหรือว่าลักษณะการดำเนินชีวิตในปัจจุบันนี้ เมื่อเราแก่เฒ่า แล้วเราคิดว่า เราจะให้ลูกหลานเลี้ยงดูเราเนี่ย มีความคิดเห็นอย่างไร
ตอบ	ผมว่า สมัยนี้ เราหวังตรงนั้นยากละครับ เพราะเด็กสมัยนี้เขาไม่ค่อยมาเลี้ยงดูพ่อแม่อะไร
ถาม	ในความคิดใช้ไหมคะ ว่าที่เราเคยเห็นว่ามาเลี้ยงดูนั้นสมัยก่อน
ตอบ	น่าจะยากครับ

ถาม	เหตุที่ยากเพราะอะไรคะ
ตอบ	สังคม สภาพแวดล้อม
ถาม	มีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ก็น่าจะประมาณนี้
ถาม	มีคำแนะนำหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกไหมคะ
ตอบ	ไม่มีแล้วครับ
ถาม	ขอบคุณมากค่ะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ถาม	ขอให้ช่วยให้อธิบายข้อมูลส่วนตัว ทำงานตำแหน่งอะไร อายุเท่าไรคะ
ตอบ	ทำงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปคะ อายุ 35
ถาม	แล้วคิดว่าตัวเองจะทำงานประจำ มีรายได้ประจำไปถึงเมื่อไรคะ
ตอบ	ก็น่าจะเกษียณเลย หกสิบ
ถาม	ทีนี้หลังเกษียณนี้ ณ วันนี้เราได้เตรียมเงินหรือเตรียมทรัพย์สินอะไรไว้สำหรับเวลานั้นหรือยังคะ
ตอบ	ก็มีเงินเก็บ ผักสหกรณ์ไว้ เป็นฝากประจำ สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นเงินฝากประจำ ทีละสองปี สองปีคี่น สองปีคี่น
ถาม	อ้อ ก็คือตัดจากเงินเดือนออกไป ทำอย่างนี้มานานหรือยังคะ
ตอบ	เพิ่งเริ่มทำได้สองปีเองคะ
ถาม	มีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ซื้อประกันชีวิตไว้คะ แต่ว่า มันก็กำลังจะครบตอนเราอายุสี่สิบ ก็มีแผนว่าจะซื้อต่อเป็นเงินออม
ถาม	ประกันชีวิตที่ทำเป็นประกันสุขภาพ หรือ ประกันออมทรัพย์หรือว่ายังไงคะ
ตอบ	ตัวที่ทำอยู่เป็นสุขภาพแล้วก็ออมทรัพย์
ถาม	แปลว่า ถ้าเราป่วย เราสามารถเบิกได้
ตอบ	เบิกได้หมด ทั้ง OPD ผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน
ถาม	แต่จริง ๆ ในงานตรงนี้ของเรามีสวัสดิการตรงนี้อยู่แล้ว ทำไมถึงทำตรงนี้เพิ่มเติม
ตอบ	คือประกันชีวิตทำมานานแล้ว ก่อนที่จะได้งานตรงนี้ ทำมาตั้งแต่อายุ 19 ค่ะ
ถาม	นอกจากสองอย่างนี้แล้ว ยังมีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	มีซื้อสลากออมสินไว้
ถาม	เงินเหล่านี้ตั้งใจว่า จะไม่ใช้จนกว่าจะจำเป็นหรือคะ
ตอบ	ใช่คะ เก็บอย่างเดียว
ถาม	คิดถึงอสังหาริมทรัพย์บ้างไหมคะ
ตอบ	เคยคิดคะ แต่ว่าไม่มีความรู้เลยไม่กล้าลงทุน หรือว่าถ้าซื้อเก็บ แต่ว่า อสังหาริมทรัพย์นี้จะมีที่อยู่แล้วของตัวเอง แต่ว่าจะเป็นที่ต่างจังหวัด
ถาม	ซึ่งอันนั้นมาจากที่ตัวเองซื้อเองหรือว่าคุณพ่อคุณแม่ให้มา
ตอบ	คุณพ่อคุณแม่ให้มา
ถาม	แล้วตัวเราเองล่ะคะ
ตอบ	ตัวเองยังไม่เคยซื้อ เคยคิดว่าจะซื้อ อยากซื้อที่ แต่ว่าไม่รู้ว่าจะซื้อที่ไหนแล้ว แล้วเงินที่จะต้องเอาไปซื้ออีก ถ้าเราเก็บไปอย่างนี้เราจะไม่มีเงินไปซื้อตรงนั้น อย่างนี้
ถาม	ที่ทราบคือ ตอนนี้อย่างนี้ไม่มีครอบครัว ถามว่า คิดว่าเราต้องเตรียมเงินไว้มากกว่าคนที่เขามีครอบครัวไหมคะ หรือว่าอย่างไร คือการเตรียมเงินของคนโสดกับคนมีครอบครัวนี้ต่างกันไหมคะ

ตอบ	ในความคิด คือ พอมีพอใช้ไม่ให้เกิดร้อน อาจจะไม่มากกว่าคนที่มีครอบครัว แต่ก็ไม่น้อยจนเกินไป ให้เราพอดี ๆ
-----	--

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ถาม	ขอให้ช่วยแนะนำตัวค่ะ คือทำงานอะไร
ตอบ	อาชีพรับจ้างนะคะ ทำงานแผนกขายค่ะ
ถาม	ขอทราบอายุด้วยนะคะ
ตอบ	อายุห้าสิบค่ะ
ถาม	ที่ทำงานจ้างงานถึงอายุเท่าไรคะ
ตอบ	ประมาณหกสิบค่ะ
ถาม	ที่ทำงานมีสวัสดิการอะไรให้หลังเลิกทำงานไหมคะ
ตอบ	ก็ไม่แน่ใจนะคะ แต่ก็จะมีประกันสังคม เราจะได้ตรงนี้ค่ะ ได้เงินชราภาพ แต่ของที่นี่อาจจะมีนิด ๆ หน่อย ๆ ค่ะ
ถาม	แปลว่าอะไรคะ นิด ๆ หน่อย ๆ
ตอบ	คือค่าตอบแทน อย่างพนักงานทำงานกี่ปี เช่น สิบปี ก็จะมีผลตอบแทนตอนเกษียณ
ถาม	แล้วตัวเราเองได้เตรียมเงินทรัพย์สินใด ๆ ไว้สำหรับตอนเลิกทำงานประจำไหมคะ
ตอบ	ตอบตามตรงนะคะ ยังค่ะ
ถาม	ทำไมถึงยังไม่ได้เริ่มเตรียมอะไรคะ
ตอบ	คือยังมีภาระส่งลูกเรียน
ถาม	ขณะนี้ลูกยังเรียนอยู่นะคะ
ตอบ	ค่ะ คนนึงอยู่ชั้นม. 4 อีกคนอยู่รร.พาณิชย์ ลูกยังเล็กอยู่ค่ะ
ถาม	แล้วที่อยู่อาศัยที่อยู่ทุกวันนี้ละคะ
ตอบ	อยู่บ้านตัวเองค่ะ
ถาม	ที่นี่ชื่อมาหรือว่าอยู่มาตั้งแต่คุณพ่อคุณแม่คะ
ตอบ	เป็นบ้านของแฟน แฟนซื้อแล้วก็ปลูกเอง ก่อนแต่งงาน เราก็ไปอาศัยเขาอยู่
ถาม	แล้วในอนาคตเราจะเริ่มเก็บเงินหรือว่าเก็บทรัพย์สินเมื่อเราเกษียณได้ซักเมื่อไรคะ
ตอบ	ช่วงนี้ก็เริ่มทยอยเก็บแล้วค่ะ อีกสักสิบปีก็คงจะมีเงินละ
ถาม	ที่บอกว่าเริ่มเก็บนี่คือเก็บในรูปแบบไหนคะ
ตอบ	รูปแบบฝาก และประกันชีวิต ทำได้ซักสองปีละ ปีกว่า ๆ ละมังคะ
ถาม	เป็นประกันแบบไหนคะ สุขภาพ ออมทรัพย์
ตอบ	แบบตายแล้วได้ค่ะ
ถาม	ไม่ใช่ประกันสุขภาพ
ตอบ	ค่ะ เพราะเราเบิกประกันสังคมได้
ถาม	อย่างนี้คือถ้าเราป่วยเราจะเบิกจากประกันสังคม ถ้าเราตาย ก็ได้จากประกันชีวิต
ตอบ	ได้จากประกันชีวิตแล้วก็มีได้อีกอย่างอื่นอีก
ถาม	หมายความว่ายังไงคะ
ตอบ	คืออย่างเราประกันกับเอไอเออย่างนี้ แล้วก็ยังได้จากเขาก่อนหน้านี้ค่ะ

ถาม	แล้วคิดว่าสิ่งที่เราเตรียมไว้หรือที่กำลังเตรียมนี้เพียงพอสำหรับการที่เราจะใช้ตอนที่เราเลิกทำงานไหมคะ
ตอบ	ก็พอนะคะ เพราะอีกอย่างนึง เราไม่ได้เช่าบ้านอยู่ มันจะหนักค่าใช้จ่ายค่าเช่าบ้านเนี่ยเยอะ ก็ยังมีเงินเหลือนะคะ
ถาม	นอกจากประกันชีวิต ประกันสังคม ฝากเงินเรายังมีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ไม่มีค่ะ มีแต่เงินส่วนตัวที่เราเก็บ ๆ อย่างนี้
ถาม	ถ้าจะให้คำแนะนำกับใครก็แล้วแต่ที่อยากจะเงินเก็บไว้ตอนเกษียณ จะแนะนำให้เขาทำอย่างไรคะ
ตอบ	ก็จะแนะนำว่า หัดเก็บทีละเล็กทีละน้อย
ถาม	แล้วควรเริ่มต้นเก็บตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	ถ้าอายุน้อยเท่าไรก็ยิ่งดี ก็ถ้าอายุมากเราก็ต้องเก็บมาก ก็เหมือนกับลูกนะ ก็ค่อย ๆ เก็บของเขาเก็บมา เก็บมาเรื่อยๆ เขาจะได้มากกว่าเรา เขาไม่มีรายจ่ายเป็นอย่างอื่น เขาเก็บอย่างเดียว
ถาม	กลุ่มคนที่ควรจะเริ่มต้นเก็บเงินเพื่อการเกษียณ กลุ่มไหนที่เราคิดถึงมากที่สุด
ตอบ	ถ้าเราคิดถึง เราคิดถึงลูก
ถาม	แล้วถ้าเปรียบเทียบระหว่างคนโสดกับคนที่มีครอบครัว คนกลุ่มไหนที่ควรคิดถึงเรื่องการเก็บเงิน
ตอบ	คนมีครอบครัวซิคะ
ถาม	เพราะอะไรคะ
ตอบ	เพราะเขาต้องมีภาระรับผิดชอบเยอะ มากกว่าคนโสด คนโสดจะมีความรับผิดชอบน้อย คือพ่อแม่ อย่างมีน้อง น้องก็อาจจะแต่งงานไป แต่คนมีครอบครัวนี้มีลูกอยู่ข้างหลังอีก
ถาม	การเก็บเงินเพื่อการเกษียณนี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ยากไหมคะ
ตอบ	ก็แบ่งรับแบ่งสู้ค่ะ บางทีรายจ่ายก็เยอะใช้ไหมคะ แต่เงินเก็บก็ต้องมีบ้าง เลยเก็บได้น้อย แต่จ่ายเยอะ
ถาม	อยากถามว่า อย่างในวัฒนธรรมไทยเรานี้ เราก็จะเคยได้ยินหรือว่าเราก็เคยเห็นมาว่า ลูกนี้จะเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อยามแก่ชรา ถามว่าในวัยของเราหรือในยุคของเรา ณ ปัจจุบัน เหตุการณ์อย่างนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นไหมคะ
ตอบ	ส่วนน้อยค่ะ
ถาม	เพราะอะไรคะ
ตอบ	เพราะเด็กเดี๋ยวนี้จะไม่ค่อยเหมือนสมัยก่อน อย่างสมัยก่อนพ่อแม่ยังเลี้ยงลูกได้หมดใช้ไหมคะ สิบคนเลี้ยงได้หมด แต่สมัยนี้ สิบคนจะเลี้ยงพ่อแม่ได้คนสองคน เศรษฐกิจใจ แล้วยิ่งลูกเยอะก็เหมือนว่า เกียง
ถาม	อ้าว อย่างนี้ คนมีลูกน้อยก็น่าจะดีกว่า
ตอบ	ดีกว่าค่ะ
ถาม	มีอะไรที่อยากจะให้คำแนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนการเงินเพื่ออนาคตหรือเพื่อเกษียณไหมคะ อาจจะไม่ใช้ตัวเรานะคะ

ตอบ	ก็มีบ้างค่ะ บางคนเขาก็สะสมเล่นหุ้น เล่นอะไรอย่างนี้ คือเอาไปลงทุนให้กระจาย แต่ถ้าคนเงินเดือนน้อยนี้ก็หมดสิทธิ์ตรงนั้น
ถาม	ก็คือขึ้นอยู่กับฐาน
ตอบ	ใช่ ๆ รายได้ แล้วภาระเขาก็ไม่ค่อยมีไงคะ
ถาม	อ้อค่ะ ขอบคุณนะค่ะ ขอบคุณค่ะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ถาม	ขอข้อมูลนะคะ อาชีพค่ะ
ตอบ	ค้าขายครับ
ถาม	อายุค่ะ
ตอบ	ตอนนี้ 50 ปีครับ
ถาม	ที่ค้าขายด้วยกันเป็นภรรยา
ตอบ	ใช่ครับภรรยา อยู่กับภรรยาสองคนครับ
ถาม	ลูกค่ะ
ตอบ	ลูกไม่มีครับ
ถาม	คุณที่มีการเตรียมหรือจัดสรรทรัพย์สินใดๆ ไว้สำหรับตอนที่เราเลิกทำงานประจำ
ตอบ	ก็คือการออมแหละครับ อย่างค้าขาย จากผลกำไรส่วนหนึ่งก็แบ่งไว้ใช้ อีกส่วนหนึ่งก็เก็บออมไว้ยามแก่ ก็คือแบ่งส่วน เราก็ดูความจำเป็นบางทีใช้สักหกสิบ ออมสักสี่สิบเปอร์เซ็นต์ สี่สิบนี้ก็คือหมายถึงว่า เราไม่ได้ใช้ ออมไว้ ส่วนหกสิบนั้นก็คือใช้เบ็ดเตล็ด ก็คือใช้จิปาถะที่เราต้องใช้ ก็จะมีรวมถึงการท่องเที่ยวด้วยก็ได้
ถาม	แล้วเก็บไว้เป็นอะไรคะ
ตอบ	เป็นเงินฝากส่วนหนึ่ง แล้วก็อาจจะเป็นปัจจัยที่เราต้องใช้ รถที่เราจำเป็น เราก็อาจจะซื้อรถไว้บ้านก็ซื้อแล้ว แต่ไม่ได้อยู่ทุกวันนี้ เพราะมันไกล มันอยู่บางบัวทอง
ถาม	แล้วตอนนี้พักอาศัยอยู่ที่ไหนคะ
ตอบ	เช่าอพาร์ทเมนท์อยู่ครับ เพราะมันสะดวกกว่า เพราะจากบางบัวทองมานี่นะ ก็ดูแล้ว ค่าใช้จ่ายมันใกล้เคียงกัน แต่ระยะเวลานี้ เราเสียเวลามาก การเดินทางมันเสียเวลามาก
ถาม	แล้วได้เตรียมเงินหรือเตรียมการสำหรับการเกษียณไว้ตั้งแต่เมื่อไรคะ ที่เล่าว่า กันไว้หกสิบสี่สิบอย่างนี้คะ
ตอบ	ก็ประมาณสิบปีได้แล้วครับ ก็ตั้งแต่เริ่มมีครอบครัวก็เริ่ม หลังจากมีครอบครัวช่วงระยะหนึ่งก็เริ่มคิดวางแผนละ
ถาม	ไม่มีบุตรนี้เพราะว่าตั้งใจว่าจะไม่มีหรือว่า
ตอบ	จริง ๆ นะตอนนั้นคือเรายังลำบาก คือตอนใหม่ ๆ นี่คือ สองคนทำงานก็ค่อนข้างจะทำงานหนัก แล้วก็ไม่ค่อยมีเวลา แล้วก็ตอนนั้นทุกอย่างมันยังไม่พร้อม ก็เลยคิดว่า มันยังไม่ควรจะมี เพราะมีแล้ว ภาระมันจะเพิ่มสูงขึ้น
ถาม	ก็คือตั้งใจที่จะไม่มีบุตร
ตอบ	ครับ แล้วพอช่วงที่พอจะดีขึ้นก็อายุมากแล้ว เพราะตอนนี้อายุห้าสิบแล้ว พอผมคำนวณแล้ว ถ้าผมห้าสิบ ลูกผมยี่สิบ ผมเจ็ดสิบ ผมจะอยู่ถึงเจ็ดสิบบริเปล่า ผมก็ยังไม่รู้เลย ความไม่แน่นอนของคน อย่างที่เราคำนวณว่าอย่างนั้นเราอย่ามีเลยดีกว่า
ถาม	อย่างที่เรารู้ว่าเราวางแผนไว้ตอนที่เราเลิกทำงานนี้ คือคิดว่า จะทำงานอย่างนี้ไปอีกนานแค่ไหนคะ

ตอบ	<p>คือจริง ๆ ตอนนี้ก็คือ ผมไม่มีกำหนดว่า ผมจะทำอีกนานแค่ไหน ก็ดูจากกำลังตัวเองว่า ไหว ถึงเท่าไร ก็จริง ๆ มันกำหนดกฎเกณฑ์ไม่ได้ว่า อีกสองปีเลิก สามปีเลิก มันกำหนดไม่ได้ ถ้าตราบไตที่แรงยังไหว ก็ทำไปเรื่อย ๆ ครับ ถ้าตราบไตที่เราสู้ไม่ไหวแล้ว เราก็ต้องไปหาอาชีพ อาจจะค้าขายอยู่ที่บ้าน ขายเบ็ดเตล็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ต้องเดินทาง ก็ทำงให้มันเบา ลง งานให้มันเบา ลง คือ อาจจะไม่ต้องลงแรง ไม่ต้องอะไรมากมาย แบบอย่างนี้ ขายเล็กๆ น้อยๆ ขายน้ำอัดลม ขายอะไรอยู่ที่บ้าน โขวห่วย ก็พอมีกำไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ผมอยู่กันสองคนใจครับ ค่าใช้จ่ายมันก็เซฟกันได้</p>
-----	---

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ถาม	ขอให้ช่วยแนะนำตัว อาชีพ อายุ และสถานภาพครอบครัวค่ะ
ตอบ	อาชีพเป็นเจ้าของหน้าที่รักษาความปลอดภัยขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ อายุ 47 ปี
ถาม	สถานภาพครอบครัว
ตอบ	แต่งงาน มีลูกด้วยกันสองคนค่ะ ผู้หญิงหนึ่ง ผู้ชายหนึ่งค่ะ
ถาม	โตหมดแล้ว ไม่ต้องส่งเรียนแล้ว
ตอบ	ส่งค่ะ ยังเรียนค่ะ มาทำงานเมื่อกี้ก็เพิ่งไป กลับไป บอกว่า จะไปเรียนหนังสือ ลูกสาวก็จะออกจากงาน เพราะว่าทำงานใน.. เขาเรียกว่าอะไร คือพักการเรียน มาทำงาน มาลองดูว่า เราไหวไหม
ถาม	แล้วตอนนี้จะกลับไปเรียนใหม่
ตอบ	ใช่ค่ะ เพราะว่าตอนนี้มีจุดหมายทางที่เรียนให้กลับไปแล้ว
ถาม	อ่อค่ะ ทุกวันนี้พักอาศัยอยู่ที่..
ตอบ	มันเป็นบ้านเช่าค่ะ ที่สุขุมวิท 16 ค่ะ
ถาม	แล้วมีบ้านของตัวเองไหม
ตอบ	ก็มีที่ต่างจังหวัด
ถาม	ทำงานนี้มานานแค่ไหนแล้วคะ
ตอบ	ทำมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 ค่ะ
ถาม	แล้วก่อนหน้านี้ทำอะไรคะ
ตอบ	เป็นแม่บ้านค่ะ
ถาม	อย่างไรจึงมาทำนี้ เรามีสวัสดิการอะไรให้ไหมคะ
ตอบ	คือเป็นงานการกุศลนะค่ะ คือเงินส่วนหนึ่งเขาจะหักไปเป็น... อย่างค่าแรงเราวันหนึ่งเขาจะหักไปประมาณยี่สิบเปอร์เซ็นต์ เพื่อที่จะไปช่วยทหารที่ได้รับบาดเจ็บ ครอบครัวทหารผ่านศึก
ถาม	แล้วมีส่วนไหนที่องค์การให้กับเราเป็นสวัสดิการ
ตอบ	จะมีสวัสดิการที่มีรักษาพยาบาลฟรีค่ะ
ถาม	แล้วตั้งใจจะทำงานนี้ไปถึงเมื่อไรค่ะ
ตอบ	มันบอกไม่ได้ค่ะ มันไม่แน่ค่ะ ก็ทำไปเรื่อยๆ จนกว่าลูกจะเรียนจบ หรือว่าจะมีงานอื่นเข้ามา หรือว่ามีภาระทางด้านอื่นเข้ามา อย่างพอกี้แก่ ก็กลับไปดูแลท่านอะไรอย่างนี้
ถาม	ก็คือจะทำไปเรื่อย ๆ จนกว่าเราจะมีความจำเป็นอะไร
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	ที่สัมภาษณ์วันนี้ก็คืออยากทราบว่า เตรียมวางแผน เตรียมทรัพย์สินอะไรสำหรับตอนที่เราแบบ... ตอนนี้เรายังแข็งแรงดี แต่ว่า วันหนึ่งเราก็คงจะต้องหยุดงานประจำ ที่มีรายได้ประจำ อยากทราบว่า มีการเตรียมทรัพย์สินใด ๆ ไว้สำหรับตอนที่เราเลิกทำงานแล้ว เราจะมีทรัพย์สินอะไรอยู่บ้าง

ตอบ	ก็เคยคุยกันกับแฟนว่า ระยะที่เราทำงานนี้ เราก็เก็บเป็น.... สิบห้าวันเงินมันจะออกครั้งนึง เราก็ต้องมีฝากทางธนาคารไว้ เป็นวิค วิคละสองพัน
ถาม	แล้วที่ว่าเก็บนั้น เก็บยังไงเหอคะ
ตอบ	ก็คือว่า เราจะมีบัญชีอีกบัญชีหนึ่ง อย่างที่ไม่มีบัตรเอทีเอ็ม เป็นบัญชีคู่กัน ถ้าเบิกก็เบิกด้วยกัน อย่างบัญชีตัวเองก็จะโอนเข้าไปพันนึง ของแฟนอีกพันนึง ใช้โอนอัตโนมัติ ใช้บัตรเอทีเอ็ม
ถาม	แล้วเริ่มเก็บอย่างนี้มานานแค่ไหนแล้วคะ
ตอบ	ก็ตั้งแต่ลูกเริ่มออกจากโรงเรียนมัธยมมา ลูกเริ่มข้ามหาลัย ถ้าไม่เงินเพื่อเงินซื้อต ว่าสักวันนึงลูกต้องใช้เงินเยอะ
ถาม	ก็คือ เราไม่รู้ว่า ลูกจะใช้อะไรเมื่อไร เราก็ต้องกัน ต้องเผื่อไว้ให้เขา ก่อนหน้าก็เลยทำไม่ได้
ตอบ	ค่ะใช่ค่ะ
ถาม	นอกจากเงินฝากอย่างนี้นะคะ มีทรัพย์สินที่เราได้เก็บไว้ หรือว่าสะสมไว้เพื่อที่เราแก่แล้วเราจะใช้ได้อะไรอย่างนี้มีอีกไหมคะ
ตอบ	ก็มีนิดหน่อยค่ะ ก็มีทองมีอะไรไว้ เผื่อไว้ถ้าจำเป็น
ถาม	เมื่อจำเป็นเพื่อว่ามีเหตุฉุกเฉินไว้มาใช้ได้
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	บ้านในต่างจังหวัดเป็นบ้านของตัวเองไหมคะ
ตอบ	คือเป็นบ้านพ่อกับแม่ แต่ว่าเราเป็นคนสร้าง เคยอยู่กับท่าน
ถาม	คุณพ่อคุณแม่ยังมีชีวิตอยู่ใช่ไหมคะ
ตอบ	คือคุณแม่เสียแล้วนะคะ เมื่อเดือนตุลาที่ผ่านมา เหลือคุณพ่อ
ถาม	คุณพ่ออยู่คนเดียวเหอคะ
ตอบ	ตอนนี้ให้ลูกชายที่เคยทำตรงนี้ ให้ลาออกไป ให้กลับไปอยู่กับตา
ถาม	ไม่มีพี่น้องหรือคะ
ตอบ	คือพี่ชายและน้องสาวเค้าออกเรือนกันไปหมดแล้วคะ แต่งงานแล้วเขาออกไปอยู่บ้าน
ถาม	เราก็เลยรับผิดชอบดูแลพ่อ
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	ทีนี้ เท่าที่ฟังนี้ เราก็ยังไม่รู้ว่า จะหยุดทำงานเมื่อไร แต่ถามว่า เราต้องมีเงินเท่าไร ถึงจะพอสำหรับการใช้จ่าย
ตอบ	คือว่า ต้องมีเงินเท่าไร มันระบุไม่ได้ค่ะ ทั้งชีวิตนี้ไม่รู้ว่า จะใช้เงินมากเงินน้อย
ถาม	ค่าใช้จ่ายอะไรที่เรากังวลที่สุด เมื่อเราเลิกทำงานแล้ว
ตอบ	ค่าใช้จ่ายเมื่อเลิกทำงานหรือคะ เมื่อเลิกทำงานก็คงไม่มีอะไรที่น่ากังวลคะ เพราะว่าลูกก็คงจะต้องจบแล้ว
ถาม	ลูกเขาก็จะเลี้ยงตัวเอง ดูแลตัวเองได้ ก็คิดว่า คงไม่ต้องกังวลมาก เพราะบ้านเราก็มีแล้ว
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	ที่บ้านทำอย่างอื่นได้ไหมคะ นอกจากอยู่อาศัย
ตอบ	อย่างตามรั้วบ้าน ข้างบ้าน เราก็สามารถที่จะปลูกผักกินเองได้ เราก็ปลูกผักสวนครัวเรื่อยๆ

ถาม	อย่างที่เราทำงานนี้ ถ้าเราเลิกทำงานแล้ว เขามีอะไรให้ไหมคะ บางองค์กรจะมีบำเหน็จ
ตอบ	บำเหน็จหรือคะ ไม่ค่ะ ทางของเรามีแต่เงินที่เขาหักสะสมไว้ เหมือนที่เขาหักให้ทหารเกณฑ์ อย่างนี้ค่ะ แต่ของเรา เขาจะหักให้ถึงสองหมื่น พอสองหมื่นแล้วเขาก็จะหยุดหัก แล้วเวลาเราลาออก เขาก็จะคืนเงินตัวสองหมื่นนี้ให้เรา
ถาม	เขามีสมทบมาให้เราไหมคะ
ตอบ	ก็จะมีแบบว่า ถ้าสิบปีขึ้นไปเขาก็จะมีสมทบให้ แต่จะมากจะน้อย ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสำนักงานอีกที แต่ถ้าสิบปีนี่เขาจะให้ทันทีเลย สองหมื่น เป็นสี่หมื่นกับของเรา
ถาม	อ่อคะ มีทรัพย์สินอย่างอื่นไหมคะ ที่เราเตรียมไว้เพื่อวัยเกษียณ นอกจากบ้านที่เรามีแล้ว ปลุกไว้ให้พอ แล้วก็เงินที่ค่อย ๆ ทยอยเก็บ มีอย่างอื่นอีกไหมคะ มีทองคำบางส่วน
ตอบ	เราก็ใส่ อย่างเรากลับบ้านเราใส่ ที่เรามาทำงานนี้เราก็ฝากไว้ที่ธนาคาร
ถาม	เงินที่เราฝากกับแพนนี่เป็นเงินออมทรัพย์หรือเงินประจำคะ
ตอบ	เราเป็นแบบออมทรัพย์คะ เพราะว่า เผื่อกรณีแบบฉุกเฉินที่จะต้องใช้ ถ้าเป็นประจำนี้ มันจะเบิกไม่ได้
ถาม	เดี๋ยวเวลาเดือนร้อนขึ้นมากก็จะลำบาก ก็ต้องเผื่อไว้ก่อน เก็บมานี้เป็นจำนวนก้อนใหญ่ พอที่จะไปฝากอย่างอื่นหรือยังคะ
ตอบ	ก็ไม่ถึงกับว่าจะก้อนใหญ่คะ มันก็ไม่มากพอ แต่ว่า พอมากไปหน่อยนึง ก็มีเรื่องเข้ามาก็ต้องใช้
ถาม	คือต้องไปดึงเงินก้อนนี้ออกมาใช้ แล้วทำประกันไหมคะ ประกันชีวิต ประกันสุขภาพมีไหมคะ
ตอบ	มีประกันชีวิตของสำนักงานเขาทำให้
ถาม	เขาจ่ายค่าเบี้ยให้อย่างนี้หรือคะ
ตอบ	เขาจ่ายทุกอย่างให้ เราแค่ประสบกับตัวเองนี่เราก็จะได้ เป็นประกันอุบัติเหตุ
ถาม	ถ้าประสบอุบัติเหตุ จะได้ตั้งพร้อมชดเชยรายวันอย่างนี้ใช่ไหมคะ
ตอบ	ใช่คะ
ถาม	แต่ไม่ได้เงินก้อนเมื่อครบกำหนดกรรมธรรม์
ตอบ	ไม่ค่ะ
ถาม	มาคำถามสุดท้ายคะ อยากทราบว่า คิดว่า คนกลุ่มไหนควรคิดถึงการออมหรือเก็บทรัพย์สินไว้เพื่อวันเกษียณ
ตอบ	ก็อย่างงานแม่บ้าน งานรปภ.อย่างนี้ เขาไม่มีเงินเกษียณ ไม่มีเงินบำเหน็จบำนาญ พวกนี้ต้องเริ่มคิดเริ่มเก็บแล้วคะ อาจารย์
ถาม	พวกรายได้ไม่แน่นอน
ตอบ	ใช่คะ เพราะอย่างอาจารย์หรือข้าราชการนี่ เขาก็มีเงินบำเหน็จบำนาญกันอยู่แล้ว ก็มีคนกลุ่มเงินไม่แน่นอนนี้แหละคะ ที่ควรที่จะเก็บแล้ว
ถาม	แม่บ้านนี้ ส่วนใหญ่บริษัทไม่มีบำเหน็จ ไม่มีเงินเก็บให้
ตอบ	ไม่มีค่ะ
ถาม	ถ้าเทียบระหว่างคนโสดกับคนแต่งงานแล้ว
ตอบ	คือถ้าเป็นไปได้นี่ น่าจะเริ่มเก็บตั้งแต่เป็นโสดคะ เพราะว่าไม่มีภาระอะไรเลย

ถาม	ควรเริ่มต้นเก็บตั้งแต่อายุสักเท่าไรคะ
ตอบ	ก็คือเราพ้นนิติภาวะแล้วค่ะ เราหาเงินใช้ได้เองอย่างนี้ค่ะ น่าจะควรเริ่มเก็บแล้ว เพราะว่า ทุกวันนี้ สมัยนี้ ค่าครองชีพมันแพงมาก แล้วก็ทุกสิ่งทุกอย่างมันก็ไม่แน่นอน บ้านเมืองเราก็เริ่มวุ่นวายขึ้นมา ไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยนี้วุ่นวายมาก ถึงจะมีรายได้ก็น้อยก็เก็บซะ สิบห้าวันห้าร้อย
ถาม	มีน้อยก็เก็บน้อย ดีกว่าไม่เก็บเลย
ตอบ	ใช่ค่ะ มันจะได้เพิ่มพูน วิชาห้าร้อย วิชาอีกห้าร้อย ก็เป็นพัน กว่าจะเป็นปีก็ได้เป็นหมื่น ก็เริ่มเก็บตั้งแต่รู้ว่าตัวเองว่ามีรายได้นะ ทำงานแล้วนะ มีเงินต้องเก็บ เพราะว่า ถ้าเกิดว่าไปมีครอบครัว มีสามี มีภรรยาแล้ว ภาระก็ต้องใช้เยอะ เข้าไปครอบครัวก็ต้องซื้อ พอแต่งงานปุ๊บทุกคนก็ต้องซื้อแล้วค่ะ ซ้อนด้วยงาน ทุกสิ่งทุกอย่างต้องซื้อ ยังมีลูกค่าใช้จ่ายก็ยิ่งเพิ่ม
ถาม	ซึ่งเราเตรียมการวางแผนอะไรไม่ค่อยได้มากนัก เกี่ยวกับลูกเพราะเขาต้องใช้
ตอบ	ใช่ค่ะ ก็ตั้งแต่รู้ว่าท้อง เราก็ต้องกิน ต้องบำรุงเขา พอเวลาคลอด เราก็ต้องไปเสียค่าคลอด ค่าทำคลอด ค่าโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายผ้าอ้อม แอมป์เพิร์ส แแบ่ง สบู่ ครีมนวดน้ำลูก ทุกอย่างมันต้องซื้อทั้งนั้น คนโสดเริ่มมีรายได้ เริ่มรู้จักทำงาน น่าจะเริ่มเก็บ
ถาม	ขอบคุณนะคะ ขอขอบคุณมากค่ะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

ถาม	ขอให้ทราบข้อมูลส่วนตัวค่ะ อาชีพ อายุ สถานภาพสมรส ครอบครัว
ตอบ	อาชีพเป็นพนักงานบริษัท อายุ 31 ยังไม่มีครอบครัว
ถาม	ตอนนี้พักอาศัยอยู่ที่
ตอบ	อพาร์ทเมนต์
ถาม	มีบ้านของตัวเอง
ตอบ	ไม่มี มีแต่บ้านต่างจังหวัด
ถาม	เป็นบ้านของเรา เราซื้อไว้
ตอบ	ไม่ได้ซื้อ คือสร้างเอง เก็บเงินสร้างเอง
ถาม	ทำงานนี้มานานแค่ไหนแล้วคะ
ตอบ	สองปีกับอีกสี่เดือน
ถาม	คาดว่าจะทำงานนี้ไปอีกนานไหมคะ
ตอบ	คือตอนนี้มีหนี้บัตรเครดิตเยอะ เราต้องทำให้หนี้หมดก่อน เพราะว่าที่บ้านไม่มีงานทำ มันเป็นตัวบดเล็กน้อย ค่ะ หางานยาก
ถาม	ก็คือต้องทำอย่างนี้ไปก่อน เลิกเมื่อไรยังบอกไม่ได้ หรือจะอยู่กับบริษัทนี้ไปอีกนานแค่ไหนก็ยังไม่บอกไม่ได้
ตอบ	ค่ะ ถ้ายังมีบริษัทที่ดีกว่า เงินเดือนเยอะกว่า ก็อาจจะขยับขยาย
ถาม	คิดว่า ต้องทำงานมีรายได้ประจำไปถึงสักอายุเท่าไร
ตอบ	ตอนนี้ถ้าปลดเรื่องหนี้ซะ สิ้นบับได้
ถาม	นอกจากบ้านที่มีแล้ว มีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ตอนนี้มีบ้านอย่างเดียว
ถาม	เงินฝากล่ะ
ตอบ	ก็มีเปิดเป็นฝากประจำไว้
ถาม	แบบสามเดือนหกเดือนหรือคะ
ตอบ	เป็นแบบฝากประจำไม่ได้ถอน ไม่แน่ใจเรียกว่าอะไร แต่ว่าถ้าถอนจะเสียเงินห้าสิบบาทในการถอนครั้งนึง ไม่มีเอทีเอ็ม
ถาม	เป็นประจำทุก ๆ เดือนหรือว่า
ตอบ	ใช่ ก็คือเงินเดือนเข้าก็ตัดเลย เดือนละพัน พันห้าอย่างนี้ แล้วแต่ๆ
ถาม	แล้วแต่เราเลยหรือ
ตอบ	เพราะว่าเราต้องดูรายได้เราด้วย
ถาม	แสดงว่า แต่ละเดือนไม่สม่ำเสมอ
ตอบ	ใช่ ไม่สม่ำเสมอ ก็คือที่เปิดนี้เพราะว่า เบงค์บอกว่า คุณจะฝากเท่าไรก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าร้อย เขาไม่ได้พิกซ์ว่า คุณต้องจ่ายเดือนละสองพัน สองพัน อันนั้นไม่ทำดีกว่า เพราะว่า เราไม่แน่ใจว่าเงินเดือนเราเนี่ย เราสามารถส่งสองพันได้มั๊ย แล้วถ้าแม่มีรายจ่าย ที่บ้าน แล้วเราจะเอา

	ไหนให้แม่
ถาม	จี้ก็คือยัดหยุนกว่า พุดง่าย ๆ คือขึ้นตำแค่ห้าร้อย
ตอบ	ใช่ คุณมีมาก ก็มามาก
ถาม	มีหลายอย่างแล้วนะเนี่ย มีบ้าน มีเงินฝาก มีซื้อกองทุนรวมบ้างไหม
ตอบ	กองทุนรวมก็ที่บริษัทหักเงินเรา หนูไม่แน่ใจว่า ใช่ไหม
ถาม	อันนั้นคือ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไหม
ตอบ	อ้อ ใช่ บริษัทเนี่ยหักเดือนละสี่ร้อยห้าสิบบ ประกันสังคมต่างหาก
ถาม	แล้วบริษัทจะสมทบให้เราตอนเราออกใช่ไหม
ตอบ	ใช่ สามปีหนูได้หมื่นกว่าบาทแล้ว
ถาม	ก็มีสองสามตัวแล้วเนาะ คิดว่าตอนที่เรากำลังทำงานนี้เราน่าจะมีทรัพย์สินหรือว่าสิ่งของอะไรสักเท่าไรนะถึงจะพอใช้ โดยประมาณนะ
ตอบ	ถ้าจะกลับบ้านใช่ไหม ก็เป็นแสนนะ เพราะเราไม่รู้ว่ ถ้าเรากลับบ้านไปนะ เราจะทำอะไรดี ต้องมีเงินสำรองไว้ก่อน แม่ก็อยู่คนเดียวด้วย
ถาม	นอกจากแม่ พ่อยังอยู่ไหม
ตอบ	พ่อเสียแล้ว
ถาม	ไม่มีพี่น้อง
ตอบ	ไม่มี
ถาม	อ้อเป็นลูกคนเดียว คุณแม่ยังสุขภาพแข็งแรงดีนะ
ตอบ	แข็งแรงดีค่ะ ชายขนมเอง
ถาม	อ้อ แม่ก็มีรายได้ คือขายขนมอยู่ อาจจจะรองเขาอายุมากก่อนเนาะ ถึงจะกลับ
ตอบ	ต้องสี่สิบก่อนค่ะ ก็ไปทำงานทำที่บ้าน
ถาม	ทีนี้คำถามสุดท้ายแล้ว คิดว่าใครเป็นคนที่ควรคิดถึงเรื่องการเก็บเงินเพื่อวัยเกษียณมากที่สุด
ตอบ	หนูคิดว่า คนแต่งงานนะ เพราะว่าเขามีลูกมีเต้าอะไรเยอะแยะ เขาต้องคิดล่วงหน้า มีค่าใช้จ่าย มีนู่นนี่นั่นเยอะแยะ อย่างแถวบ้านเนี่ย ไม่ค่อยมีเงินนะ ไม่ค่อยพอใช้ เพราะต้องเอาไปให้ลูกหลาน คนโสดยังไงก็ได้เนาะ
ถาม	แล้วยังมีคนกลุ่มอื่นอีกไหม ที่เรานึกถึง
ตอบ	คนที่เกษียณไปแล้ว พวกที่ไม่ใช่ข้าราชการนะ เพราะว่า เงินที่มีน้อย ถ้าเกิดว่า กินหมด ก็จบนะ อย่างลุงนะ แกก็ต้องไปซื้อที่ซื้ออะไรไว้
ถาม	อ้อ พวกนี้ไม่ได้บำนาญใช่ไหม ได้แต่บำเหน็จ ได้เป็นเงินก้อน
ตอบ	ใช่ ถ้าหมดก็คือหมดเลย เพราะฉะนั้น แกแก่แล้ว ถ้าแกไม่มีลูกหลาน แกก็จะอยู่ไม่ได้
ถาม	คนเรานะ ควรเริ่มเก็บเงินเพื่อตอนที่เลิกทำงานนี้ ตอนอายุซักเท่าไร หรือว่า เมื่อไรที่ควรจะต้องคิดเรื่องนี้
ตอบ	ทั่ว ๆ ไป สี่สิบนี่ก็ควรจะต้องคิดได้แล้ว เป็นกลางคนแล้วนะ สามสิบนี่ยังมีสิ่งของต้องซื้อบ้าง สี่สิบคิดว่าจำเป็นต้องคิดแล้ว คนสี่สิบนี่น่าจะมีครอบครัวแล้วนะ ต้องแบ่งแล้ว ต้องแบ่งเก็บบ้าง
ถาม	ขอบคุณมากค่ะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

ถาม	ขอให้แนะนำตัวเอง เกี่ยวกับอาชีพ อายุ และครอบครัวค่ะ
ตอบ	ค่ะ อาชีพคืออาชีพรับจ้างค่ะ อายุ 34 ปี ครอบครัวคือมีลูกสองคน พักอาศัยนี้คือ อยู่ที่บ้านตัวเอง เป็นทาวเฮ้าส์ แล้วก็ยังมีบ้านที่ต่างจังหวัดอีกหลังหนึ่ง
ถาม	ทำงานนี้มากี่ปีแล้วคะ
ตอบ	ตั้งแต่อายุ 15 ปี จนบัดนี้
ถาม	เกือบยี่สิบปีแล้ว
ตอบ	ใช่ค่ะ คือเรียนจบม. 3 ก็คือทำงานเลย ขึ้นมาทำงานที่กรุงเทพฯ เพราะตอนนั้นอยู่ต่างจังหวัด อยู่ที่สุพรรณบุรีค่ะ
ถาม	เกือบยี่สิบปีแล้วนะ
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	คิดว่า จะทำอย่างนี้อีกนานแค่ไหนคะ
ตอบ	ที่วางไว้กะซักสี่สิบเนี่ยค่ะ พอหลังจากสี่สิบนี้ค่ะ อาจจะทำอะไรที่เป็นธุรกิจตัวเอง คือหวังไว้ว่า ... เพราะอาชีพประจำเป็นอาชีพที่เงินเดือนมันคงที่ แล้วอย่างเรามีครอบครัวอย่างนี้ เราอยากได้รายได้ที่มันเพิ่มขึ้น
ถาม	นี่เขาไม่ค่อยได้เพิ่มขึ้นให้
ตอบ	เขาเพิ่มเหมือนกันค่ะ คือปีละหนึ่งพัน
ถาม	อ้อ ทุกปี ปีละพัน
ตอบ	ค่ะ บางปี เศรษฐกิจไม่ดีก็ห้าร้อย
ถาม	มีลดด้วย แต่ไม่มีเพิ่ม
ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	ตอนนี้มีการเก็บตังหรือว่าทรัพย์สินใด ๆ ไว้สำหรับตอนที่เราเลิกทำงานประจำไหม
ตอบ	มีค่ะ ตอนนี้จะฝากประจำไว้ให้ลูกสองคน แล้วก็คืออยากจะมีบ้าน เพราะตอนนี้เรามีบ้านของเราแล้ว เราก็อยากจะเล็งหาบ้านหลังที่สอง เพราะว่ามีลูกสองคน
ถาม	ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ด้วย
ตอบ	ใช่ค่ะ ที่อยู่ในกรุงเทพฯ ก็คือกับแฟนจะช่วยกัน คืออยากจะมี เค้บเรียกว่าอะไรละ คือมีบ้านเพิ่ม มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหน่อย เพื่อที่อนาคตนะเนาะ ลูกสองคน
ถาม	เหมือนคนละหลัง
ตอบ	ใช่ เพราะตอนนี้ ถ้ามองว่า ทาวเฮ้าส์ชั้นเดียวมันแคบไปไงพี่
ถาม	ชั้นเดียวเหรอกะ
ตอบ	ใช่ ณ ปัจจุบันที่อยู่เนี่ย ชั้นเดียว แล้วก็คือตอนนั้น เราเข้าใจว่า แฟนนะ มันเป็นทาวเฮ้าส์ของแฟน ตอนที่ยังไม่ได้แต่งงาน แฟนเขาจะมีของเขา พอแต่งงานปุ๊บมีครอบครัว ซึ่งอยู่ทาวเฮ้าส์ชั้นเดียวเนี่ยมันค่อนข้างที่จะแคบแล้ว เด็กก็เริ่มโตขึ้น ก็เลยอยากจะหาอีกหลังหนึ่ง ซึ่งถ้าหาอีกหลังหนึ่งได้ หลังนี้ก็ไม่อยากจะขาย ก็จะเก็บไว้ให้ลูก เป็นทรัพย์สินเพื่ออนาคต อย่างนี้

ถาม	ก็เป็นฝากประจำ ตอนนี่ก็มีบ้าน ต่างจังหวัดหลังนี้ กรุงเทพมหานคร มีอย่างอื่นอีกไหมคะ ที่เตรียมไว้สำหรับตอนที่เรากลับ
ตอบ	อย่างอื่นอีกหรือคะ คิดว่าอยากจะเก็บเงินไปเรื่อย ๆ ค่ะ แล้วก็ทำประกันชีวิต
ถาม	เคยทำไหมคะ
ตอบ	ทำอยู่ค่ะ
ถาม	เป็นประกันออมทรัพย์หรือเป็นประกันชีวิต
ตอบ	เป็นประกันชีวิต
ถาม	หมายความว่าเสียชีวิตถึงจะได้
ตอบ	ใช่
ถาม	เกิดอุบัติเหตุได้ แต่ไม่ใช่สะสมๆ แล้ววันหนึ่งเขาก็คืนเรา
ตอบ	ยังพี่ ตัวนั้นยัง เพราะคิดว่า ณ ตอนนี่เราภาระเรายังเยอะอยู่ คือตัวนี้ อย่างออมทรัพย์ มันเป็นการออมที่ระยะยาว ซึ่งเราไม่คิดว่า อนาคตเราสามารถจะส่งเขาได้จนถึงระยะยาวนั้นไหม ที่คิดไว้จะคะ เกิดอนาคตเรา ค่าใช้จ่ายลูกเราเยอะอย่างนี้ เราจะไม่มีเงินส่งตรงนั้นแล้ว และเขาก็อาจจะตัดเราเลย เราเสียตั้งแต่เราส่งนับหนึ่งมาเนี่ย คือเราจะเสียหมด ก็เลยคิดเป็นการฝากประจำไว้ดีกว่า เพื่อที่ว่า เมื่อเราไม่มีเงิน เราสามารถถอนมาใช้ได้ อย่างประกันนี้เราก็ประกันอุบัติเหตุไว้ คือเราเสียชีวิตนี้ อย่างสมมติว่าเราเสียชีวิตไป เงินที่เราทำประกันมันก็จะทำให้ลูกไ้คะ
ถาม	หรือว่าถ้าเราประสบอุบัติเหตุ เราก็ยังได้ชดเชย
ตอบ	ได้คะได้
ถาม	ที่ทำงานอย่างนี้ นอกจากเงินเดือนเขามีสวัสดิการอะไรให้อีกไหม
ตอบ	สวัสดิการไม่มีค่ะพี่ ก็มีประกันสังคมอย่างเดียว
ถาม	ถ้าเราเลิกทำงานไป ซึ่งทำมานานแล้วเนี่ย มีแบบบำเหน็จหรือเงินก้อนให้ไหมคะ
ตอบ	ไม่มีคะ
ถาม	เริ่มคิดถึงการเก็บสะสมทรัพย์สินไว้เพื่อตอนที่เรเลิกทำงานตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	เมื่อสองปีที่แล้วเองนะคะ ที่หนูเริ่มคิดที่จะเก็บ ก็คือปี 55 หลังจากที่หนูมีลูกนี้ หนูเริ่มเก็บแล้ว
ถาม	คือเริ่มคิดเรื่องเก็บตั้งหลังมีลูก
ตอบ	ใช่
ถาม	แล้วช่วงโสดละ
ตอบ	ไม่เลยคะพี่ ช่วงโสดนี้เราคิดว่า ชีวิตเรายังไงก็ได้ คือไปเที่ยว เราไม่มีอะไรที่ต้องห่วง เราจะต้องเก็บเงินเพื่อใคร เราจะยังไปอย่างนี้ แต่กระทั่งเรามีลูกปุ๊บ แม้กระทั่งลูกคนแรก เราก็จะคิดแล้วว่า เฮ้ย อนาคตเค้าจะต้องมีเงิน หมายถึงว่า คิดนะว่า เราจะต้องส่งให้เขาเรียน เรียนสูงนี้ เราจะต้องเก็บเงินให้เขา คิดในใจคะว่า คนละหนึ่งล้าน เพื่อที่ว่า เขาจบปริญญาตรี นับแต่อนุบาลจนถึงปริญญาตรีเนี่ย วางเงินไว้หนึ่งล้านบาทต่อหนึ่งคน ก็เลยถือโอกาสเก็บออมทรัพย์ไว้ก่อนเบื้องต้น
ถาม	ก็มีการตั้งเป้านะ เพื่อลูกคนละหนึ่งล้านบาท แล้วเก็บออมทรัพย์ไว้ก่อน

ตอบ	ใช่ค่ะ
ถาม	แล้วถ้าเราเลิกทำงานประจำ คิดว่าเราจะต้องมีทรัพย์สินเท่าไรถึงจะพอ
ตอบ	ก็อย่างที่บอกพี่ว่า ลูกคนละหนึ่งล้านแล้ว เราก็ต้องมีทรัพย์สินไว้เลยสองล้าน เพราะลูกสองคน แต่เหลือจากนั้น อนาคตเดียวกันอีกทีนึง เพราะว่า ณ ตอนนี้อย่างไรก็ได้ ต้องมีเงินสองล้านก่อน
ถาม	ให้เขาส่งเรียน
ตอบ	ใช่พี่
ถาม	มีอย่างอื่นที่อยากจะเก็บอีกไหมคะ นอกจากที่เล่ามาแล้ว เช่นพวกกองทุน หรือทองคำอย่างนี้
ตอบ	ถามว่าทองหรือ ไม่ค่อยคิดค่ะ แต่ถ้าถามว่า กองทุนเนี่ยหนูคิด เพราะว่าก็เหมือนสะสมนะพี่ เพราะอนาคตนะ ยิ่งสะสมไปเรื่อยๆ ก็ยิ่งเยอะไง มันก็เหมือนกับที่เราเอาเงินไปฝากไว้ แล้วเรานั้นเราก็ถอนออกมา
ถาม	คิดว่า คนกลุ่มใด หรือคนประเภทไหนที่ควรเตรียมเงินไว้ สำหรับวันเกษียณหรือว่าวันที่เลิกทำงานประจำ
ตอบ	กลุ่มไหนหรือ หนูคิดว่า สักสามสิบขึ้นเนี่ย น่าจะนะ น่าจะคิดแล้วนะ เพราะว่า เป็นอายุที่เขาเรียกว่า มีความรับผิดชอบมากขึ้นแล้ว ไม่เหมือนกับวัยที่แบบจบปริญญามาแล้ว ก็ทำงาน อันนั้นเขาก็ยังสนุกอยู่ ยังอยากได้นั่นได้นี้ แต่พออายุสามสิบนี้ เริ่มมีความคิดว่า ชีวิตที่เราผ่านมาเนี่ย เราว่ามันจะต้องมีอะไรที่ดีกับเราในอนาคต
ถาม	เริ่มวางฐานความมั่นคง
ตอบ	ใช่ค่ะ ก็เหมือนอย่างเช่นการเก็บเงินนี้ละคะ อาจจะต้องเก็บเงิน มีบ้าน มีทรัพย์สินอะไรพวกนี้ ที่ทำให้อนาคตของเรา เหมือนกับว่า เราไม่ต้องดิ้นรนหามาแล้ว เพราะเรามีแล้วอย่างนี้ค่ะ เริ่มจะต้องเก็บ อาจจะมีผ่อนบ้าน ซื้อบ้าน มีบ้านซักรหลังนึง คือรถนี่มันไม่สำคัญแล้ว แต่บ้านเนี่ยสำคัญกว่า แล้วก็เงิน
ถาม	คือก็สะสมมาเรื่อยๆ นะคะ
ตอบ	ใช่ๆ อย่างหนูเนี่ย สะสมมาตั้งแต่อายุสี่สิบห้าขึ้นพี่ ตัวหนูเองนะ อายุสี่สิบห้า หนูมองว่า เพราะหนูคนต่างจังหวัดไง เราชู่ว่ามันลำบาก แล้วเรามาทำงานในกรุงเทพฯ นี้ เราก็เริ่มแล้ว ก็เริ่มผ่อนบ้าน
ถาม	นอกจากอายุแล้วยังมีอย่างอื่นไหม กลุ่มไหนที่ต้องคิดถึงการเก็บสะสม
ตอบ	อย่างพวกที่ทำงาน contract ไม่ประจำอย่างนั้นนะ ต้องคิดนะ เพราะว่า อนาคตเราไม่รู้ว่า เราจะได้เป็นพนักงานประจำเมื่อไร
ถาม	พวกที่เป็นปีต่อปี
ตอบ	บางที่ไม่ใช่ปีต่อปีนะพี่ เดือนต่อเดือน บางคนได้เป็นรายวันนะ บางคนไม่ได้เป็นรายเดือนนะ สมมติว่า ได้วันจันทร์ถึงศุกร์ คือเสาร์อาทิตย์ไม่ได้แล้ว ก็คือตัดเงิน พวกเราวันได้วันละสามร้อยห้าสิบ รายได้ขั้นต่ำ ซึ่งเสาร์อาทิตย์นี้เขาก็จะไม่ได้เงิน ก็จะตัด ซึ่งเสาร์อาทิตย์เนี่ย เขาทำงานแค่วันสี่วัน หรือวันสองวัน ไม่ได้เงินสามสิบวัน และไม่ได้เงินสามสิบวันเต็มด้วย อันนี้ก็น่าคิด

	ที่ว่า อาจจะเก็บทีละนิดทีละนิด เดือนละห้าร้อยเดือนละพัน ก็ยังมีสะสมไปงพี อันนี้หนูว่าน่าคิดมากกว่า
ถาม	จริง เป็นกลุ่มคนที่ควรนึกถึง
ตอบ	เพราะว่าอย่างพนักงานออฟฟิส เขาก็มีเงินเดือน พนักงานประจำ ลูกจ้างเขาก็เป็นเงินเดือน แต่พนักงาน contract หรือรายวันเนี่ย เขาไม่ได้เป็นเงินเดือนพี ซึ่งอย่างที่หนูบอกแหละ อนาคตยังหาไม่เจอเลย หนูว่าอนาคตต้องมีเงินเท่าไร เพราะแค่รายวันเนี่ยขอให้เราทำเลี้ยงชีพให้พอแต่ละเดือนเท่านั้นเอง
ถาม	ยังลำบากเลยนะ
ตอบ	ใช่พี
ถาม	พนักงานรายเดือนนี่ถึงหยุดก็ยังได้เงินเดือนนะ
ตอบ	ใช่พี
ถาม	คะ มีกลุ่มอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ก็คงไม่มีแล้วคะ
ถาม	งั้นก็ขอบคุณมากคะ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

ถาม	ขอทราบข้อมูลส่วนตัวค่ะ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรสค่ะ
ตอบ	อายุ 48 อาชีพลูกจ้างครับ สมรสแล้ว ลูกสองคนครับ
ถาม	ทำงานที่นี้มานานหรือยังคะ
ตอบ	ก็ทำมาตั้งแต่ปี 33 ครับ ปีนี้ก็ 24 ปีแล้วครับ
ถาม	ทุกวันนี้ บ้านที่พักเป็นของตัวเองหรือว่าบ้านเช่าคะ
ตอบ	บ้านตัวเองครับ ซื้อมาได้สิบกว่าปีแล้วครับ
ถาม	พื้คิดว่าจะทำงานนี้ไปอีกนานแค่ไหนคะ
ตอบ	คิดว่าคงทำจนเกษียณนะครับ ที่นี้เขาเกษียณอายุหกสิบ
ถาม	ถ้าขึ้นขอลถามว่า พื้ได้มีการเก็บออมเงินไว้ใช้ตอนเกษียณไหมคะ
ตอบ	ก็มีครับ ก็ตามที่ทำงานเขามีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ก็สะสมมาตั้งแต่เริ่มทำงาน กว่าจะเกษียณ ก็มีพอสมควรครับ
ถาม	นอกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมีอย่างอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ก็มีกองทุน LTF RMF นะครับ ซื้อไว้ลดหย่อนภาษีและเก็บไว้ใช้เมื่อเกษียณด้วยครับ ซื้อมาเรื่อยๆ ทุกปี
ถาม	อย่างกองทุน LTF นี้สามารถขายคืนได้ถ้าครบ 5 ปี อย่างนี้ได้ขายออกไปไหมคะ
ตอบ	ไม่ได้ขายเลยครับ
ถาม	นอกจากกองทุนต่าง ๆ นี้ พื้ยังมีที่เก็บไว้ในแบบอื่นอีกไหมคะ
ตอบ	ก็มีซื้อประกันชีวิตนะครับ อันนี้ก็ลดภาษีและเผื่อเป็นอะไรก็จะได้มีเงินให้ครอบครัวไว้ใช้นะครับ
ถาม	พื้ทำประกันแบบไหนคะ ออมทรัพย์ ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ
ตอบ	ประกันชีวิตครับ
ถาม	พื้ทำไว้หลายกรมธรรม์ไหมคะ
ตอบ	2 ครับ แล้วยังมีกรมธรรม์มะเร็งด้วยครับ
ถาม	อันนั้นเป็นปีต่อปีใช้ไหมคะ
ตอบ	อืม มีเป็นระยะเวลา ถ้าเป็นหลังจากทำก็ปี เขาก็จะจ่ายค่ารักษาให้ นะครับ
ถาม	อ่อคะ แล้วพื้เริ่มต้นเก็บสะสมเงินไว้สำหรับเกษียณนี้ตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	ถ้าไม่นับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่บ.ให้ทำ นี่ก็ประมาณตอนอายุสักสามห้า สิบสิบครับ ก่อนหน้านั้นก็มีภาระผ่อนบ้านนะครับ ยังเก็บอะไรไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่หลังจากนั้นก็ค่อย ๆ เริ่มคิด และรัฐเขาก็มีกองทุน LTF RMF นี้มาก็เห็นว่าน่าจะดี ช่วยทั้งลดภาษีและก็น่าจะได้ผลตอบแทนดีด้วย
ถาม	พื้คิดว่า ตอนที่พื้เลิกทำงานประจำนี้ควรจะมีเงินชั้กเท่าไรถึงจะพอสำหรับใช้จ่ายหลังเกษียณ
ตอบ	ที่จริงก็ไม่รู้นะ แต่ถ้าให้ประมาณก็ชั้ก 5 - 10 ล้านก็น่าจะพออยู่ได้

ถาม	5 - 10 ล้านนั้นคือเป็นกองทุนหรือคะ
ตอบ	หมายถึงที่เป็นเงินฝากนะ เพื่อใช้จ่ายจำเป็นอะไร เพื่อไปเที่ยว พักผ่อน เพื่อเจ็บป่วยก็น่าจะพอได้อยู่ นะครับ

บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ถาม	ขออนุญาตเริ่มจากการแนะนำตัวก่อนนะคะ
ตอบ	อาชีพแม่บ้าน อายุ 51 ปี มีครอบครัว มีลูกสองคน คนหนึ่งทำงานแล้ว อีกคนยังเรียนอยู่ ใกล้เคียงแล้วค่ะ
ถาม	ปัจจุบันนี้พักอาศัยอยู่ที่ไหนคะ เป็นบ้านของตัวเองหรือว่าบ้านเช่าคะ
ตอบ	เป็นบ้านเช่าคะ ในหมู่บ้านนักกีฬาแหลมทองคะ
ถาม	แล้วมีบ้านของตัวเองไหมคะ
ตอบ	มีคะ อยู่ที่ต่างจังหวัด บ้านเดิมนี้อยู่จังหวัดนครราชสีมาคะ ก็โยกย้ายมาทำมาหากินในกรุงเทพฯ คะ
ถาม	งานที่ทำนี้ทำมาตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	ทำมาได้ 7-8 ปีแล้วคะ
ถาม	แต่ก่อนหน้านั้นปีก็ทำงานอย่างอื่นมาโดยตลอดใช่ไหมคะ
ตอบ	ใช่คะ ก็ทำมาหลายอย่าง ตั้งแต่ทำนา คนงานก่อสร้าง รับเย็บผ้า จนมาเป็นแม่บ้านเนี่ยละคะ
ถาม	อยากทราบว่า คิดว่าจะทำงานมีรายได้แบบนี้ไปอีกนานแค่ไหนคะ
ตอบ	คิดว่าจะทำไปจนกว่าตัวเองจะ... ก็จะทำถ้าทำได้ ก็ทำไปเรื่อยๆ คะ
ถาม	ที่ผ่านมานี้ เราเคยเก็บออมเงิน เมื่อเราคิดว่าเราจะเลิกทำงานแล้ว ได้เก็บออมเงิน หรือเก็บออมทรัพย์สินใด ๆ ไว้ ไหมคะ
ตอบ	มีคะ ก็เก็บออม มีส่วนหนึ่งก็ใช้จ่ายไปคะ อีกส่วนหนึ่งก็เก็บออมไว้สำหรับตอนที่เจ็บไข้ได้ป่วยไปเวลาแก่ตัวไปคะ
ถาม	เริ่มเก็บมาตั้งแต่เมื่อไรคะ
ตอบ	ก็เริ่มได้สักสองสามปีแล้วคะ เดือนหนึ่งก็เก็บเดือนละสองพันอะไรอย่างนี้คะ
ถาม	แล้วเก็บในรูปแบบไหนคะ
ตอบ	ก็เก็บในรูปแบบของออมทรัพย์คะ ไว้ในบัญชีเงินฝากคะ
ถาม	แล้วอย่างบ้านที่ต่างจังหวัดนี่คือ ป่าสร้างเองหรือเปล่าคะ
ตอบ	สร้างเองคะ
ถาม	เคยวางแผนไหมคะ ว่าถ้าเราหยุดทำงานแล้วเราควรมีทรัพย์สินเท่าไรถึงจะพอจะอยู่ได้
ตอบ	ก็คิดว่า คือเอาเฉพาะการเจ็บไข้ได้ป่วย พอที่คิดว่า จะไม่เดือดร้อน ก็เก็บไปเรื่อย ๆ คะ
ถาม	แล้วแพลนนี้ก็เก็บอยู่ด้วยกันใช่ไหมคะ ไม่ได้แยกกัน
ตอบ	ใช่คะ เก็บด้วยกัน
ถาม	ถ้าจะให้ป่าแนะนำเกี่ยวกับการเก็บออมนี้ ป่าจะแนะนำใคร คิดว่าใครควรจะได้รับคำแนะนำมากที่สุด
ตอบ	ก็คือลูกคะ ใกล้ตัวมากกว่าก็เป็นลูก เราต้องฝึกสอนให้เขา ว่าส่วนหนึ่งเราต้องเก็บไว้ใช้ แต่อีกส่วนหนึ่งต้องเอาไปใช้จ่ายข้างนอก ก็ขอเป็นคนใกล้ตัวมากกว่าคะ ต้องควบคุมตัวเองด้วย
ถาม	แล้วคิดว่าการเก็บออมแบบไหนดีที่สุด ถ้าจะเก็บได้จริง ๆ

ตอบ	ก็คือให้เก็บออมฝากกินดอกเบี้ยที่สูงสุด
ถาม	มีคำแนะนำอื่นไหมคะ เกี่ยวกับการออมเงิน หรือการวางแผนออมเงิน
ตอบ	ไม่มีค่ะ ก็เราก็ทำงานอย่างนี้ เราก็ไม่รู้จะไปแนะนำใครยังไงนะคะ
ถาม	แนะนำได้นะคะ อย่างเหมือนเราเกิด เติบโตมา เราเห็นใครเป็นแบบอย่างไหมคะ
ตอบ	ก็มีญาติพี่น้องนะคะ ก็จะใช้จ่ายแบบไม่ระวังตัว ส่วนมากนะคะ เราแค่จะฝึกสอนเขา บอกว่า คือต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด คือส่วนไหนเป็นส่วนไหน คือกันส่วนไหนให้ลูก ส่วนไหนเล่าเรียน ส่วนไหนเราจะเก็บใช้ในครอบครัว ส่วนไหนเราจะเก็บไว้เวลาเราดูแลรักษาตัวเอง เราเก็บใช้ได้ ป่วยโดยที่เรา ก็สอนน้องมาตลอด ก็บอกน้อง บอกลูกเป็นหลักอย่างนี้ค่ะ ก็เห็นน้องเขาใช้จ่ายแบบเขาไม่เหลืออะไรเลยคะ ก็จะคอยบอกคอยสอนเขาแค่นั้นแหละคะ
ถาม	ก็คือแนะนำหรืออะไรนี่คือเราเห็นคนใกล้ตัว ที่เราอาจจะคิดว่า ทำไม่ดีในเรื่องการออมเงินก็จะแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์กับตัวเขาเอง
ตอบ	ค่ะใช่ค่ะ
ถาม	อย่างสมัยนี้ ป้าคิดว่า การที่ลูกจะเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่เฒ่านี้ยังเป็นไปได้ไหมคะ
ตอบ	ที่จริง มันก็ยากอยู่นะคะ เพราะอะไร ๆ มันก็เปลี่ยนไป ลูกเขาก็มีชีวิตของเขา แค่ว่าดูแลตัวเองได้ก็พอ แต่ถึงไง ถ้าเขาไม่ลำบาก เขาก็คงจะดูแลพ่อแม่คะ
ถาม	แล้วเดี๋ยวนี้อย่างคนที่ป้ารู้จัก หรือคนใกล้ชิดนี้ ลูกเขาดูแลพ่อแม่ไหมคะ
ตอบ	อย่างคนต่างจังหวัดนี่ก็ยังคงดูแลนะคะ แต่พวกที่เข้ากรุงเทพนี่ก็ยากหน่อยคะ เพราะที่ทางก็น้อย แล้วก็ไม่มีใครอยู่กับคนแก่ได้ตลอดวัน ปล่อยคนแก่ไว้บ้านคนเดียวในเมืองอย่างนี้ก็ไม่ค่อยสะดวกนะคะ ยิ่งถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยจะพาไปหาหมอก็ลำบากกว่าอยู่บ้านนอกเสียอีก
ถาม	ค่ะ ป้ามีคำแนะนำอะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บออมเงินเมื่อเลิกทำงานอีกไหมคะ
ตอบ	ก็ไม่มีแล้วค่ะ
ถาม	ขอบพระคุณค่ะ

ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ
นาง ปิยดา สมบัติวัฒนา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Miss Mrs. Rank
Mrs. Piyada Sombatwattana
- ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 ถ. สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10250
หมายเลขโทรศัพท์ 02-664-0013
e-mail: piyada@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

คุณวุฒิ	ปี พ.ศ.ที่จบ	ชื่อสถานศึกษา
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)	2554	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การเงิน)	2545	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เศรษฐศาสตรบัณฑิต	2536	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ)	2535	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
บัญชีบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง	2533	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
บริหารธุรกิจ, การเงิน, เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่า เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว (เป็นผู้วิจัยหรือหัวหน้าโครงการวิจัย)

ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2547). การประเมินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีงบประมาณ 2546. การเผยแพร่จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนา.

ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2547). การประเมินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกการเงินและการธนาคาร. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีงบประมาณ 2546. การเผยแพร่จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนา.

ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2555). แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมหลักเลี้ยงการก่อกวนของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์พัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2555.

ปิยดา สมบัติวัฒนา และ ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ. (2556). ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสัมมนาทางบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ได้รับเงินสนับสนุนจากเงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีงบประมาณ 2555 การเผยแพร่จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนา

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว (เป็นผู้ร่วมวิจัย/ผู้ช่วยวิจัย)

สุพีร์ ลิ้มไทย และคณะ. (2542). พัฒนาองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว. ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ คณะสังคมศาสตร์ การเผยแพร่จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนา

สุพีร์ ลิ้มไทย และคณะ. (2542). การศึกษาเชิงธุรกิจในปริมณฑลรอบ มศว. ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้ คณะสังคมศาสตร์ การเผยแพร่จัดทำเป็นเอกสารอัดสำเนา

- วรางคณา อติศรประเสริฐ และคณะ. (2550). การปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป เพื่อตอบสนองความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยว สำหรับประเทศไทย กรณีศึกษา 16 จังหวัดภาคกลาง. ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว).
- ดุขฎี โยเหลา และคณะ. (2551). โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามความร่วมมือระหว่าง สสว. และ สอท. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- ดุขฎี โยเหลา และคณะ. (2551). การประเมินโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2547 - 2551). ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดุขฎี โยเหลา และคณะ. (2552). โครงการสำรวจความพึงพอใจลูกค้าองค์กรเภสัชกรรม. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากองค์กรเภสัชกรรม.
- พรรณี บุญประกอบ และคณะ. (2552). โครงการติดตามผลการจัดดำเนินการฝึกอบรมในหน่วยต่าง ๆ ของสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ ตามโครงการต้นกล้า อาชีพ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ.
- ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และปิยดา สมบัติวัฒนา. (2555). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและการเตรียมความพร้อมเพื่อร่วมพัฒนาตราสินค้าด้านการท่องเที่ยวไทยเชิงสร้างสรรค์ในฐานะศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรมไทย. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2555)

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย นางสาว นาง ยศ
นางสาวชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Miss Mrs. Rank
Ms. Shawanluck Kunathikornkit
2. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 ถ. สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10250
หมายเลขโทรศัพท์ 02-664-0013
e-mail: shawanluck@yahoo.com

4. ประวัติการศึกษา

คุณวุฒิ	ปี พ.ศ.ที่จบ	ชื่อสถานศึกษา
-นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต	2540	มหาวิทยาลัยกรุงเทพในความร่วมมือกับ Ohio University
-MBA (การตลาด)	2535	University of Central Oklahoma
-รัฐศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจ)	2529	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
การตลาด การสื่อสารการตลาด การประชาสัมพันธ์
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพ
ในการทำการวิจัยว่า เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละ
ผลงานวิจัย

6.1 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ. (2553). โครงการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทางนิเทศศาสตร์
(เน้นคลีนิกวิทยาทันที) ปีการศึกษา 2553. งบประมาณ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และอรตล แก้วประเสริฐ. (2554). **โครงการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทางนิเทศศาสตร์ (เน้นคลินิควิทยาทัศน์) ภาคต้น ปีการศึกษา 2554.** งบประมาณ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และปิยดา สมบัติวัฒนา. (2555). **การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และการเตรียมความพร้อมเพื่อร่วมพัฒนาตราสินค้าด้านการท่องเที่ยวไทยเชิงสร้างสรรค์ในฐานะศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรมไทย. ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2555)**

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ เพ็ญจมาศ ศิริกิจวัฒนา ชวัลลักษณ์ คุณาธิกรกิจ และรัตนวดี เทพช่วยสุข (2551). **เรื่อง “การวิจัยประเมินผลกิจกรรมของแผนงานทุนอุปถัมภ์เชิงรุกด้านสื่อและกิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ โครงการ “คิดดี เวอร์คซ็อบ No.3 ครั้งที่ 3/1” รายงานฉบับสมบูรณ์ ทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ (สสส.)**